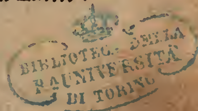
BEATI NICOLAI DE RVPE SEV DE FLVE.

Anachoretæ,

SVBSILVANI IN HELVETIA

VITA

Secunda Editio.

BEATI NICOLAI DE RVPE

Anachoretæ Subsiluani
IN HELVETIA

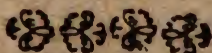
VITA

AC RES GESTAE
breui commentario comprehensæ.

A PETRO HVGONE
Societatis Iesu Sacerdote.

Ad Eminentissimum, & Reuerendissimum Dominum.

CARDINALEM
ALTERIVM

Romæ, Typis Tinassij MDCLXXI.

SVPERIORVM PERMISSV.

Ad usum Fr: Petri Pauli Quaglini.

EMINENTISSIME
PRINCEPS

ELVETI Catholici ſicut ſemper in orthodoxa fide conſtantiſſimi, Sanctæque Sedi Apoſtolicæ obſequentiſſimi fuére: Ita DEVS Opt. Max. vt certum, & indubitatum veræ, quam profitentur, Religionis teſtimonium daret, eos tanto viro condecorare dignatus fuit, qui mundo futurus eſſet prodigium Naturæ ſimul, & gratiæ; Hic autẽ eſt Beatus Nicolaus de Flue, qui tàm in cælibatu, quàm in coniugio vſque ad annum ætatis ſuæ quinquageſimum vi-

vitam duxit heroicis, chri-
ſtianiſquè virtutibus pleniſſi-
mam in vtroque ſemper ſibi
ſimilem; in reliquo verò vi-
tæ ſuæ curſu vſque ad ſep-
tuageſimum, quo ad Cœlum
fælici, glorioſoque exitu mi-
grauit, abductus in ſolitudi-
nem aſſiduis contemplatio-
nibus ſe totum dedit, obſtu-
peſcēte Natura potuiſſe eum
ſine cibo vllo, potuque viue-
re, ſuauiſſimo duntaxat Sacræ
Synaxeos conuiuio paſtum.
Quare vix ex humanis ab-
cūtem omnes quotquot eum
vel præſentem nouerant, vel
famam Nominis eius inau-
dierant, ſtatim eo cultu, qui
Cæleſti fælicitate fruenti-
bus

bus, & apud DEVM pro neceſſitatibus hominum intercedentibus debetur, proſequi cæperunt; Increuitquè adeò vt validis plurimorum precibus ſollicitatus Clemens Nonus Pontifex Max. Miſſæ ſacrificium die illi ſacro concedendum cenſuerit. Vnde ego tanta beneficij amplitudine, plurimorumque deprecationibus, eorũ potiſſimùm, quibus admiranda prorsùs eiuſdem geſta vix innotuerant, compulſus, eius vitam iam dudùm à P. Hugone Societ. Ieſu deſcriptam, denuò ad multorum notitiam prælo ſubigendam duxerim; Et quia certus ſum prodeuntem

in lucem ſub glorioſiſſimo E. V. nomine magis ſuſcitaturam fideles ad Beati cultum, quem mihi præcipuè propoſui in huius editione libelli propagandum, illam auſim E. V. patrocinio inſignire, obnixè flagitans, vt ex hoc tenui obſequio dignetur agnoſcere innumera planè debita, quibus E. V. obſtringor, tùm ob continuatum munus Capitanei Excubiarum noſtratium Sanctiſſimo Domino Noſtro inſeruientium, tùm ob innumera alia beneficiorum genera in me benigniſſimè collata.

Quare à Diuina Maieſtate aſſiduis precibus expoſcere

nun-

nunquam desino, vt longam fælicissimorum annorum seriem magnis debitã in Christianam Rempublicam meritis largiri velit Nostro, & omnium bono.

Eminentiæ Vestræ

Humillimus, & obsequentissimus Seruus

Ludouicus Pfijffer ab Altishoffen.

Iterum Imprimatur ;

Si videbitur Reuerendiſſ. P. Mag. Sac. Pal. Apoſt.

I. de Angelis Archiep. Vrbin. Viceſg.

Iterum Imprimatur .

Fr. Hiacintus Libellus Sacri Palatij Apoſtolici Magiſter .

Bti-NICOLAI DE FLVE
Anachoretæ Subsiluani in Heluetia
VERA EFFIGIES.
Obijt anno 1487 ætatis 70.

A C

PARS PRIMA

Vitæ, ac rerum geſtarum Nicolai de Rupe Eremitæ Subſiluani in Heluetia.

CAPVT I.

Nicolai tempus, & ſolum natalitium.

Atvs eſt Nicolaus de Rupe Eremita Heluetius ſęculo poſt Chriſtum natum decimo quarto, eodem nimirum, quo Concilio generali ab Eccleſia Catholica, coacto ſummi totius Orbis cùm ſacri tum profani Proceres Conſtantiam ad lacum Acronianum conuenerunt, totoque quadriennio de rebus grauiſſimis decreuerunt; & quidem eodém ipſo eiuſdem æui anno, qui fuit ſeptimus ſupra decimum, Nicolaus noſter 21. Martij die hanc lucem primùm

aſpexit, cum Reſpublica Chriſtiana ijſdem comitijs ad auitæ vnionis lucem, legitimamque vnius ſupremi Capitis electionem redijt. Vnde hic ipſe Nicolaus, cùm naſceretur, pacem, ac vnionem Chriſtianæ Reipublicæ attuliſſe, aut impetrâſſe non vanâ, nec infirmâ coniecturâ cenſeri poteſt, cùm veriſimile ſit, non placuiſſe DEO, vt in corpore, ac caulâ Eccleſiæ Catholicæ tam pretioſum membrum, tamque inſignis ouicula ſub dubio capite, ſeù paſtore viueret, ac paſceretur, cùm iam inde ab ipſa eius infantia, ac pueritia Deus ipſi tam inſignia futuræ ſanctitatis præſagia conceſſerit, cùmq; tam ſanctus deinde in matrimonio maritus, in bello miles tam innocens, in eremo tam mirus Dei alumnus, abſentium, ac futurorum prognoſtes tam certus, tantum totius Orbis miraculum, ac denique in vita

&

& post mortem tantus prodigiorum thaumaturgus fuerit, id quod te, Lector, libellus hic in progressu ordine docebit.

Natus est autem Nicolaus in Heluetiâ, quæ natio iam olim, & nunc vsque ad hæc tempora cùm animi, corporisue robore, ac belli & armorum gloriâ, tum vel maximè veræ religionis, pietatis, ac virtutis studio percelebris est, nec improbabiliter de eo gloriari potest, quòd catholicæ religionis iam tum, cùm prima ipsius fama per Orbem terrarum diffundi cœpta est, ipsa etiam primam eius culturam receperit, subindeque perpetuò sanctissimos eiusce cultores plurimos numerauerit, qui posteris honori, & exemplo essent futuri. Tradunt nonnulli, nescio an verisimiliter, ipsum Apostolorum Principem, cùm castra Claudij Imperatoris anno Christi qua-

dragesimo quarto in Angliam comitatus sequeretur, atque multas ex itinere nationes diuinâ primus doctrinâ impertiretur, etiam in Heluecticum solum primos diuini seminis iactus fecisse. Illud certè compertissimum habetur, eundem Apostolici Collegij Primatem, cùm Italiæ, Galliæ, Hispaniæ, Africæ, Siciliæ, cæterarumque vicinarum Insularum vrbibus sacros Antistites, & Apostolos mitteret, Heluetiorum quoque nationi S. Beatum ex Angliâ nobili, atque opulenta stirpe oriundum, atque in rebus sacris D. Barnabæ discipulum, destinâsse; eique socium Achatem, seu Achatium virum æque sanctum adiunxisse.

In ijs igitur alpibus Heluetiæ ortus NICOLAVS, quæ Italiam à Germanis, Gallisue longissimo tractu diuidunt, quarum summa iuga, interiectasque, ac vicinas val-

les magna ex parte ij Heluetiorum populi multis iam ſeculis incolunt, quorum olim maiores è Tauriſcis, Cimbriſque colonias deduxëre, eoque ſe tandem depoſuêre. Hi trifariam diuiſi, triumque Pagorum, Ciuitatum, vel potiùs Rerumpublicarũ nomen adepti, Vranij, Suitenſes, & Subſiluani dicuntur; fueruntque primi, qui circa annum octauum ſupra millesimum trecenteſimum, inito fœdere libertate Heluetica, maximorum Imperatorum nutu, ac priuilegijs confirmatâ, frui cæperunt. Quam deinde varijs, grauiſſimiſque bellis laceſſiti fortiter defenderunt. Quin etiam pro libertate Eccleſiaſtica requiſiti, vi & armis egregiè decertarunt; quod præcipue factum anno ſalutis partæ 1329. Fœderis initi vigeſimo primo, quo Saraceni capitales Chriſtiani nominis hoſtes regno

Siciliæ potiti, Italiæ ſe ſe pleno agmine ac furore infuderant, ipſique eius Metropoli Romanę Vrbi ingentem cladem intulerant, ac denique ipſa etiam religionis noſtræ ibidem ſacerrima limina, impiâ rapinâ, incendioq; violârant. Tum enim Vranienſes noſtri, Suitéſes, ac Subſiluani precibus Gregorij eius nominis Quarti Summi Pontificis ad arma vocati, Duce, & Ductore Guidone Ciſalpinæ Galliæ Marchione piæ matris Eccleſiæ Romanæ cladibus opem laturi, elatis, paſſiſque ſignis in Italiam aduerſus hoſtes magnis itineribus profecti ſunt, hoſtiumque extrema agmina conſecuti, ingenti, ac profusâ eos cæde contriuerunt, vrbibus munitiſſimis receptis expulerunt, omnique, ac præſertim Romanâ prædâ extortâ, totâ Italiâ eiecerunt, quam eandem ſacram prædam, ne eâ manus ſuas,

ani-

animoſque contemerarent, Romam relatam priſtino rurſus Dei cultui conſecrarunt, itaque ad Alpes ſuas glorioſi victores reuiſerunt. Quæ res eoſdem non tantùm toti Orbi inclytos, ac formidabiles, ſed etiam ſummis eius Magiſtratibus ſacris, ac profanis cumprimis commendabiles fecit. Summus certè Pontifex gratitudinis titulo deinceps eos *Protectores ac defenſores Eccleſiæ Romanæ* ſcripſit, ac nominari voluit. Qui deinde titulus ſub annum 1512. Iulij II. Pont. Max. authoritate, ad reliquos etiam Helueticorum confæderatos Cantones propagatus eſt. Ludouicus item Pius, qui tum imperio præerat, ipſos, ob res per Italiam feliciter geſtas, non ſolum ſuis legibus deinceps, inſtitutis, ac magiſtratibus vti, ac viuere permiſit, alijſque eos priuilegijs, & immunitatibus exornauit

uit, verùm etiam ijs, quibus adhuc in bello vtuntur, insignibus ac vexillis liberaliter donauit. Tales nimirum fructus iam olim tulerunt Alpes, quæ postea Nicolaum nostrum nascentem suo gremio exceperunt. Subsiluanis vallibus sors tam felix à Deo obtigit, vt tanti viri patria Subsiluania esset.

Comprehenditur autem hac, à siluarum multitudine deductâ nomenclaturâ, ea pars Alpium Helueticarum, quæ est australior, atque ab ortu quidem Vraniensium, ac Suitensium, ab austro Bernensium, ab occasu verò, & Aquilone Lucernensium finibus amplisque ditionibus clauditur. Valles continet feraces, & pascuis pingues. Carnasilua totam ditionem diuidit in duas siluanias, superiorem scilicet, & inferiorem, quarum vtraq; amœnis, ac copiosis oppidis, pagis,

villis

villis, incolisq; abundat. Ferunt olim diuersis temporibus, plurimos ciues Romanos, quos Romanorum Imperatorum furor, ac tyrannis in subditos, maximè Christo fideles, vrbe proscriptos aut fugatos exegerat, his locis consedisse. Illud etiam pro comperto habent incolæ, S. Beatum Heluetiæ Apostolum, à D. Petro, vt dixi, ad has oras missum, operam suam his maxime terris, aut certe vicinis impendisse, dracones ex altis vicinarum rupium spelæis virtute diuina eliminâsse, eademq; solitariæ vitæ amore ingressum, pro stabili sede delegisse, atque ad nonagesimum vsq; ætatis suæ annum coluisse, ac demum indidem beatam animam cœlo per cœlestium Geniorum manus, qui ei morienti humana specie astiterant, transmisisse. Atque adeò Subsiluani Romanam religionem à suismet maioribus,

Româ eiusdem fidei causà exulibus, aut supremâ Diui Petri authoritate missis, eoque delatis Apostolis, suxerunt, adeoque imbiberunt, vt in eâ constantes omnes etiam hodie vitam catholice degant. Natus est igitur Nicolaus noster inter Subsiluanos superiores non procul pago, qui Saxula vocatur in villâ Saxulensi Curioni, & Constantiensi Antistiti subiectâ, quem locum Siluarum densitate obscurum, ac incelebrem, & viuus olim, & nunc etiam miraculis plurimis post fata celebrem, atque illustrem fecit.

CAPVT II.

Nicolai familia, & parentes.

QVod si etiam stemmata quid faciunt, & si quid prodest

---longo
Sanguine censeri, pictosque ostendere vultus Maiorum,

Familia certè nostri Nicolai perantiqua fuit, & illustris, si non sanguine saltem virtute. Maiores eius de Ponte Leonino quondam, seu Leopontini ac Leopontij dicti sunt, ideo fortasse quia ex veterum Leopontiorum gente, quam citra Rheni, Rhodanique fontes sedes fixisse quondam, atque inter primos Heluetiæ populos fuisse memoriæ proditum est, originem suam traxerunt. Tandem vetustate abolito hoc nomine, eadem rupes eis cognomen, quæ & sedem, & eorum pecoribus pascua dedit, ita vt jn hanc vsque diem A RVPE illa cognominentur. Fuerunt autem jnter suos Subsiluanos ab annis plus quadrigentis tantæ existimationis, vt magistratus sæpe etiam supremos, jnter

eos gererent. Prudentia eos magis virtus, ac rerum gerendarum experientia apud suos commendabiles fecit, quàm scientiarum aut diuitiarum abundantia. Sors illis veterum Patriarcharum obtigit, qui inter greges, & armenta principatum gerere consueuerunt, caulis potius quam aulis adsueti, gregumque simul, ac populorum pastores. Quis nescit è sacris paginis, magnum illum principem, ac gentis suæ caput Abrahamum, eiusque exemplo filios ac nepotes in pascuis didicisse, quod in Curia aut comitijs dicerent? An non etiam Moyses portentosus ille ingentis populi dux pastor fuit? an non inclitus ille ac Sanctissimus Rex Dauid pedum pastoritium cum sceptro, ac corona permutauit? Hęc olim consuetudo fuit, etiam ipsi superbæ quondam Romæ non prorsus ig-

nota, nam per Romanum Senatum Quintius Cincinnatus à ſtiua ad dictaturam euocatus, eoque magiſtratu annis non paucis feliciter vtiliterque exacto, ad eandem redire permiſſus eſt. Sic & noſtri Nicolai Maiores & domi inter boues oueſque ruſtici, & in foro iudices prætores, ac conſules fuerunt. Et addidit DEVS ijs etiam eam gratiam, vt non tantum in externa viuendi ac Rempub: gubernandi ratione, verum etiam in virtute, pietate, cæteriſque animi dotibus antiquorum patrum ſectatores eſsent eadem, quæ illis olim fides, eadem pietas, idem iuris & æqui amor ipſis ſumme cordi erat, victu parco & frugali vitam trahebant, neceſſitati tantum, non affluentiæ quæſtum facere, neminem lædere, obſequi, ac benefacere omnibus aſſueuerant; Pietatis opera in DEVM maximè, Deique; vicarios pauperes

res ſolerter exercebant; in preces profuſi ſacrorum Eccleſiæ rituum & auitæ religionis retinentiſsimi adoratores. Digni denique, quorum nomen etiam poſteris per tãtum ſuæ proſapiæ nepotem longè lateque inclareſceret. Pater eius erat Henricus a Rupe, & Mater Hemmana ſeu Hemma Roberta, ab auita virtute vterque nihil pror ſus degenere; anni ſupra dicti die ante calendas Aprilis duodecimo, qui ſancto Benedicto ſacer eſſe ſolet, benedictum hunc ſuum filium primò aſpexerunt, cumque DEO omnium donorum fœcundo fonti, gratijs actis, oculis, manibuſque in cœlum ſublatis, veluti primitias coniugij ſui caſti, dedicarunt.

CA-

CAPVT III.

Prognostica sanctitatis eius ante natiuitatem.

SVNT, qui in dubium vocare velint ea, quæ hoc capite asserturus sum, vt ego quidem existimo, nulla alia re nisi incredibilitate portenti, & exempli raritate adeò perculsi, vt rei cæteroquin non paucis argumentis testatæ diffidant. Equidem, vt dicam, quod sentio, nec hos arguere, sed neque etiam eos mendacij damnare velim, qui ea quæ sequuntur ex ore ipsiusmet viri beati excepta, posteris siue voce viua, siue etiam scripto testata consignarunt. Et sunt ea certe huiusmodi, quibus ipsa insequens Nicolai portentosa vita tanquam veris eius Sanctitatis prognosticis, fidē facere possit. Quod

ſi etiam exepla quęrimus, ingens ſeſe nobis offeret eorum Sanctorum chorus, quorum Sanctitati prodigijs ante natiuitatem Deus prælusit. Tacebo eos, qui multo ante pręuisi, ac prędicti, quam concepti ſunt; eos item, qui parentibus non niſi miraculo fœcundis à Deo donati vitam deinde mirè ſanctam egerunt; ex ijs tantùm alterum tertiùmue produceã, quos in vtero adhuc materno concluſos tum alijs prodigioſis donis, tum etiam vſu rationis Deus ſupra communem naturam, ac conſuetudinem impertijt. Inter quos agmen meritò ducunt antiqui illi duo Vates Hieremias, & Ioannes Baptiſta; atque Seruator inprimis noſter, eiuſque intemerata Genitrix, quos rationis vnà ac ſanctitatis compotes iam tum in maternis viſceribus fuiſſe, nemo negare poteſt. De cętero etiam alios Deus
ad-

adhuc in vtero materno non quidem ſanctos, vt Superiores, ſed tamen futurę ſanctitatis ſignis illuſtres effecit. Cluniacenſium monumenta memorant S. Gerardum nondum natum claris vocibus, & gemitibus parentes reliquoſque ijs aſſiſtentes perculiſſe. S. Vincentius è materno vtero velut ſuggeſtu vitia mortalium allatrare auditus eſt. Annales Franciſcanæ familiæ produnt, Iacobum à Marchia Anconitana virum ſanctitatis eximię, propriam etiamnum grauidam matrem prædones fugientem, ex vtero viuâ voce ſolatum eſſe, ac monuiſſe, ne timeret, lento pede viæ inſiſteret, inoffenſam domum peruenturam.

In horum igitur numerum referri debet noſter Nicolaus, cui Deus oculos mentis reſerare voluit, prius quàm oculos corporis aperire poſſet: Vidit enim, vt ipſe te-

testatus est, in vtero materno cœlum suis luminibus pulchro ordine distinctum. Vidit inter cætera sidus vnum augustius, longè illustrius, quàm cætera, cui sese radij per totum latè orbem quaqua versum diffundebant. Quod idem subinde sæpius, aut certè simile in eremo oculis suis obiectum apparuisse asseuerabat. Vidit inter easdem angustias etiam montem seu rupem angustam, cuius apex ad cœlum vsque sese erigebat. Vidit denique ibidem & sacrum illud oleum, quo Christi athletæ ad extremam suam luctam delibuti fortiores euadunt, & hostes triumphant. Hæc omnia vidit iste pusio demonstrante illo, qui Moysi quondam in monte rubrum sine exustione ardentem, Iosepho per somnium manipulos, stellasque vndenas, vnà cum Sole & Luna, pronas in ipsius adorationem, qui

deni-

denique tribus Magis ſtellamSer-
uatoris nati nunciam demonſtra-
uit.

Nec mihi dubium eſt, tanto-
rum ei oſtentorum etiam à Deo
patefacta eſſe præſagia,eaque tan-
ta fuiſſe,vt præ modeſtia & demiſ-
ſione animi alijs ea reuelare ſub-
terfugerit. Recenſuit, vt olim
Ioſephus Patriarcha, ſimplici vo-
ce animoque viſa vitæ ſuæ futuræ
portenta,interpretationem autem
nobis reliquit. Lux ſtellæ in om-
nes terræ angulos diffuſa vitæ
eius innocentiam,ac puritatem to-
ti Chriſtiano orbi fulſuram por-
tendebat: Rupes illa ad omnes
tempeſtatum quamuis impetuo-
ſiſſimos inſultus infracta, inuictum
eius in aduerſis robur, egregiaſq;
ab hoſtibus palmas reportandas,
innuebat; oleum denique quod
extremæ luctæ reſeruatur, boni
principij, præpoſitique perpetui-
ta-

tatem, quę ſola coronatur, prę-ſignificabat. Atque hæc eum Deus miraculosè præcognoſcere voluit, antequam naſceretur, vt horum prognoſticorum recordatio quondam ad tam ardua animum eius ſolidiùs obfirmaret. Sed de his iam ſatis; nam quæ ſequuntur, parem imò maiorem habebunt admirationem, eorumque quæ diximus, confirmationem.

CAPVT IV.

Fonte ſacro abluitur Nicolaus.

PRIMÁ optimorum parentum cura fuit, poſtquam mundo eum enixa eſt mater, vt quantocius Deo, & cœlo renaſceretur; quemque in album filiorum ſuorum iam retulerant, in numerum etiam filiorum Dei referri curarēt. Et erat eodem ſortę tempore pa-

fæciæ Saxellensium, cui natalis Nicolai domus suberat, officiis diuinis certis de causis interdictum, imò & Curione carebat, vnde in viciniorem pagum Kernensem hic noster sanctitatis nucleus maternis corticibus exutus deportari, ibidemque sacri lauacri aquis, juxta Seruatoris nostri institutum, tingi debuit, id quod Kernensis baptisterij labrum saxeum vel hodie insculptis verbis testatur. Nicolai nomen non sine singulari Dei nutu, ac voluntate, sortitus est, vt quàm gloriosus esset omnium huius vitæ calamitatum victor, ac triumphator, Diuique Nicolai in multis egregius sectator futurus, etiam nomine prænotaretur. Certè D. Nicolaus vix natus, cùm primis aquis ablueretur, in ipsos infantiles suos pedes erectus sponte surrexisse, iisque solus innixus absque

omni humana ope longo tempore ſtetiſſe, dicitur. Sic etiam D. Nicolao cognominis infans noſter vix natus ea continuare cæpit prodigia, quibus initium in ipſo materno vtero, vti dictum eſt, dedit.

Solebat ipſe poſtea amicis, qui ei magis familiares erant, quibuſque arcana ſua rariora pandebat, inter alia fateri primo ſe aſpectu & matrem agnouiſſe ſuam, & obſtetricem, nec opus habuiſſe doctore vllo, aut experientiâ, cuius ductu ſenſim adoleſcentulus in earum notitiam perueniret. Viam item, per quam è paterna domo ad ædem Kernenſem piaculari vndâ tingendus deferebatur, cum cliuis ſuis, & anfractibus jam tum didiciſſe, & denique Sacerdotis, eorumque qui eum à ſacro fonte leuabant patrinorũ vultus ex eo tempore memoriter retinuiſſe: atque ab aliorum aſpectibus diſcreuiſſe.

Vni-

Vnicum tantùm inter circumſtantis virum, quem canities ſenem notauerat, adſtitiſſe, cuius ille aut notitiam, aut memoriam quis fuerit, nullam deinde habuiſſet.

Fuit igitur Nicolaus noſter & corpore, & animo baptiſmati ſuo præſens, agnouit parentes, quos plurimi iam adulti ſæpè agnoſcere ſe diſsimulant, agnouit eos, qui beneficiorum primitias in eum cōtulerunt, quorum totas ſegetes alij ſæpe ſpernunt. Atque hæ tam præcoces huius infantis cognitiones, quas ipſe à Deo tam maturè ſe hauſiſſe, vt dixi, ingenuè faſſus eſt, mihi rem totam maturiore cogitatu ponderanti, longè de eo etiam altiores coniecturas ſuggerunt, qui enim ſub pectore materno adhuc latitans ſtellas cœli contemplari potuit, quique vix natus parentes, patrinos, ac patronos agnouit, veriſimiliter etiam, multo-

que

que potius Deum ſtellarum, omniumque beneficiorum fontem agnouiſſe credi poſſe videtur. Quid de alijs myſterijs dicam? eo ipſo tempore lutulentæ, qua ad fontem ſacrũ deportabatur, viæ diuinitùs gnarus fuit; quis igitur dubitet de ipſo baptiſmo eum longè maiora didiciſſe? quas ſordes vnda ſalubris illa abſtergat? quo loco homines apud Deum conſtituat? quibus meritis aqua ad tam ſublimes atq; cœleſtes effectus extollatur? aliaque ſexcenta Dei arcana, quibus animulam illam adhuc infantilem Deus, quaſi quibuſdam futurarum contẽplationũ præludijs imbuere dignatus eſt, atque præparare?

CAPVT V.

Nicolai ſancta pueritia.

HOC igitur modo natus, renatuſq; Nicolaus noſter à primis

mis incunabulis in ſinu optimorum parentum educari, atque ex eorum ſanctâ, & diligenti diſciplinâ pueritiam agere cœpit. Doctores, ductoreſque alios, niſi Deum, Angelumque tutelarem, non habuit, inde, quamuis omnis litteraturæ expers maneret, cęleſtes tamen, diuinaſque diſciplinas maturè hauſit. Speculum pueritiæ vocârunt, qui mores illius obſeruabant. Nihil puerile in puero, virûm grauem puer repræſentabat. Quæ virtutes pueritiam ornare, ac commendare ſolent, in ipſo ſummæ erant. Parentum obſeruantiſſimus nihil antiquius habuit, quam ijſdem morem in omnibus gerere, ac monitus eorum intimo cordi inſculpere. Linguam mendacio fœdare nunquam auditus eſt, qui pueris aliàs malus mos eſt. Nihil illo comius, nihil feſtiuius, ac probius erga omnes, vnde ab omni-

bus & diligebatur, & ſuſpiciebatur. Laſciuum in eo aut leue nihil, inter domeſticos, fratres præſertim ac ſorores concors, & pacis, ſtudioſiſſimus, neminique vnquam niſi perperam agenti moleſtus, aut exoſus erat. Hos ille etiamnum puer delictorum modeſte arguere, ad ſaniora conſilia ſuauiter inuitare, & vocis vitæque innocentia ſingulari ad DEI obſequia promouere conſuêrat.

Sic primam ſuam ætatem Nicolaus illibatam, ac prorſus innocuam exegit, quam ſolers, atque ſollicita piorum parentum cura maximopere, vt ſolet, promouit. Nihil enim ad hanc rem efficacius eſſe poteſt. Quemadmodum enim teneri ſurculi, vt quondam floreant, ac fructificent, maturam ſedulamque hortulani manum exigunt, ijque quorum curam tardior, ſegniorque manus negligit,

de-

degeneres, ac infœcũdi facilè proteruntur, ita fructus ex liberis suis vberrimos sperare possunt progenitores illi, quorum labor, in ijs ad bonam frugem formandis, fingendisue, insudat, dum adhuc cerei sunt, ac teneri, ne procerior proteruiorque ætas licentiæ puerili iam assueta, quod plerumque euenire parentes ipsi dolent, & conqueruntur, seueriorem denique manum prorsus respuat, atque execretur.

CAPVT VI.

Eiusdem mira adolescentia.

TAlem Nicolai, qualem paucis descripsi, pueritiam excepit adolescentia eius longê adhuc mirificentior, cùm ipsa enim ætate virtus eius probitasque in dies horasque amplissima sumpsit incrementa. Ad labores juxta pa-

rentũ voluntatem, ac nutũ præter eius ætatis morem, promptus, tolerans, & constans erat. Primo etiam ipse diluculo damnatis plumis rus exire, agrorum, pratorumue culturam exercere, pecorum armentorumuè greges ad pascua deducere, frumenti, fœnique segetes colligere, & quidquid denique opere vires adhuc imbecilliores ferre poterant, strenuè exequi laborabat. Dumque manus, totumque corpus agrestibus hisce industrijs fatigarentur, mens interea ipsius inter labores cœlum suspicere, ingemiscere, solatio diuino desuper perfundi solita erat. Labore in pratis exacto, cum reliqui ád vesperam domuitionem pararent, ipse de industria operam suam cæteris aliquanto longius protrahebat, vt eos solus non longè subsequi, atque interim attentius cum Deo colloqui posset,

ſet, imò ſæpe, Chriſti Seruatoris exemplo, inter redeundum, parentum, ac domeſticorum comitatui furtiuè ſe ſubtrahebat, indeque à communi ſemitâ declinans, ſecretiorem aliquem locum quærebat, vbi arborum virore ac denſitate illectus poſitis humi genibus in Deum ſe totum effudit; quod cùm parentes non lateret, diſſimulabant tamen, ne pietati eius vllo modo obſiſterent. Cæperat iam tum conuallem illam vmbroſam ſimul, ac riuoſam paternis laribus contiguam amare, & frequentare, in qua olim ſedem prorſus ſolitarius fixurus erat, quã etiam iam tum Deus ſingulariter ad id electam pio adoleſcenti varijs oſtentis demonſtrauit.

Cùm enim die quadam in eodem loco inſtantius, quietiuſque Deo vacaret, videre ſibi viſus eſt molem ingentem, quæ ex collicu-

ſo illo, cui poſtea ſacellum eius iniectum eſt, in aêrem paulatim ſe erigebat, ita vt tandem inter ſidera verticem abſconderet; ſpecioſiſſimæ ſimul,ac munitiſſimæ turris ſpeciem ſpectaculum illud referebat. Rapuit id pij adoleſcentis, & oculos, & mentem totam,eamque tantâ cœleſtium deliciarum affluentiâ impleuit, vt ex eâ horâ incenſiſſimo eremiticæ vitæ deſiderio intus vri cæperit; eam enim vitam auguſta hac mole ſibi depingi diuinitùs edoctus facilè intelligebat. Quid enim aliud turris in ſolitudine? imò in ipſa turri ſolitudo portenderet? culmen ſuum ſuper nubes in cœlum attollebat, quia hæc ei via ad cælum deſignabatur, via ſecura, amœna, munita, id quod etiã turris amœnitas,ac munimen indicabant. Atque exinde magis cæpit ſolitudinem frequẽtare,frequentiã populi

vi-

vitare, odisse turbas. Et quamuis hoc tempore vehemens, vt dixi, amor eum ad solitudinem traheret potius, quàm inuitaret, ne tamen immaturo consilio quidquam apud se decerneret, solicitè cauebat, diuinam hac in re voluntatem certius exploraturus. A parentum etiam obsequijs interim nec latum vnguem recedebat, nec vnquam sibi de consuetis laboribus indulgeri aliquid postulabat.

Illud tamen hic vitæ solitariæ præconceptus amor iam tum in eo operari cæpit, vt sensim victus rationem moderari, atque imminuere inciperet, vnde impubes adhuc primùm quidem solam hebdomadæ diem sextam, mox etiam quartam, secundam denique ac sabathum seuero jeiunio consecrauit. Audierat nimirum, S. Nicolaum Myræ quondam Antistitem adhuc infantem. Mercurij, ac Ve-

neris die etiam materno lacte abſtinuiſſe, ac poſteà eoſdem dies perpetuò eſuriales habuiſſe; alterum item Nicolaum Tolentinum ſeptimo ætatis anno diem Lunæ ac Saturni ciborum abſtinentiâ colere cæpiſſe. Ne igitur tantorum virorum nomen fruſtra ſortitus eſſe videretur, hoc ipſum eorum imitatione veluti mereri, eoque ſe dignum reddere ſtatuit: Verni jeiunij circulum totum non niſi ſicco pane ſiccisque paucis fructibus quotidie ſemel modicè refectus tranſigebat. Multi hanc eius nimiam tam tenerâ ætate erga ſeipſum ſeueritatem improbabant, eique exprobabant, ſupra eius vires eſſe tantam abſtinentiam, augeri in adoleſcentiâ corpus cibis, non inediâ imminui debere, ad labores ſic impotentem reddi, mortemque ſibi properare. Ille verò modeſte talia imprope-

ran-

rantibus respõdere solebat, Deum sic velle, cuius vnius nutu hanc viuendi formam instituisset, facturum eum, vt ex ea frugalitate nihil damni corpus patiatur. Tres pueros in aula Nabuchodonosoris ante oculos ponerent, quibus vilia legumina, potusque frigidæ præ cęteris ephebis, qui regijs illecebris nutriebantur, vires formæque gratiam auxissent. Inspiciant hoc speculum quidam huius æui populares nostri Heluetij, quorum Deus venter est, quibus non nisi caro semper in ore est, quique omnes abstinentiæ leges pessundant.

CAPVT VII.

Nicolai matrimonium.

IAM verò pubertatis annos trãsgressus Nicolaus noster, ad vi-

rilem ætatem robuſtus iuuenis procedebat, quo tempore plerumque à prudentioribus de reliquæ vitæ ſtatu, conſilijs initis, decernitur. Nec erat ad id opus multâ deliberatione, quin vir illiteratus exerceret, quibus adoleſcens inſueuiſſet; ſed illud tamen in hoc negotio conſultandum venerat, cælebſnè viueret, an ſe matrimonij vinculis illigaret. Vir enim Dei vitæ altioris ſtudioſiſſimus non ignorabat quidem, nuptijs Deum non offendi, ab ijs, qui nec ſtatûs initi, neque decretoriæ deuotionis Sacramento ſponte ſuſcepto impedirentur; diuini tamen illius Oratoris aperta verba eum aliò inclinabant, qui dixit: 1. *Cor.* 5. *Omnes eſſe ſicut meipſum volo. Solutus es ab vxore, noli quærere vxorem. Volo vos eſſe ſine ſolicitudine. Qui ſine vxore eſt, ſolicitus eſt, quæ Domini ſunt, quomodo pla-*

ceat

ceat Deo. Virgo cogitat, quæ Domini sunt, vt sit sancta, & corpore, & spiritu. Beatior erit, si sic permanserit secundum meum consilium, puto autem, quod & ego Spiritum Dei habeam. Rapiebant etiam ad se castissimi iuuenis illibatam mentem multorum vtriusque sexûs tam veteris, quàm noui testamenti testatissima exempla, quos perpetuus cælibatus & Deo, & hominibus commendatiores fecerat. Atque eorum maxime, qui eremi amore, quo etiam ipse ardenter flagrabat, vt supra memoratum est, se coniugio nunquam mancipârant. Vrgebant tamen aliunde virgineum iuuenem ad subeundum iugum illud parentum cognatorumque vota, quibus refragari non consueuerat, quamuis nec ipsi suis monitis libertati eius hac in re quidquam præscriptum vellent.

Re igitur tam ancipiti diu multumque apud ſe, multoque magis in ſuis apud Deum ſolitarijs conſultationibus agitata, cùm etiam eò ſe intrinſecus impulſu diuino agi ſenſiſſet, parentum tandem iudicio, ac voluntati libens ceſſit, & oblatam ex honeſtâ VVyſslingorum familiâ virginem, Dorotheam nomine, ſpe prolis non illecebrâ voluptatis illectus, duxit. Ex veteris interim vitæ rigore nihil in ipſo etiam cōnubio remiſit, nihil hoc marito ſanctius, nihil caſtius, viuebant vna prorſus vnanimes, nihil coniux maritum in ſuâ pietate impediebat, ac viciſſim maritus coniugem ad virtutis culmen itendidem extimulabat. Surgebat ipſe ſæpiùs mediâ nocte maritali thoro, ſociâque thori annuente ad preces in æde B. Nicolai fundendas vicinum montem totâ horâ diſtantem petebat. In-

de fœcũdi virtutũ coniuges, etiam prolis à DEO fœcunditatem impetrârunt, nam eos Deus decem liberorum parentes fecit, æquali vtriusque sexûs numero, quos omnes summo studio, ac pietate ad omnem sanctioris vitę normam fingere pij parentes dies noctesque laborabant. Primogenitus filiorum Ioannes adhuc viuente patre summam in Superiore Siluania præturam gessit; cui in eâdem dignitate post aliquot annos Gualtherus tertiogenitus successit. Nicolaus inter filios natu minimus, cùm literis operam Basileæ ac Parisijs daret, supremâ Philosophicorum studiorum laureâ donatus est; in patriâ deinde Curionem egit ad annum vsque millesimum quingentesimum tertium, quo diem suum extremum pie clausit. Dorothea filiarum prima honesto infra Siluam viro nupta,
ho-

honeſtos etiam liberos ei produxit. Cæterorum nomina, quamuis hominum memoriâ exciderint DEO tamen probe perſpecta æternum viuere non dubitamus.

CAPVT VIII.

Nicolai militia.

MARTIA ſemper fuit,& bellicoſa Heluetiorum natio, armiſque à puero prope innutrita atque aſſueta; quibus eo maxime tempore frequentiùs exercitabantur, quo ſe, propitio Deo, in libertatem, quâ etiamnum perfruuntur, vindicârunt. Non erat tum cuique liberum nomen dare, ſed ad certa quique ſigna conſcripti, cùm Patriæ neceſſitas puſtolaret, eaque magiſtratûs nutu atque authoritate in publicum offerrentur, ſepoſitâ togâ, ſago in-

indui, atque proſtiua, & raſtro, haſtam, & gladium terere cogebantur. Cùm igitur circa annum Domini M.CD.XXXVI. neſcio quid controuerſiarum Tigurinos inter, atque Suitenſes natum eſſet, idque multis etiam, ſummiſque interceſſoribus aliquot annis ſtabiliter componi non poſſet, bello tandem armiſque quadrageſimo quarto ſupra milleſimum quadringenteſimum anno res decretoriè commiſſa eſt. Sequebantur Cantonum plerique Suitenſium partes contra Tigurinos, inter quos, & Subſiluani erant. Tenuit pertinax Bellona vtrinque infeſtos animos, manuſque ipſos ſeptem annos vbi tandem multis vtrinque cladibus exhauſti, Magnorum Virorum interuentu arma depoſuêre. Huic bello noſter Nicolaus ſua ſigna ſecutus interfuiſſe fertur, quamuis enim natura pacis quàm bel-

belli esset amantior, ac mitioris ingenij, refragari tamen vocanti Magistratui, ac periclitanti Patriæ pacis amore solum nõn succurrere, pro crimine habebat.

Adfuit etiam anno M. CDLX. expeditioni illi, cuius occasione Heluetij ad arma proritati incruẽto pæne Marte Comitatum Turgoiæ suis ditionibus adiecerunt. Erat manu strenuus in cõflictu, vrgebat pro viribus, atque adiuuabat victoriam; deuictis tamen hostibus parcendum, victoria moderate vtendum, atque à fundorum deuastationibus abstinendum solerter monebat. Viduarum ac pupillorum etiam in hostili solo patronum semper egit, captiuorum ipse solatium erat, à rapinis iniustis commilitones itendidem dehortabatur, vnâ manu hastam, alterâ piaculares orbiculos semper rotabat, adeò vt non nisi sanctam

ctam omniſque labis expertem militiam, ad inſigne etiam poſterorum exemplum, militaret.

Illud ei inter alia peculiare in illâ, quam dixi Turgouienſi expeditione eueniſſe legitur. Dieſſenhofen oppidum eſt in Turgoia ad Rheni ripas ſitum, cui vicinum adiacet Sacrarum Virginum cœnobium, Vallis D.Catharinæ nuncupatum, eò ſe hoſtes ex fuga abdiderant. Hos aſſequuti Heluetij vnà cum cœnobio flammis delere cùm iam decreuiſſent, interponere ſe, poſt fuſas ante crucifixi iconem preces, miles noſter, pro hoſtibus, ac loco ſacro intercedere, flammas iam paratas reſtinguere, ſpondere, ac vaticinari breui ſuàpte ſponte hoſtes inde ceſſuros, eumque locum deinceps multis ſæculis pietate, ac religione inſignem perſtiturum. Obtinuêre eius preces, ac breui vaticinio reſpon-

ſpondit euentus, nam & hoſtes locum paulò pòſt deſeruerunt, & ſocijs gaudio fuit, loci ſacri violatione abſtinuiſſe. Hiſce demum prælijs feliciter, vt dixi, confectis, cùm Nicolaus noſter bis victor domum redijſſet, caſtris deinceps profanis abſtinuit, ſanctiori paulo poſt militiæ nomen daturus; quo tempore haud dubiè pluribus conflictibus non quidem corpore, ſed animo præſens fuit, vti ea,quę deinceps de prophetico eius ſpiritu dicturus ſum, facilè demonſtrabunt.

CAPVT IX.

Honores auerſatur Nicolaus.

QVos alij ſummo ſtudio ambiunt mundanos honorum apices,Nicolaus noſter ſeriò,ac perpetuò auerſatus ſpreuit,

latere maluit quàm eminere, sibi soli, quàm alijs præesse, seipsum quàm alios iudicare. Considerabat altè, inimicos esse quietę mentis forenses tumultus, pensabat fastigiorum ad lapsus pericula, certiorem esse in plano aut imo, quàm summo stationem, districtiori quondam judicio judices judicandos, & grauiori pœnâ damnandos. Vidit eos, qui alios regunt, plerumque plurimis, ijsque pessimis animi passionibus duci, ac regi; nunc fauore mentem agi, nunc inuidia stimulari, aliàs pecuniâ, aliàs vanis adulationibus corrumpi, sæpe sanguinem de veritate, & æquitate triumphare, præuaricationum denique in altioribus officijs nec modum nec finem esse. Vnde dignitates potius cœlestes ex imo suspexit, cœli potiùs honores ambijt, præ his luteis, atque perituris; ibi nihil
lu-

lubricum metui, animum ijs in transuersum agi non posse didicerat, ideoque magnus esse non inter homines, sed apud Deum satagebat. Conuenerant sæpe tota illius Reip. Comitia communibus votis, ac suffragijs, summum illi, cuius fidem & industriam in minoribus officijs experti essent, inter suos magistratum committere, vrgebant, peturgebant, rogabant, obsecrabant, aptum, dignum proclamabant; ille verò non tergiuersari, sed prorsus renuere, respuere, obtestantibus adamantinum pectus ostendere, hostes eos censere, qui ei hoc in negotio patrocinarentur; prædicabant alij prudentiam eius, vitæ innocentiam alij, alij alia Dei, ac naturæ dona digna imperio, ipse gnarus hæc omnia facilè perdi imperio, hoc ipso, quàm illis, carere pertinaciter maluit. Et euicit denique

te-

tenax propositi animus, vt ei tandem molesti esse desisterent.

Molestabant tamen sæpe priuatum, qui in publico molestias fugiebat; asylum erat patriæ, summi, infimi eius consilio res suas geri cupiebant, consilia eius pro oraculis habebant, atque ita inter lares, ac rura domestica Consulem agens, minore cum dispendio quã in Curiâ, vanos interim honores ac fastus euitabat.

Neque verò vsque adeò mirum erat, hominem quotidie diuinitùs erudiri solitum, tam alienum fuisse ab omni hnmanâ põpâ, vt honores, ac officia publica execraretur, quorum pericula, ac ruinas ei Devs manifestis prodigijs sæpè ostendisset. Lis aliquando in foro agitabatur, cui adstitit officij gratiâ Nicolaus. Feruebant vtrinque partes, suum quæque ius prætendebat; & propulsabat iniuriam strenuè,

nuè, eùmque tandem ad ſententias à judicibus ferendas ventum eſſet, & omnium oculi, atque ora eò intenta hærerent, etiam Nicolaus noſter intentus in Iudices, cauſæ deciſionem auidè exſpectabat, eoſque, vt eſſent æqui tantę rei æſtimatores, quos nutare ſenſerat, ſeuerè admonebat. Et ecce prodigium ingens, flammæ prorumpebant, vnde verba exſpectabantur, flammę ſulphureę, fœtidæ; quaſi ex Aethna quadam, vel potiùs ex tartaro euomerentur, ita ex nonnullorum Iudicum ore, ac linguâ protrudebantur. Attonitus ad hoc ſpectaculum Nicolaus, qui ſolus fumantia Iudicum ora intuebatur, rem tam inſolentem altiori indagine perſcrutari cœpit; has flammas haud dubiè corruptelæ indices eſſe, fumare ex incenſo pectore inquos fauores muneribus clam acceptis ſuſcitatos,

tos, ignibus æternis euanidos hos ardores præludere, quibus iniusti pręuaricatores aliquando iusto Dei iudicio excruciandi essent. Atque ex eo ipso tempore longè iam studiosiùs, quam ante, huiusmodi dignitatum pericula aspernabatur, cùm videret malos iudices tartarum in pectore circumferre, cuius proditores ignes ex ore prodeuntes tam luculentè spectâsset. Ita nimirum sibi Deus electam animam manifesta salutis dispendia fugere docuit, vt eò liberiùs subinde euolaret, quô eam trahere denique cogitabat.

CAPVT X.

Impugnatur ab hoste infernali.

TENEBAT adhuc eum vitę cursum Nicolaus inter domesticos, vxorem, ac liberos, quem su-

ſupra dixi, laboribus diem, noctes precibus dabat, ac diuinis commentationibus, idque tamen domeſticos ſtudioſe celare, ac diſſimulare laborabat. Mos illi erat veſperi horâ quietis conſuetâ cum reliqua familia cubitum ſe recipere, interquieſcere nonnihil, ſed mox interrupto, cùm cęteros omnes eo arctius oppreſſos animaduerteret, lectulo damnato ſenſim ac ſine ſtrepitu, cubiculo exire, in genua prouolui, calidiſſimis cum Deo collocutionibus totum reliquę noctis frigus temperare. Perfundebatur interim ſolatijs à Deo vberrimis, quę etiam in corpus redundantes longe ipſi melius quàm ſomnus, vires reparabant, atque ad antelucanum laborem cęteris vegetiorem, ac fortiorem reddebant.

Verùm id humani generis fatales hoſtes grauiſſime ferebant, vnum

nium hominem rudem, plebeium, rusticanũ tot experiri diuinos fauores, tot virtutibus eminere, vitam tam innocuam ducere; suspectę ipsis erant eius perpetuæ vigiliæ, abstinentiæ, eleemosynæ; profectum Nicolai contemptum, imo perniciem suam interpretabantur; exemplo suo plures post se tracturum, atque ex inferni faucibus ingentem prædam denique erepturum metuebant. Clandestinis ergo primum cuniculis eum vel omninò subuertere, vel saltem labefactare nitebantur, suggerebant versute varia, quibus vel à cæptis pie, ac religiose exercitijs retardaretur, vel à proposito ad cœlum itinere prorsus auerteretur. Cùm verò ipse ad omnes eorum occultos conatus inconcussus perstaret, ita vt eum ne ad minimam quidem impatientiam vnquã pertrahere possent, eum tandem

aperto; ac violento marte adgredi constituerunt. Cædebant eum aliquando, trudebant, affligebant varie, vt vel semel illi bilem mouere possent, sed frustra, inuictus DEI athleta ridebat eorum insultus, animique sui magnitudine corporis molestationes fortiter eludebat.

Rus aliquando secesserat, comite filio natu grandiore, visendi curandiue pecoris gratiâ, dumque filius in stabulo pecori operam intentã nauat, ipse foris extra caulas sentiũ, ac ruborũ renascentia impedimenta, quæ pascuis nocebant, deruere, ac extirpare laborabat. Arripit hanc nocendi occasionem truculentus hostis, adest improuisus, medium corripit innocentem virum, in altum sustolit, ingentique impetu per densissimum spinis senticetum ad decliuiora triginta circiter passus in-

de

de distantia prata excussum eiaculatur. Afflictus tam graui casu Nicolaus exanimis propè, totoque corpore lacer, ac sanguine madens iacebat, cùm interim filius re stabulariâ confecta prodiens parentem in opere, in quo eum reliquerat, quærit, inclamat, & denique diu quæsitum eo, quo diabolus abiecerat, loco seminecem, maleque vepribus concisum reperit. Eleuat humo, fouet, humeris inijcit pius filius dilectum parentem, in casam ad focum anhelus deportat, in frigida atque languentia membra animam recedentem calore paulatim reuocat, donec tandem ad se rediens fortis Athleta placidâ, serenâque fronte ad filiũ conuersus, *Benè* inquit, *atque in nomine Domini; quam crudeliter me meus antagonista prostrauit? verum enim vero hæc Dei voluntas fuit, atque conniuentia, sine qua ne tan-*

gere me quidem tartarea bestia potuisset. Ex eo verò tempore non tantùm minas, ac infestationes eius non timuit, sed etiam forti pectore spreuit.

Rusticanti aliquando in agro suo filiola non procul assidebat, quæ subitò exterrita exclamare, vociferari, ac parentis opẽ implorare cæpit; rogata quid tantopere exhorresceret; Ater, inquit illa, molossus ecce adest, vnum tantùm in fronte oculũ habens, qui me apertissimo rictu deglutire molitur. Cui Nicolaus agnoscens Cerberũ, noli filiola, noli, inquit, metuere, latrare potest, mordere non potest, nocendi voluntatem habet, potestatem non habet. Quo dicto spectrum ex oculis protinus euanuit. Eadem prælia cum hoste teterrimo Nicolaus noster gloriosus semper victor experiri crebrò debuit, quæ præliati sunt ante eum

ple-

plerique viri illi, qui vitæ morumque innocentia, ac sanctitate cæteris præcelluerunt. Nouimus ipsum Seruatorem nostrum ab eodem hoste non tantùm duello lacessitum, sed etiam ex eremo sublatum in editissimum mõtis, templiue Hierosolymitani supercilium transuectum esse, cumque eum inde deturbandi potestatem hostis non haberet, solicitâsse tamen, indemnitate promissâ, vt ipse se prosterneret. Nouimus & perantiqua Iobi viri quondam tolerantissimi aduersus eundem hostem certamina, quibus non tantùm fortunis omnibus, liberisque, sed etiam carne, imò & vitâ propriâ prope exutus, superior tamen eodem inimico fuit. Quid opus est pluribus plures enumerare? Paulos, Antonios, Ignatios, Franciscos, Margaritas, Anastasias, Bibianas, innumeros alios Sanctos

quibus conflictus graues cum hoc hoste diuinitùs decreti sunt? An ideò Sancti non fuerunt? an ideò Numini diuino displicuerunt? Erras, erras à vero, quisquis ita iudicas, probari per omnia discrimina vult Deus, quos diligit; non parcit in hâc vitâ, quibus æternùm parcere decreuit. Corrige ergo quisquis es miser, sententiam tuam, ne quas pugnas hic experiri non cupis, in futura æternitate exspectes.

CAPVT XI:

Ad altiorem vitæ rationem Nicolaum Deus vocat.

PLACENT vtique Deo homines illi, nec est, quod de salute suâ diffidant, quicũque communem viuendi rationem secuti, recte tamen agere, atque in omni-

nibus frugi esse Nicolai nostri exemplo didicerunt. Attamen ea nihilominus est præpotentis Dei consuetudo, vt quos sibi velut singulares amicos arctiori, ac familiariori coniunctione copulare constituit, hos ad sublimius etiam perfectiusque vitæ institutum prouocet, quò liberius, à rebus profanis expediti, se totos Deo permittant. Atque hanc ipsam voluntatem suam, quibus placet, varijs modis insinuare nouit, reluctantes enim terroribus impellit, prõptos, ac pronos blanditijs inuitat; alios piorum hominum voce, ac ductu trahit, alios denique insolitis ad se rapit mentis illustrationibus. Horum è numero singularium Dei amicorum fuit etiam Nicolaus noster, quem Deus solus totum possidere, atque ab eo præ cæteris totus possideri voluit. Eum proinde præclaris nonnunquam

ostentis clarè edocuit, quantos res fluxæ, atque perituræ perfectò in DEVM amori obices obijciant, quam vana sint hominum terrenis sese negotijs occupantium studia, quanto demum fauore cælum eos prosequuturum sit, quibus terra penitus sorduisset.

In pascua sua cùm aliquando greges atque armenta propria pabulatum emisisset, seorsim ipse sibi more suo, vt dixi, locum ad preces Deo fundendas idoneum elegit; vbi humi sedens toto se mentis impetu in cælum librauit, terræque, cui insidebat, penitus oblitus, superlunarium rerum contemplatione absorptus aliquãdiu hæsit. In eo mentis excessu Deus illi lilium portentosum ostendit niuei coloris, & odorem non nisi æthereum longè, lateque exhalans. Prodibat ex ipso Nicolai ore, veluti in eius visceribus na-

tum,

tum, & floribus suis in altum porrectis cœli videbatur fornicem attingere. Huius igitur tam insolentis germinis cum decore, fragrantiâ, atque proceritate diu satis perfruitus, maximeque admirandum eius ortum, atque originem miratus esset, greges passim pabulantes viro Dei paulatim appropinquabant, atque inter eos equus, quem cæteris generosiorem, ac nitidiorem alebat, coram eo casu oberrabat. Reuocato igitur ex cælis vultu, atque oculis in hunc equum deiectis, subitò etiam lilium illud caput è cœlo suâ spōte reuocare, in arcum curuari, & ad iumentum ita inclinari cæpit, vt tandem ab eodem dētibus correptum, & ex ore, vnde prognatum videbatur, violenter extractum prorsus absumeretur. Tum verò in se conuerti vir Sanctus, rem hanc altiùs pensitare, animo

turbari, confundi, seipsum increpare. Itanè ergo? lilium? & lilium pulcherrimum pessum eat? quod ex ore meo prodijt? quod cœlum tetigit? O odorem? O candorem? equus decoxit; equidem iam denique sentio, quod res est. Nimium diligo hos diuinæ suauitatis decoctores, hos sanctæ quietis interturbatores. Delicatæ nimis sunt hæ bestiæ, quæ non iam gramina, sed lilia depascuntur, claudendus est hortus, excludendæ feræ, ne fluxis his rebus, sed cœlo & Deo excrescant hæc lilia. Ex eâ igitur ipsâ horâ crebrius, magisque serio cogitare cæpit, qua ratione Deo soli desertis hisce inanijs adhæreret.

Aliàs cùm denuo per loca deuia meditabundus oberraret, eminus ad se tendentem virum conspexit, formâ spectabilem, canitie decorum, grauem incessu. Progre-

grediebatur lentè, atque interim suauissimè iucundus modulabatur. Varius erat concinentis sonus, vnâ solâque voce canticum inchoabat, mox trium distinctarum vocum concẽtus exaudiebatur, qui denique ad primam rediens harmoniã repetitâ solâ voce absoluebatur. Vbi denique ad eum grandæuus ille propius accessit, omissis modulis, caput aperire, genu curuare, stipem gemebundus rogare cæpit. Nicolaus sine omni cunctatione crumenam pandit, atque erogat liberaliter, quod rogatus fuerat. Infinitas ille vicissim gratiarum actiones reuerenti, atque demisso gestu Nicolao refert, ac simul in momento ex oculis eius euanescit, cumque ingenti perfusum mentis dulcedine solum relinquit. Atque tum denique Nicolaus mendicum agnoscere, ingenua, & gemitus proruere, fon-

tem bonorum omnium venerari, vnum naturâ, trinum perſonis adorare, aſſentiri myſterio; Deum vnum in vnâ voce, in tricinio tres perſonas ſubtili cognitione inſtructus admirari, de ſtipe in Dei manus reſignatâ lætari, vnum illud dolere, quod non ſeipſum totum pro ſtipe ditiſſimo liberaliſſimoque mendico donâſſet.

Viam deinde ſuā in eâdem eremo proſequutus alio rurſus ſpectaculo prodigioſo diuinitùs inſtitutus eſt. Pagum ſibi videre atque adire viſus, rarum quidem, atque infrequentem domicilijs, & habitatoribus, inſignem tamen eminenti palatio, quod amæniorem pagi locum occupabat, inuenit. Rapuit ad ſe arcis venuſtas animum admirantis, atque ad ingreſſum inuitauit. Nec mora, adit locum, fores apertas ſubit, atque in primo ſtatim aditu, ſcalas, & ſub ſca-

lis

lis fontem offendit; miratur vtrũque, nam ſcalæ cùm eſſent amplę ac magnificæ, denis tamen tantùm gradibus aſcendebantur, & fons perenni quidem, ac profusâ, occultâ tamen ſcaturigine non aquam, ſed mel vino, oleoque mixtum fundebat. Superatis deinde ſcalis, magis eum attonuit crater hauſti ex ſubiecto fonte liquoris plenus, qui ſupremo gradui, veluti ad ſitim reſtinguendam paratus, *inſiſtebat*. Accedebat etiam vox, quæ illud Seruatoris clarè ingeminabat. *Qui ſitit, huc veniat, & bibat*: *Io*.7. ſtupebat interim pius ſpectator raritatem hoſpitum: vix enim paucos ſuauitate eius nectaris, ac liberali inuitantis voce pellectos confluere videbat. Hoc denique tam portentoſo ſpectaculo cùm ſatis diu oculos, mentemque obletâſſet, ſimulque etiam nectareo illo liquore a-

ui-

uidum guttur liberaliter proluiſſet in vicinum campum foras prodiens innumeras illic hominum cateruas promiſcuè campum oberrantes incurrit. Diſcurrebant formicarum more diuerſi diuerſis occupati negotijs, omnes tamen ſoliciti lucro tantùm inhiabant. Quidam nectendis ſepibus inſudabant, alij fluminis ripas ponte iungebant, & vtrique à tranſeuntibus vectigal ſolerter exigebant. Fuêre multi, qui iucundiore opere tibias, tympana ac fides increpabant, qui tamen & ipſi à ſaltantibus mercedem exſculpebant; alij denique alijs laboribus ſtrenuè intenti lucro ſtudebant. Attonito ad hæc Nicolao ſubitò adfuit diuina lux, quæ eum ita illuſtrauit, vt facile intelligeret, portenta hæc omnia, quid ſibi vellent. In perenni illo fonte Deum omnis boni inexhauſtum fontem ſpeculabatur, tribus illis

ſua-

ſuauiſſimis liquoribus eiuſdem vnius fontis, perſonarum triadem hauriebat, in denis ſcalę gradibus Decalogum legebat, diuinæ cognitionis craterem propinari colligebat his, qui ſcalas Decalogi percurſas tranſcendiſſent. Inuitari multos, imò omnes mortales ad precioſas has delicias, paucos tamen concurrere, imò fere nullos; vulgò ab hominibus meras inanias quiſquilias, lucra temporaria quæri, eò tandem omnia illorum ſtudia, ac conatus omnes ferri. Vnde ipſi denuò nouus accedebat ſtimulus ad fluxa hæc prorſus deferenda, ſeſeque totum fluentis illis perennibus immergendùm.

Alio rurſus tempore, cum domeſticis neſcio quibus operibus diſtineretur, tres ad ſe venientes viros graues habitu ſimiles, æquales ſtaturâ, atque ad ſpeciem ætate pares excepit, quorum primus

ad

ad Nicolaum feriô conuerſus:Nũquid, ait Nicolae, placet tibi, vt noſtræ te poteſtati, atque arbitrio totum corpore, animoque dedices ac permittas? Ad hæc Nicolaus toto cordis affectu reſpondit: Ego vni, ſolique præpotenti Deo, nec alij, deditionem mei totius facio, cui iam pridem totis, quà corporis, quà animi viribus famulari deſidero. Tum verò tres illi viri renidenti, ac hilari fronte capita veluti conferre, ſubridere, annuere, & primus denuo virum Sanctum hiſce ſolari: Si ergo, inquit, te decretoriè vnius DEI obſequio totum mancipâſti, age quod agis, cæptoque conſtanter calli inſiſte, vbi enim ſeptuageſimum ætatis annum exegeris, corporis ergaſtulo, omnibuſque mundi ærumnis liber ad cælos euolabis, vt illic debitam laboribus tuis mercedem recipias. Occurrent interim certamina multa;

ta, multâ tolerantiâ, robore multo depugnanda; ſed macti eſto animi miles, vinces, triumphabis hoſtile quidquid euenerit. Et quamuis nunc tibi nihil niſi crucem tuis inectam ad noſtri memoriam relinquimus, erit tamen olim; cum te multis alijs comitatum, quos ſcilicet exemplo tuo tecum trahes, lætiore ſinu excipiemus; eos tu veluti magni exercitus ſignifer in æternitate illa duces, vexillum præferens, quod vrſini pedis pictura, veluti perſeuerantiæ tuæ ac roboris ſymbolum, notabit. Atque cum his dictis viri illi videri deſierunt, relicto in Nicolai corde ingenti deſiderio ad ei ſoli ſeruiendũ, qui ei iã ſæpius voluntatem hac in re ſuam tot indicijs declarâſſet.

His alijſque crebris illuſtrationibus inſtructus Nicolaus noſter à Deo, cum denique vice quadam prædium quoddam ſuum pedes pete-

te-

teret, atque interim pro more mentem in Deum abreptus, id vnicè sibi tandem demonstrari vrgeret, quànam denique viuendi normâ Deo soli viuere, ac placere posset, ecce tibi subitò de cælo ad eum nubes pulcerrima deuolui cæpit, ex qua vox delapsa in hunc ei sensum respondit: Incassum quærere, vanàque anxietate animi turbari, dum de vitæ instituto ambigeret; quasi verò suapte ingenio, ac viribus proprijs nixus, rem tam arduã adgredi, ac perficere possit; Quin potius, inquit vox illa, curas has omnes vnâ cum toto mundo abijcis? Quin te tandem, vt iam pridem facere recepisti, Dei nutui libens, volensque offers? an nescis promptum, liberum, ac liberale sacrificium Deo acceptissimum esse? excute igitur impedimenta omnia, in Deum te totum proijce, & quidquid denique de te ipse statuerit,

id toto pectore amplectere. His auditis vir Sanctus fastidire iam prorsus veterem vitam, diuitias, vxorem, liberos aspernari, abdicationem omnium meditari, solitariam vitam ambire, ac denique solerti, ac circumspecta indagine media eam amplexandi indagare cæpit, vt mox pluribus aperiemus.

PARS ALTERA.

Vitæ ac rerum gestarum Nicolai de Rupe Eremitæ Heluetij

CAPVT I.

Cum coniuge de vitæ mutatione deliberat.

ET jam Nicolao mūdus, omniaque mundana ita prorsus euiluerant, itaque apud eum cœlestis

vitæ

vitæ votum inualuerat, vt nimis angustum sibi totius Orbis ambitum ad ambitum censeret, ac de cætero non nisi ampliora cœlorum spatia ad vitę reliquum transigendum diligeret, atque ambiret. Decreuit igitur abdicatis omnibus patriam deserere, atque eremo se abdere, vnde demum incognitus omnibus, liberrimos ad superos cœlorum camposexcursus haberet. Vnicum erat vinculum, quo se adhuc ligatum circumspiciebat, quodue solum abrumpere se, nec velle, nec posse sine scelere videbat. Vinculum id erat coniugij, quo adstrictus adhuc tenebatur, quodque solum à concepto proposito eum retrahebat. Sed & illud tandem disiecit, modo non quidem illicito, aut violento, sed quo didicerat etiam Christi Seruatoris nostri discipulos idem olim vinculũ discidisse Mat. 16. Iusserat is pręclarissimus Do-

ctor

ctor discipulos suos inter cętera, etiam coniuges suas relinquere; reliquerunt, ac postliminiò ad eas deinceps non redierunt. Reliquerunt, inquam, non repudiârunt, inuitas non deseruerunt, sed volentes, ac consentientes. Id ipsum ergo & Nicolaus tentare decreuit, memor verborum, quę Vas electionis Corinthijs scripsit, 1. *Cor.* 7. quęque Nicolaus verecundius, saniusque quam nunc multi, interpretatus est. *Fraudare se inuicem,* coniuges permisit D. Paulus, *ex consensu tamen vtriusque, vt orationi, ac abstinentiæ vacent.* At verò, occurrunt multi, *ad tempus* id permisit, non in perpetuum; iussitque illos deinde *in idipsum reuerti.* Erras, mi homo, quisquis es, ad tempus indulsit abstinere, non pręcepit: indulsit postea in idipsum reuerti, non mandauit; *Hoc autem,* inquit, *dico secundum indulgentiam*

non secundum imperium. Consuluit igitur continentiam coniugibus ad tempus, vt sanctius, atque expeditus pietati in Deum indulgeant. Quid verò si totâ vita id facere decernant? num hoc vetat Apostolus? nec vetat, nec præcipit, sed idipsum permittit, ác consulit ijs; qui incontinentiæ periculum exinde non metuunt, ac libidinem omnem diuinitus adiuti generosè frenare, ac domare cupiunt. Id Pauli consilium secutos Nicolaus nouerat; ingentes quondam coniugum greges, perpetuò continuisse in ipso matrimonio mutuo consensu. Nutricium ac Genitricem Dei; Valerianum ac Cæciliam; Iulianum ac Basilissam; Marcianum ac Pulcheriam; Henricum II. Imper. ac Cunegundem; Boleslaum V. Polonorum Principem ideo pudicum appellatum, ac Cunegundem prioris æmulam; Conradum

Regem Henrici IV. Imper. filium & Mathildem; Alphonſum item II. Aſturum Regem, qui cum coniuge continentiam obſeruans, caſti nomen promeritus eſt; Carolum Craſſum ac Richardem Reginam; audierat etiam Pharaildem Pipini neptem perpetuam in connubio virginem fuiſſe; Eduardum item III. & Editham coniuges ac virgines, Etheltedam Orientalium Anglorum Reginam bis coniugem, perpetuò virginem, alios denique quamplurimos, quibus in ipſo coniugio continentiæ, quàm coniugij amor plus cordi erat. Horum igitur præclaro motus exemplo Nicolaus coniugi ſuæ rem denique aperire, eiuſque animum ad perennem continentiam ſolicitare cępit. Non placet, inquit, O coniux, ita amplius, vti hactenus, viuere, Deoque trahenti reluctari, ſecretò deinceps viuere placet, procul patriâ

procul liberis,procul etiam te coniuge. Ea prorſus eſt Dei voluntas, multis mihi hactenus argumentis demonſtrata, cui refragrari nefas eſſe etiam tu nôſti. Tuâ ergo id agere veniâ, tuoque conſenſu mihi vt liceat, etiam atque etiam obteſtor, hoc ipſum à te ſi impetrem, pro ſummo beneficiorum numerabo, quæ vnquam in me contuliſti. Addidit deinde etiam illud, non eſſe, quod de onere liberorum, & de cura rei domeſticæ multùm angeretur, liberos iam prope ita adoleuiſſe, ac maturuiſſe pleroſque, vt paternâ curâ non egeant; rem verò familiarem Dei beneficio loco eſſe tam copioſo, vt ſedulę matris familias operâ, atque induſtriâ facilè conſeruari poſſit; quin etiam experiri ſe dicebat, quod quanto plus quotidie in diuinis proficeret, tanto ad humana inutilior efficeretur. Hæc, horumque ſimilia cun-

ctanti coniugi sug gerebat sæpius, deliberandi enim tempus & illa prudenter popoſcerat, tamque graue negotium, nō ſine cognatorum, aliorumque intelligentium homi-num conſilio decerni poſſe, ac debere iudicârat. Conſpirantibus tandem omnibus, quotquot rem maturo iudicio examinauerant, cedēdum diuino placito, dandum hoc ſingulari Dei amico, vt Deo ſolo, curis omnibus exſolutus, liberrime frui poſſit, ceſſit denique & ipſa coniux, ac renunciauit iuri ſuo libens, volenſque, & coniugi cariſſimo non ſine fluētibus lacrymis datâ dexterâ liberam quoquò abeundi poteſtatem fecit. Incredibile dictu eſt, quanto Nicolaum internæ voluptatis ſenſu conſenſus iſte perfuderit, alterum iam pedem inter ſidera poſuiſſe ſibi videbatur, nec apparebat aliudquidquam, quod ei remoram obijceret, quo mi-

minus propediem conceptum iam dudum ſublimioris vitæ inſtitutum plenis vlnis amplecteretur.

CAPVT II.

Patriâ exire parat.

OBTENTA igitur eo, quo diximus, modo vxoris licentiâ, eremum inſtituto ſuo idoneam circumſpicere, & quam potius ambiret, atque vbi, intra an extra patriam, anxius ambigere cæpit. Offerebāt ſe in ipſo patrio ſolo ſolitudines percommodæ, ſed occurrebant interim animo varia, quæ eum ad exterum locum euocabant, vbi non tantùm ſolus, ſed etiam ignotus degeret; cogitabat, in patriâ non defore obtrectatores, qui eâ de re diuerſa iudicia formaturi, varioſq; ſermones ſparſuri eſſēt; alios vt fieri aſſolet, benè plures etiam

etiam malè rem interpretaturos, apud hos temeritatis, apud illos ostentationis ſe nomen, ac notam nõ euitaturum, domeſticos ipſos, ac familiares deſidem, atque ignauum calumniaturos; vitari denique poſſe hęc omnia ſolâ diſtantiâ, quæ omnem ſui conſpectum, & quod ſequi ſolet, etiam memoriam cunctis eriperet. Quapropter ſeptimo menſe anni quinquageſimi ſeptimi ſupra milleſimum quadringenteſimum, jam quinquagenario maior cognatis, ac domeſticis certum profectionis ſuæ diem indixit, quo ijſdem extremùm valediceret. Adfuêre illi ad deſtinatam diem frequentes, virique propoſitum admirati primùm, mox etiam approbantes, cui contrauenire non poterant, variè tamen interim animis afficiebantur. Stabat coram eis poſitis veteribus exuuijs ſolâ amictus tunicâ oblongâ è rudi panno,

nudis pedibus, capite aperto, manibusque scipione armatis, diuinum quid, & habitus iste, & tota eius facies, ac potissimùm lingua spirabat; amplecti singulos, singulis benè precari, ad virtutem Deique timorem hortari omnes, iubere, vt solicitudine de ipso positâ, suæ solùm salutis curam impensè gererent, sic fore, vt in cœlo tandem mutuis denuo aspectibus, ac colloquijs securiùs, lætiusque perfruantur. Quanti exinde singultus, quanti gemitus, & lacrymæ eius exceperint, dicendo exprimi non potest; deplorabant singuli orbitatem suam, parentem se communem, virum sanctum, speculum omnis probitatis amittere, absque eo etiam vitam sibi grauem fore, cum eo simul etiam diuini Numinis fauorem patriâ cedere quiritabantur. Ille verò solatus singulos, ab ijs se blandis, suauibusque verbis

bis ſenſim auellere, eodemque die iter verſus Alſatiam arripere cæpit. Ibat ſolus, nullo comite, ſine pera, ſine viatico, quaſi nihil vnquam poſſediſſet, quaſi nihil prorſus diſeruiſſet. Nunquam ſe beatiorem exiſtimauit, atque nunc denique Deum Conditorem ſe perfectè obtinere poſſe ſperauit, cùm rebus omnibus exſolutum ſe penitus gauderet.

Diſterminabat eum tempore Iura mons, quem alij Iuraſſum vocant, Heluetios à Sequanis, & Rauracis Occidẽtem verſus; hunc montem quoniam Nicolaus noſter omnino ſe patriâ extorrem facere, vt dixi, decreuerat, mira animi alacritate ſuperauit, ex ea parte, qua ad inclitæ Baſileenſium Reipub. ditionem pertinet, quæ poſtea circa annum milleſimum quingenteſimum primum reliquis Heluetiæ Cantonibus fædere perenni con-

nexa, patriam noſtram eximio auxit incremento, ac montibus ipſis firmiore munimento vallauit. Eos igitur fines ingreſſus viator noſter, ad vrbem eiuſdem ditionis, quæ Baſileam inter, & montem Iuram media interiacet, Liechſtal indigenæ appellant, circa crepuſculum veſpertinum peruenit; cumque iam cominus eam vrbem contemplaretut, dictu mirum eſt, quanto perculſus terrore pedem ſubitò retraxerit. Sanguineo enim colore tincta apparebant tecta, turres, mœnia, & quidquid denique conſpicuum ex vrbe erat, aut flammis, aut ſanguinem rubeſcere videbatur. Collegit exinde Nicolaus, moneri ſe diuinitùs prodigioſâ hac oppidi facie, ne intro pedem inferret; quare diuerſo itinere vicinam quandam ſubiens villam, amicè à villico, & perhumanè receptus eſt. Exactis mutuæ ſalutationis officijs, in-

inter varios vltro citroque habitos ſermones villicus de Nicolai patria, ac ſtirpe, deque viæ, ac vitæ inſtituto modeſtè ſciſcitari, Nicolaus verò tamen voti ſui, vitæque ſeriem ex ordine percenſere cæpit; Eremum, inquit, extra patriam quæro, vt in ea meliorem patriam reperiam, ideoque ex itinere ad te huc diuerti, vt tuo conſilio, atque iudicio adiutus ſalutare animi mei propoſitum exequar. Quam ob rem ſi locum inſtituto tali idoneum, ſiue propè, ſiue precul his terris mihi demonſtrare poſsis, æternùm me apud Deum Opt. Max. tibi obligatum, ac deuinctum tenebis. Duc ergo, quo voles, præi, ſequar ductorem, neque enim vel hac ipſa nocte inter homines verſari, ſed in ſolitudine libet. Hic iam mirari villicus voti ſublimitatem, laudare alacritatem animi, ac promptitudinem, pieta-

tis perfectionem suspicere, illud vnicum non satis probare, quod patris finibus excessisset, cùm esset ex Heluetijs oriundus; id genus hominum exteris nationibus pro tempore exosum esse, quocunque demum deueniret, exteros coactum in alicuius delicti pænam exilium interpretaturos, profugi nomen, ac notam ei imputaturos; adhæc in ipsa eius patria solitudines esse, multas ad Dei obsequium perquã accommodatas, vbi seiunctus ab hominum strepitu sanctę quieti ad libitum operam nauare posset, suadere se reditum eò, vnde venisset, suo iudicio id eum ex Dei nutu, ac voluntate facturum. Audijt attentus seriò monentem Nicolaus, gratijsque actis, eam se noctem deliberationi sumpturũ, respondit, atque tum demùm, quidquid DEVS suggereret, prono animo obsecundaturũ, simulque veniâ petitâ discessit.

Sed mox in ipſo itinere, non procul inde nox eum occupauit. Declinans igitur viam, ſub dio abſtruſiorem ad pernoctandum angulum delegit, vbi in feruentiſſimas ſeſe abijciens preces, anxiè, vniceque à Deo inſtrui poſtulauit, redituſnè, an cœpti itineris proſecutio ipſi potius placeret; nec deſtitit ipſe fatigatus DEVM precibus fatigare, donec ſolicito, anxioque pectori ſomnus obrepſit; cui cùm aliquantulum indulſiſſet, clarâ ſeſe repente de cælo luce circumueniri ſenſit, eius fulgore ceu fulmine quodam tangi, idemque graues in viſceribus dolores experiri cœpit, veluti ſi adactus ventri culter in ipſa intus præcordia graſſaretur; eũqueprorſus euiſceraret, atque ab ea hora nec famem vllam amplius, nec ſitim ſenſit. Nautico item ſe quaſi fune conſtrictum in patriam violenter retrahi ſentiebat. Vnde

ſatis perſpiciebat diuinam de ſe, voluntatem, cui proinde promptiſſimè obſequi primo ſtatim diluculo meditabatur.

CAPVT III.

In patriam redit Nicolaus, vitamque omnis victûs expertem orditur.

SOLET nimirum Deus, quos arctius amat, eorum etiam virtutem impenſius teſtatam, probatamque facere, experiri variè, vtri viuant, Deône, an ſibimet ipſis; promptine ſint, quoquò ipſos Deus trahit; an ſine delectu domi foriſue, inter amicos, & hoſtes, notos inter & alienos, Deo, & non ſibi ſint parati parere. Iiſdem etiam experimentis Nicolai noſtri voluntatem ad omnem Dei nutum factam probare voluit, vnde eum patria vix euocatum, eodem, vn-

de

de promptus abierat, mox reuocauit, quæque ante metuerat, contemnere, hominum nimirum iudicia, ac finiſtros ſermones docuit. Redux ergo in patriam terram Nicolaus eâdem, quâ exceſſerat, viâ, illud vnicè toto ſtudio cauit, ne mortalium, maximeque cognatorum cuiquam eius reditus pateret, ne ſuarum rerum, quas magno animo deſeruiſſet, vel extremo quidquam digito attingeret, aut leui deſiderio affectaret.

In ſecretioribus igitur alpibus Subſiluaniæ vlterioris abſtruſum, denſumque vepretum ingreſſus, ibidem ſolitariæ ſuæ vitæ tyrocinia ponere, imò ſi Deo placeret, totum eiuſdem curſum abſoluere ſtatuit. Erant ipſi hæ ſpinæ, ac ſentes omni roſeto, auriſque, ac cedrinis receptaculis, acceptiores, nuda humus laſſo corpori lectum, & durum ſaxum culcitam præbebat,

diurnos æstus, subitasque pluuias præ alta atque vmbrosa larix pro tecto arcebat. Nulla illi suppellex, nullus fons,nullum vitæ propagandæ subsidium. Ex eo momento, quo lares paternos damnauit, in itu,redituque nihil omnino nec cibi, nec potus admiserat, & tamen inde vires sibi minimè imminutas persensit; nihil famebat, sitiebat nihil, solâ diuinarum rerum contemplatione,& corpus pascebat, & animam saginabat. Multas interea grauesque inferi hostis infestationes ibidem tolerauit, qui tanto eum infensiùs,hostiliusque inuadebat, quanto illi ea nouæ vitæ rudimenta suspectiora erant. Repulit tamen insultus omnes, vicitque fortiter inuictus noster tyro hisce prælijs iam ante veterano magis exercitatus, ita vt nullo vafri hostis stratagemate, nullâ vi, nullisque armis posset expugnari.

Octi-

Octiduum iam in ſpineo illo antro, nemine conſcio, omnis victûs expers, ſoli Deo intentus, exegerat, cùm ecce ibi venatores caſu ijs luſtris oberrantes, feraſque captantes, vt eſt illi hominum generi nihil abſtruſum, nihil imperuium, canum indicio etiam ad hoc ſenticetum, cui vir DEI inerat, pertrahuntur; Offendunt hi hominem eo, quo ſupra dixi habitu, humi profuſum, precibus abreptum, perfuſum lacrymis; reſiſtunt, obſtupeſcunt, ac denique agnitum alloqui tamen, aut turbare reformidant. Peractâ autem venatione, recto itinere Petrum Nicolai germanum fratrem conueniunt, rem ei omnem produnt, locum certis indicijs manifeſtant, monentque, vt certiús experiundæ veritatis gratiâ ipſe, ſi velit, in rem præſentem contendat. Nihil ille cunctatus è veſtigio ſurgere, properare, deſigna-

gnatas latebras diligenter ſcrutari, ac denique repertas, quâ data porta irruere. Impulit eum ingens, quo fratrem complectebatur, amor, optatam eius diuque quæſitã quietem interturbare; Quid, inquit, hoc eſt, mi frater? quid video? quid de te experior? hæc cine ergo eſt vita, quam dudum ambijſti? vita tam feralis? tam inhumana? fruſtra es, mi frater, hominem te eſſe, non feram memineris; occidere hoc eſt, non debellare corpus; quid enim hæc inedia? quid tanta omnium rerum penuria? quid tam immanis rigor aliud tandem, quàm præſentem mortem afferent? Remitte igitur, frater, de hoc animi propoſito, ſupra hominem ſunt, quæ exorſus es; ita ſcilicet cœleſtes Genij corporeæ compaginis exſortes viuere poſsint, homo certè carne ac ſanguine compactus, ſic viuere non poteſt. Hæc aliaque
his

his ſimilia ſincero,ſimplicique ore, ac animo obijcientem germanum Nicolaus placidâ,hilarique fronte, ac linguâ quieſcere iuſsit, ac ſuperuacaneas animo ſolicitudines, vndecimum nũc diem eſſe, ex quo corpori nullam prorſus curam feciſſet, nihil cibi, potùſue admiſiſſet, moleſtiam exinde ſe ſenſiſſe, nullam, nullum deliquium; velle ſe, ſi poſsit, ſic perſeuerare, donec infirmitas oborta aliud ſuaderet. Hiſque nouitate rei perculſum fratrem abs ſe domum dimiſit.

Ne tamen temerè Deum tentare velle videretur, cùm iam ſemel proditus paſsim inuiſeretur, clam Sacerdotem notę prudentiæ, ac probitatis virum ad ſe per internuncium euocat. Is erat Oſuualdus Iſnerus Kernenſis Parœciæ Curio, huic totam animam ſuam exponit fideliter Nicolaus, quamdiu

iam

iam incolumis victu omni caruerit; quanto desiderio à prima pueritia talis vitæ flagrauerit, quæ pabuli corporei prorsus expers maiorem sibi facultatem præbere, & mundo penitus valedicendi, & Deo soli adhærendi; nolle se tamen proprio suo iudicio, arbitrioùe nixum stare, sed rogare, vt re prudenter, ac maturê examinatâ, ipse denique de ea sententiam suam ferat, obsecuturum se, quidquid in medium consulturus sit. Tum verò rem inusitatam, ac prodigiosam mirari pius Sacerdos, faciem, manusque viri Sancti curiosiùs arbitrari, explorare digitis pedes, ac brachia. Videbat quidem faciem totam impalluisse, genas macie euanuisse, labia ariditate aspera rimas egisse, totum corpus non iam carne vllôue succo amplius, sed meris osibus cute solâ vestitis sustineri; in exsucco tamen corpore cernebat vi-

gere animum, & vires integras in exhauſtis membris; nihil viuacitatis, ſanitatis nihil deeſſe huic imagini mortis; vnde prudenter ſanè coniecit, nihil hic vanum, nihil ſuperſtitioſum diliteſcere, ventis hominem, vanęque auræ flatibus tamdiu ſuſtentari non poſſe, Dei ſolius hoc opus eſſe, qui de hoc viro aliquid ſupra naturam diſpoſuiſſet. Suaſit igitur Nicolao cæptam proſequi porrò abſtinentiam, Deique vnius hac in re ope niti, quamdiu vires ipſe, animumque talem ſuppeditaret. Arripuit vir Sanctus forti, hilarique vultu conſiliũ pro voto datum, cæptamque inediam totâ deinceps vitâ illæſus, viribuſque ſuis ſemper conſtans produxit.

CAPVT IV.

Nicolao aſceterium erigitur in eremo.

CRefcebat in dies fama Nicolai in his latebris deliteſcentis apud incolas, augebaturque inuiſentium numerus, non ſine magnâ Sancti viri moleſtiâ, qui toties optatam ſibi quietem interturbari dolebat. Ad abſtruſiora igitur latibula toto deſiderio aſpirabat, vbi vel ignotus omnibus, vel certè paucioribus cognitus degeret, vnde eius eremi ſpelæa omnia luſtrare; omnes angulos, cliuoſque ſcrutari cæpit, vt locum denique reperiret, quo ſe abditum hominibus magis ſubtrahere poſſet. Eum denique famulo ſuo benigniſſimus Dominus prodigio demonſtrauit, cùm enim auia, ac deuia pererrans cœ-

lum

lum casu suspiceret, Deique in hoc negotio ductum exposceret, lucidissimos quatuor radios, ceu faces accensas deorsum labi, atque in vallem quandam deuibrari conspexit, quam indigenæ *Marginem* vocant, eò fortè, quod eleuatiore, ac circulari quodam veluti margine cliuus eius cingatur. Exhilaratus mirificè tanto vir Sanctus spectaculo, vallem, quieti suæ cœlitus designatam, concito gradu subit, nunquam inde recessurus. Est autem locus ille medius inter australes Siluaniæ alpes, Saxlenses scilicet, & S. Nicolai, vt vocant, pari fere spatio Sarnensium, Kernensium, Saxlensiumque pagis distans, tenebris ac densitate horridus, non nisi syluestrium arborum, dumorum, ac virgultorum ferax, vdus, atque vliginosus ex aquarum de montibus circumiectis confluentiâ. Interluit medium rapidus torrens, aut si ma-

nis fluuius, Melcha dictus, à quo & vallis ipsa nomenclaturam trahit, quam strepitu suo ruens per prærupta saxa aquarum vis longè, lateque confundit; lacrymarum vallem recte dixeris, locumque vitæ austeriori naturâ, situque accommodatissimum. Illic vbi vir solitudinis amantissimus Nicolaus sedem, pedemque stabilem figere statuit, vicinorum adiumento casam ligneam sarmentis contextam, ac stramento tectam erigere, in eaque cæptum vitæ institutum prosequi grandi animo, ac feruore cæpit. Variæ interim de eo inter populares erant sententiæ, varij, ac diuersi sermones. Arbitrabantur clanculum omnes eius actiones, vias omnes obseruabant, ita vt inexploratus nemo ad eum accedere, nemoque inde reuerti posset. Cumque annuis prope eiusmodi exactis vigilijs, studia eius omnia, omnem-

que

que viuendi rationem iam penitus exploratam, nihilque doli, ac simulationis subesse, ac nullo ipsum vano spiritu agi, pro comperto haberent, coiêre tandem communibus comitijs, vt quid de viro Dei statuendum sit, in medium singuli consulerent. Nemo omnium erat, qui pro ipso non staret, atque optima quæque quæ viderat, de eo diceret; cumque de sacello illic, vbi ipse degebat, erigendo mentio incidisset, quod tam ipsius, quàm incolarum eò confluentium sacro, pioque successui commodum esset, quamuis nonnulli dilationem operis, virique diuturniorem experientiam suaderent, prævaluit tamen potior pars, ita vt communi impensâ distributis viritim laboribus, opus Deo acceptum adgredi decernerent. Certatim igitur materiam Sacello necessariam congerunt, lapides, cæmenta, ligna
con-

conuehunt, laborant per vices ſtrenuè, nec ab opere niſi iam completo deſiſtunt. Sacello denique non magnitudine, venuſtate tamẽ, tribuſue aris conſpicuo, tuguriolum nouum adijciunt, è quo viro Sancto in templum & proſpectus, & aditus pateret ad preces Deo fundendas, quorum vtrumque vetuſtate, ac religione venerandum, etiam hodie pie viſitur, ac frequentatur. Eſt caſa illa vſitato patriæ more ex tignis abiegnis rudi opere per quatuor angulos connexis exſtructa, arcta pariter & humilis. Lõgitudo eius ſuperat aliquando decem pedes, latitudo non totidem ęquat; altitudo ſex pedum procerę Nicolai ſtaturę nõ reſpondebat, ita vt in pedes erectus non niſi conuerſo aliquantulum ad pectus capite ſtare cogeretur; duabus feneſtellis lucem diurnam admittit. Suppellex illi eadem, quę in prio-

ri ſpelunca fuit, id eſt, nulla; pro lecto durus aſſer, ac pro ceruicali ſaxum in cellę latere adhuc viſitur, magnoque à confluentibus pietatis affectu honoratur. Hoc ędificio tãdem circa annum Domini 1468. abſoluto donatus eſt liberaliter Nicolaus à popularibus ſuis, illudque eodem tempore magno pietatis ſenſu incolere cępit.

CAPVT V.

Sacellum Nicolai dedicatur, ac donis exornatur.

EXſpectabat iam ędicula Nicolai extremam Pontificis manum, quâ ſolenni ritu Deo, Diuiſque pro more dedicaretur, itaque à profanis vſibus abſoluta penitus, non niſi ad ſacros, diuinoſque deſignaretur. Ne igitur Subſiluani etiã hac ex parte officio ſuo, atq; auxilio

lio deesse velle viderentur, communi Plebiscito Legatos ad Hermanum ex prænobili Landenbergensium sanguine oriundum Constantiensium pro tempore Pontificem (cuius amplissimæ sacrorum curæ Subsiluania subest) destinant, petitum, vt misso initiatore suo in eas partes, ædem, quam Diuino comprimis cultui, ac municipis sui vsui construxissent, Deo sacrari curet. Nec mora, missus in Heluetiam sequenti, millesimo scilicet quadringentesimo sexagesimo nono, Thomas Ascalonitanus Pontifex, Hermanni Constantiensis in Pontificijs officijs Vicarius, Sacellum illud solennibus consuetisque auspicijs 5. Calendas Maias dedicauit. Atque ex eo tempore celebrior etiam fieri cæpit, tum eiusdẽ eremi, tum etiam ipsius viri Dei famâ. Multi quotidie eò confluebant, multi missis aliunde muneri-

bus

bus locum illum ſacrum exornabant. Certè Pontifex ipſe Hermãnus Conſtantiâ Nicolao ad ornandam ædiculam recèns conſecratam vim argenti non exiguam, duplicemque ſuper aras lychnum ex aurichalco eximię magnitudinis miſit. Et candelabra quidem Nicolai pręcepto in æde Parœciæ Saxellenſis diuinis officijs præluxerunt; argento verò fundus paſcuus in rẽ Sacello neceſſariâ côemptus eſt. Liberalitatem huius ſacri Principis æmulati deinde ſunt etiam alij per Germaniam magni Proceres, ac Magnates Romani Imperij. Sigiſmundus inprimis Auſtriæ Archidux eiuſque pia coniux Eleonora Scotiæ Regina, loci, virique famâ permoti, calices auro, argento, opere, pondere, ac magnitudine ſpectabiles, cætera item diuino cultui neceſſaria ſupellectilia liberali manu per in-

ternuncios eò destinârunt, seseque, ac suos Nicolai ad Deum precibus enixe commendarunt. Enimuero grata fuisse Deo tantorum Principum munera, & accepta, Nicolai pro ijs profusa vota, euentus declarauit toti patriæ exoptatus, ac salutaris. Nondum enim ad id vsque temporis infestæ hostilitates Serenissimam inter domum Austriacam, ac Heluetios prorsus deferbuerant, quas tamen hic ipse denique annus eius sæculi septuagesimus tertius finijt, sopiuit, extinxit. Simul enim ac grauis illa inter tantas partes simultas viri Dei lacrymis, precibusque veluti manu absterſa est; corda vtriusque partis adeò inter se coaluerunt, vt perenni eoque hæreditario, quod vocant, fœdere amicitiâ perpetuâ stabilitâ, ipse Archidux non paucos ex Lucernensium ciuibus in certum datę fidei

dei, pactęque amicitię signum, sibi à consilijs esse iusserit. Quam rem multi magno adscripserunt miraculo, nec refragari poterit prudens lector, qui anteactorum temporum, ac discordiarum vel leuem notitiam consecutus sit.

Reuera subinde sacello etiam aliorum hominum pia dona, ita, vt non multis pòst annis, septuagesimo nimirum septimo eius ęui ex collata stipe honesti ad alendũ Sacellanum reditus à Nicolao congesti sint. Quem proinde tabulæ publicæ, quæ hodie extant, eius Capellaniæ primum Fundatorem produnt. Adiecit summus eius temporis Pontifex Paulus II. hisce profanis etiam sacros Indulgentiarum, vt vocant, thesauros, quibus ædiculam illam iam Deo consecratam condecorare, suique animi singularem affectum tum in Nicolaum, tum in totam Helue-

tiorum nationem testatum facere voluit. Eiusce liberalitatis diploma sedecim purpuratorum Patrũ grandioribus sigillis optimè communitum adhuc hodie in eâdem æde conseruatur, eique cohæret etiam alterum Hermanni Cõstantiensis Antistitis, qui priùs illud Româ receptum authoritate suâ non tantùm stabiliuit, verùm etiam recentibus gratiarum indultis cumulauit.

CAPVT VI.

Inedia viri Dei varijs experimentis denuo probatur.

PLerisque iam indigenarum penitus persuasa erat Nicolai perennis inedia, non tamen omnibus, dubitare denuo cęperunt multi, & vt est inconstans vulgi ingenium; fraudem aut simulatio-

tionem formidare, ſuſpicari, ac palàm murmurare, clanculum viro cibos inferri. Quamuis igitur, vt ſupra memorauimus, Nicolai hac in re ſinceritas iam pridem, arctâ ſatis, diutinaque cuſtodiâ probata erat; Siluani tamen certiùs etiam veritatem experturi, publico plebiſcito recentes excubias decernunt, eaſque per omnem circumquaque vallem ita diſponunt, vt acceſſus, receſsuſuè ad eum pateret nemini, nemini vnquam permitteretur, donec res explorata penitiſsimè conſtaret. Mēſem integrum cuſtodes vigili ſolertique curâ in ſuis illis ſtationibus exegerunt, certi eo toto tempore Nicolaum omni non tantùm ſubſidio, ſed etiam aſpectu humano caruiſſe; & quia interim vir Dei ſolus in ſummâ quiete diuinis commentationibus abſorptus abſque omni virium, ac valetudinis

decremento perseuerâsse deprehensus fuerat, obsidio denique soluta est, omnisque de eius integritate vanus metus, ac falsa suspicio hominum animis exemptus penitus euanuit.

Quinimò quo rei veritas probatior, atque sublimiori authoritate confirmata celebrior euaderet, cùm de sacello initiando Subsiluani Constantiensem Presulem, vt supra memini, conuenirent, simul de prodigiosâ Nicolai inedia solennem apud eum mentionem fecerunt, vt, si vellet, eiusdem insigne aliquod, atque arbitrarium experimentum etiam ipse capere posset. Qui proinde Prôepiscopo suo, Ascolitano, vt dixi, Antistiti seriò etiam hoc negotium, diligenterque discutiendum commisit. Peractâ igitur pontificio ritu templi dedicatione, Thomas prefatus Præsul affixam ædi sacre Ni-

co-

colai cellam subit, multamque diei partem, sublimiora cũ eo colloquia miscendo, multo cum pietatis, suauitatisque sensu consumit. Miratur diuinam in homine rudi eloquentiam, vitæ austeritatem supra humanas vires, visiones, ac vaticinia insolita; ac denique cùm de virtutibus sermo occurreret, rogat, quàmnam ipse virtutum omnium principem, ac reginam æterno Regi ac Principi amicissimam esse existimet. Cui mox Nicolaus respondet, obedientiam sibi inter virtutes cæteras imperium obtinere videtur. Dum verò ille suauiter renidens, sinu eam in rem recondita iam ante panis fragmenta, vinique potiunculam producens; en inquit, mi frater panem, quem tibi obedientia apponit, en vinum, quod eadem tibi virtus propinat; sume, gluti, vt obedientiæ præmium in cœlis

obtineas. Perculſus hoc dicto vir Dei, eò quod totius ſeſquianni ſpatio nihil iam cibi, potûſuè guſtâſſet, obſequi tamen mandantis præcepto paratus vnum ex tribus panis fragminibus manu leuat, illudque vt in tres micas comminutum ſumere liceat obnixè rogat. Cumque id haud ægre impetrâſſet, ingeſtam ori buccellam non niſi ægerrimè per aridam, inſuetamque gulam, reluctante etiam ob cibi inſolentiam ſtomacho, dimiſit; vini deinde guttulam ore exceptam non ſine graui horrore, ac nauſeâ in ventriculnm traiecit. Quâ ſumptâ ingens ſtomachi dolor eum ita deiecit, vt attonitus pius Antiſtes veniã facto rogaret, palamque ediceret, hoc euẽtu inediam viri Dei abunde probari, id ſe non ſuâ, ſed Principis ſui authoritate ſibi ſumpſiſſe, vt virum tantum tentaret, relaturum ſe di-

ligenter, quod accidiſſe vidiſſet, Deique in hoc homine gratiam, ac prodigia paſſim deprędicaturum.

Hermanno deinde officio, vitaque functo in Conſtantienſi Sede ſucceſſor legitimè datus eſt Otho Comes à Sonnenberg, qui famâ de Nicolao in dies increbreſcente excitus, in rem ipſe pręſentem venire, reique ſtatum explorationem etiam facere decreuit. Quapropter tantus Princeps in viam ſe dare, ad Siluanos contendere, eremum, humileque viri Sancti tuguriolum ſubire, verbis cum eo de rebus diuinis congredi, ac denique nihil omittere, quod ad formandum de viri integritate iudicium facere poſſe iudicaret. Multis igitur vltro, citroque habitis ſermonibus, in ea Princeps verba prorupit, quæ viro Dei apud omnes ingentem laudem, atque exi-

ſtimationem conciliabant; mirari ſe, ac prodigij loco habere vitam eius, moreſque ſanctos, gratulari ſe patrię, ſibi, ac diœceſi ſuæ talem virum, Deoque gratias ingentes referre, qui eo tempore tãtam Eccleſia ſuę columnam ſuſcitâſſet. Sperare, ſe eiuſcè viri ſuffragijs, meritiſue felix in pontificio ſuo munere regimen habiturum. Sic Paſtor egregius de inſigni ouiculâ ſuâ gloriabatur, eiuſque pijs apud Deum precibus caulas ſuas commendans, eò, vnde venerat, eſt reuerſus.

CAPVT VII.

Quo ſubſidio vitam tolerârit Nicolaus in tanta inedia.

PRIMIS, quos in ſolitudine Nicolaus tranſegit, annis, cùm Sacellum eius proprio adhuc

Sa-

Sacerdote careret, rariùs quidem, quàm vellet, officijs diuinis assistere potuit, quotidie tamen, quòd corpore non posset, ijs animo, pijsque cogitationibus interesse studebat. Diebus interim ab opere feriatis ad Saxlensem Parœciam mille inde passus sitam viâ arduâ, atque asperâ contendebat, ibique sacris operanti Curioni suo rarâ pietate, singularique exemplo aures, oculos, mentèmue accomodabat, ac peracto Dei cultu conuerso itinere rectâ domum remeabat. Quia verò semel saltem in hebdomada mysteria in Sacello eius celebrabãtur, ijsdem ipse assiduus assistebat. Verum vbi denique decennio pòst eremus illa proprium, vt dixi, Sacellanum sustentare potuit, facienti pius Anachoreta quotidie aderat ac deinceps, nisi fortè insigniores Indulgentię eum aliquò euocarẽt,

nusquam abibat. Hoc autem pacto cùm diuinis epulis sedulus interesset, neuos suos Sacerdoti prius confessus, priore quidem tempore, cùm dies solenniores occurrerent, posteriore verò, quot mensibus ad casdem ipse prõptus hospes, ac conuiua accumbebat.

Cùm igitur eius iam toties explorata inedia multis admirationi esset, ijdem, qui eo familiariter vtebantur, ex ipso discere sæpius cupiebant, quâ tandem re pasceretur, vitamque toleraret. Integris perpetuò erat viribus, seu domi asconderetur, seu foras aliquando prodisset, hilarem, explicatamque frontem nunquam contrahebat; sano, viuaci ac forti corpore semper apparebat, omnis doloris ęgritudinisue prorsus expers. Quærebant itaque ex eo sæpius amici, quo tandem id nutrimento consequeretur, vt tam vegetus sine

ne omni cura humana viuere possit. Id cùm inter cæteros aliquando supra nominatus eius Parochus Osvualdus Isnerus ab ipso impensius exquireret, rei tandem seriem ipse, quamuis ægrè, ex ordine ei pandit: Cùm, inquit, mi pater, facienti Sacerdoti adgeniculor, eumque sublimi illo cõuiuio pasci conspicio, aut ipse etiam suo tempore ijsdem diuinis dapibus vescor; tanto solet diuinitùs perfundi animus meus deliciarum, roborisúe spiritualis oceano, vt eius copia vbertim etiam in corpus redundet; hinc scilicet est, quod nec terrenum quidquam esurio, nec sitio: hinc robur, hinc vires meæ; Christi corpus eiusdemq; sanguis vnica mea sagina est; *in me manet ipse, & ego in eo, Io.6. viuo ego iã non ego, viuit vero in me Christus. Gal.2.* ipse mihi cibus, potus, sanitas est atque medicina. Hæc ille.

Alijs

Alijs item rarioribus ſibi, carioribuſue amicis de eâdem re eum ſolicitantibus, illud etiam addidiſſe fertur, extremos Seruatoris noſtri in Cruce perlatos dolores, in commentationem adductos, tãtas in eius pectore ſuauitates operari, vt inde per corpus etiam diffuſus vitalis quidam vigor membris omnibus robur, ac vires ſubminiſtret. Præ cæteris autem potiſſimùm morte Chriſti ſe paſci, inclinatum eius caput ſuo corde excidere, emiſſum eius ſpiritum hiãti, ore haurire, hæc nimirum ſua eſſe paſcua, quibus quotidie nutriatur, indeque alio ſibi pabulo opus non eſſe. Hîc velim errorem ſuum corrigant profani nonnulli rerum diuinarum æſtimatores, qui delitias ſuas, atque alimenta non niſi cum beluis in terra quærunt, rati cœlum nihil mortalibus nectaris aut ſuauitatis depluere, qui-

que adeò inter dulcissimas Angelorum epulas fament, ac macie contabescunt, nec saturantur, nisi quando cum canibus ossa rodunt, & cum vulturibus cadauera depascuntur: quando in cænosis voluptatum volutabris circumuoluuntur, tum denique benè habere se putant, qui inter aras nihil quod sapiat, inueniunt, toti ad haras nati; fastidiunt, quæ Dei sunt; quæ seruiunt abdomini, totis præcordijs complectuntur. Hi inquam tales Nicolaum sibi nostrum ante oculos ponant, vitamque eius cum sua componant velim, ac denique saniore sensu iudicent, quanta pro his interituris sit rerum supernarum efficacia, quantumque præ terrenis hisce cœlestes escæ etiam in humano corpore possint, vt cum Nicolao nostro sani, validique, & animo, & corpore consenescant.

CAPVT VIII.

Quotidianæ Nicolai exercitationes.

NVLLVM diurni, nocturniúe temporis momentum sine fructu aliquo singulari transibat Nicolaus, sed eius semel ritè positam, ordinatamque rationem obseruabat diligentissimè, nec latum ab ea recedebat vnguem. Potissimam diei, noctisuè partem diuinarum rerum commentationi, officio diuino, alijsque sublimioribus exercitationibus dabat, idque à noctis medio ad meridianas vsque horas ininterruptè factitare solebat; exinde vel aduenis ad eum consilij, solatijque causa concursantibus aures dare, vel cœlo sereno extra cellam eremũ obambulare, nonnunquam etiam vici-

num

num Anachoretam, quem socium eremi adsciuerat, vt postea exponam, inuisere, ac diuinos cum eo sermones miscere solebat; sub vesperam verò ad consueta pietatis exercitamenta solus redibat, ac denique maturâ iam nocte breui somno interquiescebat. Hic illius vitæ cursus in eremo perpetuus fuit; à quo nihil vnquam nisi fortè aliud aliquando suadente caritate, aut necessitate exigente remittebat. Inter commentandum potissimùm mysterijs vitæ, ac necis Seruatoris nostri intentus erat, atque in eam rem succinctum omnium eorum mysteriorum cōmentariolum in nonaginta duas sectiones distributum memoriâ retinebat, quem deinde ab alijs ex eius ore exceptum calamo, pijssimæ memoriæ P. Petrus Canisius Societatis IESV toto orbe notissimus Theologus, ac Sacerdos, in

ordinem redactum typis, ac luci publicæ mandauit. Quibus meditandi formulis Author ille tantus inter alia in hunc modum præfatur: *Sciendum*, inquit, *est, à seruo illo Dei, pio, ac deuoto meditationes sequentes cum adiunctis diuersis suis preculis, dū adhuc viueret, confectas, dictatas, atq; dubio procul sæpe sæpius noctu, diuque ingenti cum fructu, ac pietatis sensu vsurpatas fuisse. Multorum item testimonio constat, à Deo idipsum calidis desiderijs sæpe expetijsse, vt eæ denique precandi formæ in ordinem reductæ, ac typis vulgatæ, christianæ plebis manibus passim tererentur. Probè enim satis intelligebat, quanti referret, vitam mortemque Christi sanctam atque innocuam assiduè animis hominum obuersari, Deoque de tantis beneficijs grates sæpiùs agi. Quæ adeò diuinæ commentatiunculæ eò nobis acceptiores esse debent, non solum, quia noui-*

uimus eas prodijsse à rerum diuinarum peritissimo, Sanctique Spiritûs ditissimo Dei amico, verum etiam quia præcipua auitæ fidei nostræ puncta breui compendio complectuntur, nostræque redemptionis potissima capita meditanda nobis proponunt, ac denique Christiani hominis officium clare exhibent. Hæc Canisius; ac post non multa præfationem illam hisce concludit: *Deus Opt. Max. faxit, vt hæ meditationes, ac preces nunc primum in lucem editæ, ipsius Nicolai spiritu ab omnibus complexæ, ac sæpius lectæ fructuosè vsurpentur.* Subijcit deinde idem grauissimus Author etiam alia nonnulla Nicolai pia suspiria, quibus verba Orationis Dominicæ, ac salutationis Angelicę paulò prolixiùs considerãdo intercalare solebat, ex quibus omnibus diuinarum rerum perito facilè colligere est, quàm vir Dei in sacris rebus minimè rudis, sed exer-

exercitatus esset, quibusue in ijsdem affectibus moueretur.

Illud identidem ad se accedentibus inculcabat, Nihil toto orbe terrarum esse melius, salubriusque quàm mentem puram, ac conscientiam mundam conseruare, eamque, si fortè labem aliquam contraxerit, per sacram exomologesin sæpius ritè expiare. Cùm quid aduersi pateretur, illud vnum pro axiomate in ore versabat: Hæc est voluntas Dei. Pro triplici etiam beneficiorũ genere quotidie Deo gratias actitabat, primò quòd diuino nutu bonam vxoris, ac liberorum veniam sepositâ rei domesticæ curâ, solitariè viuendi, Deoque vnicè seruiendi impetrâsset; deinde quod eiusdem liberali fauore nullo vnquam siue desiderio, siue cogitatione ad suos redeundi tentaretur; ac denique quod sine omni corporis alimento vitam sano; atq;

inte-

integro viuere diuinitus liceret, ad quam gratiam à puero ſe multis votis, ac lacrymis anhelâſſe fatebatur, vt tanto remotius ab omnibus mundi huius impedimentis abeſſe, Deoque vni affixus hærere poſſet.

Illud tamen cæterorum Dei in ſe beneficiorum caput, & fontem cenſebat, quod ab vxore, ac liberis liber euolare in deſertum permiſſus fuiſſet, idque tanti faciebat, vt etiam à Deo acceptam inediæ gratiam huic longè poſthaberet. Et quamuis corpore non procul domo abeſſet, animo tamen inde tanto diſtabat interuallo, vt nullo vnquam tempore ſuos vel ad momentum interuiſere in animum induceret, aut domum ſemel derelictam intraret, quantumuis illa omnino viæ proxima eſſet, quæ cum ſæpiſſimè ab aſceterio ſuo ad *Saxellenſem* Parochiam diuinorum officiorum causâ ducebat. Euenit ali-

aliquando, vt eosdem antiquos Penates suos prętetiens die festo Nicolaus, nescio quid clamoris intus exaudiret, veluti si liberi eius inter se rixosis verbis altercarentur. Motus eâ re pius Pater, & ad fenestellâm propius ex itinere attractus, seuerè liberis pacem, ac silentium indixit, atque e vestigio pedem inde referens, viam suam pauidus perlegit, eò quod hoc facto ab instituti sui rigore deflexisse sibi videretur, eamque noxam seriâ animaduersione in se expiauit. Solebat tartareus hostis ex eo tempore, in itu redituùe Nicolai ex sacrâ æde, sæpius in eadem domo immanes tumultus excitare, quibus tamen eum nunquam permouere potuit, vt vel ad momentum consisteret, vel respiceret, quasi ad se domus illa nunquam pertinuisset.

Quod si etiam vxor comitanti-

bus

bus liberis nonnunquam, quod tamen rarò fiebat, tugurium eius ad visendum eum, videndumùe ingressi essent, nullam ipse de rebus domesticis, profanisùe vnquã mentionem faciebat, salutari compendio de vitâ rectè, ac salubriter instituenda, ac constanti in diuinis obsequijs perseuerantiâ instructos, breuique domuitionem parare iussos ab se dimisit. De hac re sic Petrus Canisius: *Vxorem suam, liberosque sæpius hâc salubri, ac paternâ admonitione impertiebatur; Filioli mei, cauete vnquam Omnipotentis Dei obliuiscamini, hunc timete, eius Maiestati seruite, cum omni diligentiâ, ac deuotione; omnes vestros conatus, vitamque adeò omnem eò intendite, vt ei tanquam supremo Domino vos consecretis, ipsius voluntati, ac mandatis obsequentes; ipse enim est, qui vitam dare, atque auferre, seruare, atque perdere potest.*

Ita Canisius. Aduenas, si quando ad colloquium horis, vt dixi, pomeridianis, ac subseciuis admitteret, comiter excipiebat, salutabat, venerabatur, faciem ipsis benignam, ac serenam explicabat; & quidquid in medium protulissent, æquabili semper fronte ad singula respondebat. Viros filiorum, fæminas omnes filiarum nomine compellitabat, solatia, consilia, instructiones, exhortationes dabat omnibus, stantes firmare, lapsos erigere, emendare improbos, erudire nescios satagebat. Cum viris etiam eruditissimis ipse omnis literaturæ, imò etiam scribendi, legendiue artis expers, ita conuersabatur, ut non tantùm omnibus faceret satis, verùm etiam in multis facem præluceret, ijsque rectos sæpe errores animo eximeret, id quod de ipso testatur etiam inter alios Abbas Trithemius his verbis.

bis. *Hic homo Dei nobis suo tempore miraculum fuit; qui cùm esset omnium literarum penitus ignarus, intellectu tamen Scripturarum mirabili subtilitate vigebat, dabatque ad interrogata quorumlibet eruditorum responsa non secus, ac S. ille Antonius Eremita Philosopho doctissimo quondam sine literis reddidisse fertur.* Hæc ille.

CAPVT IX.

Salubribus monitis Heluetios populares suos instruit.

MAGNVS erat, vt dixi, vndequaque ad Dei virum, tam indigenarum, quàm peregrinorum è longinquo confluxus, nemo ferè Diuam Virginem in eremo Suitensium salutatum veniebat, quin idem etiam in eremo Subsiluaniensi (quamuis hæc ab

illâ vnius ſolidi diei itinere diſtet) tanti nominis, fameque virum conuenire, eiuſque ſeſe apud diuinum Numen pijs ſupplicijs commendare vellet. Multi velut miraculum mundi, id eſt, hominem viſuri, qui cœleſtium Geniorum more abſque omni alimento ſubcœleſti viueret, ventitabant; alij velut ad oraculum conueniebant, vnde futura prædiſcerent; alij demum ad eum tanquam ad aſylum properabant, quos ſcilicet aliqua inſignior calamitas oppreſſiſſet. Exteros autem longè ſuperabant populares Heluetij & frequentiâ, & audiendi eum, & diſcendi auiditate; his obedientiam cum primis commendabat, quam ſupra memoraui principem inter cæteras virtutes locum apud ipſum obtinuiſſe. De cætero eos ſic plerumque affari ſolitus erat, teſte Caniſio: *Filioli mei ac filiæ, libenter audite*

dite Catholicos Pastores vestros, ac Præpositos, ab illis veritatem discite, doctrinam eorum mordicus tenete, atque opere pro viribus complete, quidquid vobis factu, creditùque necessarium proposuerint. Si his tanquam promptæ ouiculæ obsecundaueritis, nihil vnquam diuini nutûs soliciti desiderabitis, qui enim hos audit, Christum audit, qui nobiscum est, & manet in Ecclesiâ vsque ad consumationem sæculi. Si quādo etiam opifices, ac mercatores instrui ab ipso de suâ salute postulabant, opificia eos sua, atque mercimonia sincerâ fide, atque innocuâ conscientiâ exercere, nemini iniuriam, dolum, fraudèmue, seu dicto, seu facto irrogare suadebat. Coniuges monebat, in Dei timore vitæ suæ rationem sequi, sine querela œconomiam curare, charitatem Dei, ac proximi vnicè in exequendis officijs suis sectari, atque in

pietate perseuerare, hâc enim viâ æquè ad cœlos aditum patere, atque ex ipsa eremo; neque enim mortalium cuique concessum, aut consultum esse, vt ab omni hominum consortio seiunctus vitam in eremo cum Ioanne Seruatoris nostri præcursore solitarius degat.

Proceres Heluetiorum consilij causâ ad ipsum crebrius concurrentes sui officij liberè admonebat, totique Patriæ proficuis consilijs adiuuabat; *Cauete*, inquiebat, *O fœderati, discordias, inuidiam, atque odia mutua, ne admittite fauores, partiumque dissidia, veluti patriæ ac Reipub. vestræ pestes reprimite. Fœderis vestri limites non plus vltra promouete, sic enim quietius, ac securius libertatem, quæ tanto vobis, vt nostis, stetit, tuebimini. Exteris negotijs, ac fœderibus ne commisceamini, munerum corruptelas execrari vos cane peius, & angue conuenit, ne*

vnquam

vnquàm aut patriam vendere, aut proprijs commodis studere velle videamini; exules, domoque extorres, vestris finibus arcete; nisi grauis causa vrgeat, ab hostili vi atque incursu abstinete; vim tamen vi repellite, patriam ac libertatem viriliter propugnate, ita tamen, vt hæc defendisse sufficiat: Ante omnia autem Deum timete, & mandata eius custodite; Sacerdotes honorate, monita eorum obseruate, quamuis discoli sint, vitamque à statu suo, ac dignitate alienam viuant, quemadmodum enim frigidæ nihil interest, quocunque demum canali, plumbeo an cupreo, aureo an argenteo vehatur, ita diuinis gratiæ donis perinde est, bonorumnè àn malorum Sacerdotum ministerio cælitus in ritè, digneque dispositas mentes transfudantur. Hæc aliaque id genus plura monita popularibus suis Nicolaus dabat, quæ haud dubiè integritatem mentis in eo

viro ſingularem clarè demonſtrârunt.

Dilingæ quondã Adamo Vualaſſero autore libellus in lucem prodijt, ad cuius calcem Dialogiſmus quidam reiectus eſt, qui colloquium inter Nicolaum noſtrum ac peregrinum quẽdam hominem innominatum continet, ex quo placuit nonnulla huc referre. Sic igitur orditur viator ille *Cùm eſſem in exilio meo, locauè gratijs, ac beneficijs diuinis illuſtria perluſtrarem, ex itinere in Subſiluanienſem eremum diuerti, vbi reperi hominem, quem fratrem Nicolaum indignitabant; ex cuius aſpectu exiliebat præ gaudio cor meum, in eo enim miracula Dei contemplabar, eò quod omnis naturalis alimenti expers viueret. Cùm eum ſalutâſſem, ipſe me viciſſim peramanter ſuſcipiebat: Tum ego, Mi frater, num placet aliquantiſper in Dei amore colloqui? cum*

Serua-

Seruator noster testatus sit, vbi duo in nomine eius congregati fuerint, in medio eorum se esse. Mat. 18. *Tum ille, edissere, inquit, quæ tibi de amore Dei occurrunt.* Hæc ille, subnectit deinde quæstiones in medium prolatas, atque explicatas de diuino amore, de immaculatâ Deiparæ Virginis conceptione, de pane, quem quotidianum vocamus, de graui pestis lue &c. quæ omnia percensere cùm superuacaneum esse videatur, ac nimis longum, vnum tamen alterùmue viri Dei responsum non tacebo, vt ex his paucis elucescat, quàm imbutus diuinis rebus fuerit serui Dei animus. Cùm colloquutor ille de quotidiano, vt dixi, pane quæstionem haberet, diceretùe viuum panem à Deo maximè esse postulandum, qui nos cœlestibus gaudijs æternùm asserere possit, respondit ipse: *Rectè, vt reor, de hoc*

pane locutus es; in quolibet enim pane latet gratia Dei, quæ si subtrahatur, nequicquam homo vitam in eo quærit, nec magis illo satiari potest, quam si lapides comederet. Quando Deus per suam illimitatam potentiam clanculum paruulam panis hostiam subit, tum quidem panis transubstantiatur, ita vt tam non sit illic amplius naturalis panis, sed ex Dei liberalitate caro & sanguis, verus Deus & homo, inuisibiliter tamen, & in quâuis hostiâ à Sacerdote cõsecratâ, imò in quâuis eius vel minimâ portiunculâ perfectè, atque inconcisè tota Deitas continetur, ac perseuerat. Atque hic est denique panis noster quotidianus. Ita ille. De sæuâ autem pestilentiæ contagione, cùm vir Dei quæreret ex hospite, quidnam censeret, num quisquam mortalium iræ diuinæ se subducere posset, & hospes in diuinæ id prouidentiæ, gratiæue manu consistere, pluribus asseue-

raret,

raret. eiusdem sese opinionis esse respondit; ire quidem diuinæ subtrahere sese neminem posse; tamen qui se in veritate conseruaret, ætatemque in amore Dei constanter ageret, quidquid demum accidat, id malè ei euenire non posse. His alijsque vltro, citroque habitis sermonibus, de quibus paulò infra pluribus, viator ille incognitus preces Nicolai exposcens, iter suum repetijt.

CAPVT X.

Viso mirabili instruitur Nicolaus.

Solet Opt. Deus varijs modis erudire, atque illustrare suos, quorum quidem simplicitatem animi, mentisque candorem eximium, ac diuina addiscendi, patiendiùe ardorem experitur. Et solet id non rarò efficere ostentis

quibuſdam, ac figuris ad ſpeciem quidem exigui momenti, quæ tamen & plena myſterijs, & ad commentandum de rebus ſublimiſſimis accommodatiſſima ſint. Teſtes huius rei habemus ipſas etiam ſacras tabulas, quæ veterum nobis vatum Iſaiæ, Ezechielis, Danielis, ac cæterorum rotas, currus, mira animalium ſpectra, & ſexcentas alias formas obiectas exhibent, quibus illis ſapientiſſimus Deus ſumma Sacramenta veluti tenui velamine operta demonſtrare voluit. In horum numero Deus etiam Heluetium noſtrum Vatem cenſuit, vt cùm ex ſupra memoratis, tùm etiam ex iam memorandis videre erit. Rota ei quondam cœlo ſubmiſſa ante oculos videbatur, quæ duplici abſide iuncta ſex radijs æqualiter diſtinguebatur; modiolum ſeu rotæ cardinem facies miri decoris firmabat, & fa-

cies

cies quidem illa diuinam præ ſe Maieſtatem ferebat, redimita coronâ, quali ferè Imperatores vtuntur. Radij ipſi aurei, ac lucentes diuerſis formis variabantur, tres enim conuerſo in faciem cuſpide, ex eius oculis, auribus, oreque exibant, & in extremâ rotæ abſide latius deſinebant. Reliquorum verò trium cuſpis auerſus erat à facie, extremęque rotæ margines aliquãtum tranſgrediebatur. Interiori autem eius abſidi latius ſeſe diffundentes eorum baſes inſiſtebãt. Eiaculabatur hæc tota machina tam intenſam ex ſeſe vndequaque lucem ſplendoremùe, vt eo veluti fulminatus vir Dei auerſo vultu in terram proſterneretur, tantoque terrore perſtrictus, cor ſibi in mille partes diſruptum iri cẽſeret. Imò ex hoc incendio ſcintilla quædam in viri ſancti faciem euibrata, ita in eam velut in Moiſis quondam

facie ad mortem vſque hæſit,vt qui eum deinceps viſebant, primo intuitu perterrefacti ſplendore quodam inſolito percellerentur. Atque hanc ipſam tam admirandam figuram ſibi cœlitus oſtenſam Nicolaus ſubinde in tabellâ delineari, ac perpetuò ſibi ante oculos verſari voluit, eamque tabellam librum ſuum appellitauit, quem in Spiritûs Sancti Accademiâ legere didiciſſet, in quo reconditiſſima quæque Sacramenta meditando quotidie perlegebat. Facies illa coronata in interiori rotæ abſide, immenſæ diuinitatis abyſſum in ſummo cęli throno reſidentem, omniaque interim longè lateque implentem ſignificabat. Interior abſis ſupremum diuinę indiuiſęque naturæ,atque eſſentiæ ſolium. Exterior verò totius Vniuerſi ambitum repræſentabat; tres illi radij, quorum acies diuino nutui in-

fixa videbatur, diuinitatis triadem notabant. Procedebant illi ex ore, oculis, ac auribus, atque in extimo rotæ circulo terminabantur: vnde vir Dei difcebat, verbo Dei ex ore eius condita eſſe omnia, regi, ac gubernari omnia, quæ cœli terræque ambitu comprehenduntur; nihil vſquam agi, cuius ipſe oculis ſuis arbiter non ſit; nihil vnquam dici, quod ipſe non auribus ſuis audiat. Hos eoſdem etiam radios in exteriore circulo terminatos veluti vias quaſdam ſibi imaginabatur, per quas ex rebus conditis in cognitionem Conditoris veniri poſſit. Cæteri verò radij extra rotæ abſides excurrentes diuinæ immenſitatis notæ erant, quæ totius Vniuerſi ambitu concludi atque comprehendi non poſſit; eos etiam veluti vias quaſdam explicabat, quibus Deus ipſe liberaliſſimus in homines ſeſe prodigaliter

liter effudiſſe, idque triplici præ cæteris beneficio Creationis, Redemptionis, & Inſtitutionis SS. Synaxeos. Quod denique baſes eorum intus quidem latiores eſſent, foris verò in cuſpides acuminarentur, id ſic interpretabatur, Dei quidem opera in ſe magna eſſe, infinitæ verò Maieſtati eius comparata exigua apparere; infinitum item Numen paruam formam in terris aſſumere, ſeſeque ſub exiguis panis, vinique ſpeciebus in diuiniſſimo Euchariſtiæ Sacramento occulere voluiſſe. Ex iiſdem etiam radiis colligere ſolebat virtutem illam Altiſſimi, quæ Deiparæ Virgini ab omni æuo prædiſtinata eſt, eamque ſuo tempore obumbrauit, atque Spiritûs S. gratiâ impleuit. *Luc.* 1. Item breuitatem vitæ humanæ, quæ cùm fluxa prorſus ſit, ac tranſitoria, nobis tamen infinitam promereri poſſit beatitudinem.

nem. Hæc igitur cœleſtis illius philoſophia fuit, ac Theologia, cui Magiſtro Deo totis prope viginti annis dies, noctesque ſolerter incubuit, quamque etiam prout ipſe didicerat, auditoribus ſuis magnâ animi demiſſione profeſſus eſt. Nec dubium eſt, quin Deus hunc ſeruum ſuum multis etiam alijs oſtentis ſępe aut erudierit, aut exhilarârit, quæ tamen eiuſcè viri modeſtia in vulgus prodire, ac prodi noluit, ita prorſus ab omni iactantiâ atque oſtētatione alienus erat. Illud inter cætera memoriæ proditum reperio, quod diebus hilarioribus, quos alij *Baccho* potiſſimùm, venerique prauâ conſuetudine ſolent dedicare, à familiaribus ſuis aliquando conuentus Nicolaus, in ſuâ cella humi proſtratus, adeoque ab omni ſenſu abſtractus repertus fuerit, vt mortuo quàm dormienti ſimilior excitari vix maximo conatu

natu potuerit. Vbi se sibi prorsus denique redditum sensit, quærentibus anxiè, vbinam fuisset, quidve interim actitâsset, paucis respondit: Suauissima sese hilaria loco procul dissito magnâ animi voluptate transegisse.

CAPVT XI.

Insidias dæmonum Nicolaus superat.

EO nimirum ingenio est, semperque fuit capitalis humani generis hostis, vt quos Deo amicissimos esse cognoscit, atque coniunctissimos, eos vel maxime hostiliter infestet, ac persequatur. Atque huius rei testem Iobum ex veteri testamento, ex nouo Paulum, aliosque liceret sexcêtos producere, si causa ipso meridiano sole clarior patronis, ac testibus egeret. Quid enim veterum Patrum

toto orbe longe, lateque per abditissimas terrarum eremos diffusa, asceteria aliud, nisi palestræ, circi, aut amphitheatra fuerunt, in quibus viri sanctissimi cum hâc bestiâ decertârunt? Loquantur ipsi Antonij, Pauli, Hilariones, cæteri innumerabiles pugnas suas, ac victorias, quas de hoste obtinuerunt, ego quia id superuacuaneum esse duco, ad Nicolaum nostrum postliminiò regredior, *Ne enim eum magnitudo reuelationum extolleret, datus est ei Angelus sathanæ, qui eum colaphizaret.* 2. *Cor.* 12. Tanto sese impetu sæpe tartareus ille turbo effractis veluti stygijs claustris effudit, atque in viri Dei tuguriolum incurrit, vt illud propius à ruinâ abesse, funditusque peruerti videretur. Sæpius assumptâ horribili spetie introgressus, cum eo cominus congredi non est veritus, vt vel verberum atrocitate, vel

minarum terrore eum inde exactum à proposito suo auerteret. Nonnunquam etiam eò audaciæ progressus est, vt fortem athletam venerando capillicio prehensum, ac proteruâ violentiâ foras protractum eijceret. Verum enim omnes hæ turbulenti hostis machinæ incassum ceciderunt, vicit inuictissimus Nicolaus, vim quidem non vi repellendo, sed magnâ virtute sustinendo: obiecit viriliter insano tortori exsuccum inediâ & exãgue corpus; cædi maluit quàm cedere; raptari, trahi, proijci potuit, à proposito tamen suo auelli non potuit. Quid igitur vafer inimicus agat? receptui canat? manus det? herbam porrigat? peruicacia nimirum eius, etiam triumphata, frangi tamen non potuit.

Pro more atque ingenio suo, à vi ad fraudes, ac stratagemata descendit; hominis effigiem assumit,

virum nobilem vano corporis oris-
ùe habitu mentitur; vestis illi bō-
bycina, torques circa collū aure-
us, saphirus in digitis; equo sede-
bat nobili, animi gratiâ desertum
se obequitare simulabat, excitum
tugurio Anachoretam ad collo-
quium inuitabat, varia in medium
proferebat, atque inter cætera,
displicere sibi eam vitæ rationem
in tali viro, rudē eū esse, atque im-
peritum, à versuto hoste facilè de-
cipi posse, solum paruo impetu
sterni, *& si ceciderit subleuantem se
non habere*. *Eccl.* 4. tutius esse in
hominum societate viuere, sibique
non nimium fidere; longam nimis
esse hanc vitam, quam auspicatus
esset; falli eum, si se in eâ ad finem
vsque perseueraturum crederet.
Subiecit denique certò sibi consta-
re, hoc eum viuendi modo æter-
nam, quam quæreret, beatitudi-
nem, patrięque illius cœlestis gau-
dia

dia non consecuturum; rectius itaque facturum, si singularis esse desinat, ipse homo hominum more, atque inter homines viuat, nihilque humani à se alienum ducat. Altius, quàm dici potest, hæc tam fraudulenta, ac perniciosa dicta Nicolai animum subiêrunt, eumque teli adinstar grauiter sauciârunt. Sensit nimirum extemplo quis esset, qui talia suggereret, nobilis scilicet ille apostata spiritus, ruinâ cœlesti, nobilis implacabili in genus humanum odio, atque inuidia; vnde ipsum responsione non dignatus, silentio referiendum, atque contemptu censuit. Mentem interim ad Deum, eiusque Deiparam Matrem conuersus, contra versuti veteratoris technas obfirmauit, opemque obnixe flagitauit. Quo facto vanus spiritus confusus euestigio apparere desijt.

Aliàs

Aliàs item non procul à cella ſua ad Melchæ ripam obambulanti Nicolao idem præſtigiator opulenti mercatoris habitu occurrit, grandis enim ei de cingulo crumena pendebat. Cumque iam proxime virum Dei nefandus ſpiritus aſſiſteret, ſic eum affari cæpit: Quid tu hîc, mi frater, in ſolitudine ſolus? quid homines refugís, cùm hominibus prodeſſe plurimùm poſſis? prudens es vir, prouidus, ac præ cæteris multarum rerum experientiſſimus; hæccinè igitur omnia in deſerto hoc te ſepelire? ſubſidia tua, atque conſilia multis indigentibus neceſſaria, atque ſalutaria per ſeparationem iſtam, atque obſtinatam tuam abſentiam ſuffurari? ad hæc Nicolaus: Tu verò, inquit, miſer, quid me doces? tibi ipſi, ſi ſapares, melius olim ſuaſiſſes, cùm cœleſti adhuc gloriâ fuerêre, ne vnquam

inde

inde expulſus in tartareas voragines demergereris. Atque hoc dicto ſuperbum hoſtem ab ſe procul abegit.

CAPVT XII.

Nicolaus Deiparam Virginem enixè colit.

FERVNT Nicolaum cuidam intimo ſuo amico Senatorij ordinis viro ſæpiùs faſſum eſſe, quotidianum quidem ſibi cum laruis illis infernalibus certamen eſſe, ſe tamen poſt Deũ præſidium in Deiparâ Virgine ponere, cuius ope, ac ſolatio in ſuis certaminibus nũquã deſtitueretur. Vnde multi non vana coniectura colligunt, pijſſimam illam Dominam ſæpe ſeruo ſuo in ijs concertationibus aſpectabili formâ adſtitiſſe, ac monſtroſa illa ſpectra in fugam vertiſſe. Illud omnino

nino indubitatum eſt, præcipua post Deum pietate, ac veneratione Nicolaum in hanc ſuam patronam flagraſſe, id monumenta de eo teſtantur antiqua plurima, pictæ tabellæ, biographorum eius ſcripta; ſchediaſmata cætera, quæ de ipſo mentionem faciunt. Coronam certè eiuſdem Virginis, ſeu roſarium, vt vocamus, quod piacularibus eidem ſalutandæ orbiculis contextum veluti teſſeram catholici hominis circumferimus, è manibus ille nunquam ponebat, ſed verſabat, ac percurrebat crebertimè. Sed & peregrinus ille, quicum, vt ſupra recenſui, ſingulari de rebus diuinis colloquio congreſſus eſt, id ſe paſſim de eo per famam cognouiſſe prodidit, peculiari Nicolaum in cœli Reginam exarſiſſe religione, atque adeò ferre non potuiſſe, ſed correxiſſe eos, qui dicebant, intemeratam illam

Virginem in vtero quidem materno non ſine originals peccati labe conceptam eſſe, mox tamen vt concepta fuerit, in ipſis adhuc maternis viſceribus eiuſdem maculę purgationem, ac perfectam animę corporisùe ſanctificationem obtinuiſſe. Quid ſi hodie viueret vir Dei, quid dicturum putamus, & quâ cenſurâ notaturum eos Mariomaſtygas, quibus tam paruo in pretio ac honore eſt magna Dei Mater, quam quæuis ex geneâ triobolaris læna? qui capram ab eâ dignitate non ſuperari blaſphemant? qui facetijs, ſcommatibus, ac ſacrilegijs eam, vbicunque poſſunt, lacerant? Præuidit ſanè vir prouidus, vt paulò pòſt exponam, hoc ſacrilegum hominum genus, imò hanc ſtyge oriundam prolem, eamque prius etiam, quàm naſceretur, ſuo calculo damnauit, ac viperâ magis cauendam, fugiendamùe

damnūe præmonuit. Refert pijssimæ memoriæ Petrus Canisius, inter alias precandi formulas, quibus Nicolaus singulariter assueuerat, etiam hunc pium orandi, magnamque DEI Matrem salutandi modum; *Salue pura, intemerata, sanctaque Dei Genitrix Maria, mater misericordiæ, mater Christi Omnipotentis Dei, atque hominis. Rogo te incōtaminata, ac nobilis virgo pia; ac digna Dei mater, esto nobis apud Filium tuum dilectum, ac Iudicem nostrum Iesum Christum efficax patrona, vt miseros nos peccatores infinitâ suâ misericordiâ in hac lacrymarum valle impertiatur, ac in amore suo, & gratiâ vsque, & vsque conseruet, nec nos huius mundi exilio eximi patiatur; nisi corde contrito, puroque pectore, pretioso eius corpore, ac sanguine pastos. Rogo te etiam; O laudum, ac gratiarum plenissima mater Maria, id nobis inter cætera*

à Filio tuo dilecto Domino nostro impetra, vt piam misericordiam suam non tantùm ad omnes viuos peccatores, ac peccatrices, verùm etiam ad omnes fidelium animas extendat, easque ex pœnis purgatorij liberet, atque in sempiternum suum regnũ misericorditer suscipiat, Amen. Vnde denique abundè manifestum est, quo affectu, ac studio in beatam Virginem noster Nicolaus ferretur.

CAPVT XIII.

Occultas hominum cogitationes agnoscit.

MVltus quidem erat ad virum Dei, vt dixi, ex omni hominum genere confluxus, verùm enimuero non omnibus sine discrimine, ac delectu patebat aditus, diuinitùs enim id consecutus fue-

fuerat, vt aduentantium ad ſe corda penitùs introſpiceret, etiamſi præſentes nondum eſſent, eoſque ipſe nec vidiſſet ante, nec vnquam cognouiſſet. Probè igitur procul perſpiciebat, quos melioris vitæ ſtudium, ac fruges, quoſque curioſitas ad eum detuliſſet, & hos quidem oppeſſulata ſpecûs ianua arcebat, illos autem blandè, ſuauiterque excipiebat. Si quos leuitas animi tantùm, ac phariſaica tentandi libido eò adduxiſſet, hos ſcilicet omni ſtudio declinabat, nec eos vnquam in conſpectum ſuum admittebat. Acceſſerat ad ipſum vir neſcio quis moribus haud ſanè caſtis, quippe qui adulterino amore ſaucius coniugalis thori leges nullo loco habebat; js, cùm ſimulatâ religione multa ab eo ſciſcitaretur, ſeſeque diſcendi auidum oſtenderet, manu prehenſus, atque à viro Sancto,

qui arcana pectoris eius jam prorsus perusaserat, ad profluentem Melcham deductus est. Cùm vterque descendisset, Nicolaus ad impurum hominem cõuersus. Hic, ego inquit, tibi demonstrabo, quis in alterâ vitâ sit eorum status, qui, dum viuerent impuris, ac adulterinis amoribus sese implicuerunt. Quo dicto extemplo vmbræ duæ teterrimæ, (earum fortè pellicum, quibus ij, dum viuerent, turpiter insueuerat) ex aquis emerserunt, plusquam ferrum candens ignitæ; ita vt ex ijs vndique igniuomi flãmarum globi prorumperent. Ruebant extra aquas in mutuos amplexus, atque in altum sublatæ horrendum collidebantur; mox verò quadam vi occultâ in torrentem retrusæ non comparebant; vnde sæpiùs eiectæ, identidem atrociter vociferantes eodem reprimebantur, donec tandem videri

prorſus deſierunt. Ea res adultero illi, de quo dixi, tantum terrorem incuſſit, vt vix pedibus conſtaret, animoque, ac viribus deſtitueretur; at verò Nicolaus contra ſuauiter hominem compellare, roborare, hortari ad meliorem frugem, turpes amores diſſuadere, Dei in pœnitentes miſericordiam commendare, atque ita eruditum ab ſe dimittere. Redijt ipſe vnde venerat, ſuoſque mores, ac vitam ſeriò correxit.

Socium ſuum Vdalricum, de quo plura infra, horis pomeridianis nonnunquam vir Sanctus inuiſere, & cum eo de rebus diuinis commercium habere ſolebat. Cùm igitur die quadã ſub dio pro more colloquerentur, ecce tibi adoleſcens procul ad eos accedebat oneratus tribus recentibus butyri maſſis; quas eius parentes tribus illius loci ſacellis in lampadis vsũ

offerendas deuouerant. Cùm igitur eminus vir Dei adoleſcentem aduentantem conſpiceret, ſublatâ dexterâ multas contra eum in aëre cruces formabat, ita vt adoleſcentem, qui id obſeruabat, in magnam raperet admirationem. Et iam Nicolaus abierat, cùm propius accedens ad Vdalricum puer, acquid frater Nicolaus eum eminus tot crucibus ſignâſſet, ſciſcitabatur. Cui Vdalricus, ingenti, inquit, te cacodæmonum turba cinctum vir ille perſpicax vidit, qui tibi clanculum ſuadebant, hæc parentum tuorum vota in tuam rem conuertere, ijſque templa, quibus deſtinata erant, defraudare. Agnouit, quòd res erat, adoleſcens, vnde nimirum cogitationes, quas animo verſâſſet, originem traxiſſent: perlatis igitur, quò iuſſus fuerat, oblatiſque patrijs illis donis, domum reuerſus,

vtriuſ-

vtriusque Eremitæ sanctitatem deprædicare nunquam cessauit.

In pago Kerns maritus quidam apud vxorem suam in suspicionem adulterinæ consuetudinis cum viciná muliere venerat. Fouebat in fæmineo pectore zelotypas hac faces tartareus hostis, nec ei locum interquiescendi vllum dabat; prodibat aliquando infelix fœmina domo in vicinum pratum, cuius vmbilicum densi frutices occupabant; huc cùm oculo suspicione plenos conijceret, omnino videre sibi videbatur virum muliere comitatum, qui inter illas frutices se occuleret, nec dubitabat, quin maritus suus vnà cum suspectâ fęminâ eò se adulterij committendi gratia penetrasset. Vehementi igitur furore succensa cultrum vagina nudat, plenoque cursu ad locum properat, adulteram protinus confossura. Purum id erat lu-

dibrium impuri cacodęmonis, frustum enim ingressa neminem illic reperit; domi deinde suæ recto itinere requisitam mulierem suspectam, scabello residentem inuenit, atque in eius gremio filiolum, qui ab eius vberibus pendebat. Animo igitur penitus confusa, quòd se delusam videret, ad fratrem Nicolaum se tandem conferre, eiusque consilio vti decreuit. Quo vbi peruenit, omnes ad eum aditus ab hominum multitudine, qui eo fortè tempore illuc confluxerant, obseptos deprehendit; succedebant adeuntibus recentes turbæ, quæ eam excludebant, quo minus secretò, quæ vellet, viro Dei colloqueretur. Non cessabat interea callidus ille genius clãculum perturbatæ mulieris animum furiosius incendere, eique indentidem suggerere, id quod de viro suspicaretur, dum ipsa domo abesset,

certo certius opere completum eſ-
ſe; vnde cùm acceſſum illo veſpere
ad virum Dei deſperaret, jam jam-
que ſe ad reditum accingeret, ec-
ce tibi vir Dei tugurio ſuo in ſa-
cellum, vbi hæc mulier inter con-
fertiſſimam vtriuſque ſexûs tur-
bam adhuc conſiſtebat, prodire,
ſublataque voce veluti conciona-
bundus ſimul omnes affari, ac di-
cere. Anxia quædam inter vos fæ-
mina verſatur, quæ huc me con-
ſultum acceſſit, huic ego conte-
ſtor, domum vt redat, falſamque
opinionem, quam de duobus illis
immeritò concepit ſeponat, cùm
ſint eius criminis prorſus exper-
tes. His dictis, ille quidem extem-
plo in cubiculum ſuum redijt, pre-
ſentes verò homines admirabundi
circumſpiciebant, ignari ad quem,
vel de quibus verba illa tam fide-
liter, atque apertè prolata eſſent.
Mulier verò illa, cuius cauſa age-

batur, rem probè intelligens, eodem momento, & se dubio, zeloque omni liberam, & maritum ab omni peruersa suspicione tanto testimonio abundè vindicatum persensit.

Accesserat aliquando ad virum Sanctum Heluetius nescio quis habitu, ac voce profanus, in vestitu enim nihil heluericum, sed peregrina erant omnia; nihil auitũ, sed omnia ludicra & histrionica; hiabat enim vestis varijs de industria scissuris, ac per fenestratum thoracem vanitas vndique tralucebat. Hic igitur vanissimus homo, cùm sese magno cum fastu ad virum Dei inferret, ac iactabundus rogaret, nunquid ei cultus iste placeret? respondit ille, si cor bonum sit, de cætero salua esse omnia; tuum verò cor tam sincerum, ac bonum esse posset, vt spreta hac damnata indumentorum insolentia à patriæ mo-

destia

destia non degenerares. Atque ita suauiter simul & neruosè correctũ domum remisit, quid verò nunc Nicolaus de sua Heluetia sentire credendus est, in quam è cœlesti speculâ despiciens, totam Galliam, Angliam, Italiã, Hispaniam, quoad vestes, videt immigrâsse? vanos prorsus ne dicam stolidos populares suos si pronuntiet, nimis certè leui eos censurâ ferire iudicandus est, vtpote qui tanto interuallo ab antiqua maiorum disciplina deflexerint.

Constansiensis quidam ciuis pecorum mercatum exercens, ita rerum suarum incurius erat, vt breui tempore ad incitas redigeretur; sæpius illi per Heluetiam iter erat, vnde Nicolaj celebris fama eum latere non potuit. Cùm igitur sua in fundo videret, dicebat quibusdam multa se de fratre Nicolao inaudisse, proinde iturum se, atque expe-

rientiâ probaturum, quid tandem vir ille possit. Pergit, à cingulo ingentem crumenam non ære, vel argento, sed fæno turgentem, restes item suspendit, quasi totos pecorum greges, atque armenta coempturus, atque ita Sancti viri conspectui se sistit. Ad quem Nicolaus, simulas, inquit, diuitias miser, tuamque paupertatem dissimulas; turget crumena, sed ne teruncium quidem condit. His dictis rubore perfusus inanis mercator pedem, vnde venerat, retulit.

CAPVT XIV.

Absentium, & futurorum prognostes est Nicolaus.

NON tantùm corda hominum diuinitùs adiutus Nicolaus inspicere potuit, sed etiam longè dissita, ac multò post tempore secutura

tura

tura proſpicere. Helueticorum genti ſuæ multa veridicus vates prænunciauit, quæ poſteriora primum ſæcula non ſine luctu, & dolore aſpexerunt. Circa annum eius ædi ſextum ſupra ſeptuageſimum Heluetiæ Cantones celebribus victorijs de Carolo Burgundionum Duce, qui eorum fines populabundus inuaſerat, oppidiſue nonnullis vi captis, propugnatores eorum ſuſpendio multauerat, triumpharunt, atque opimâ manubiorum prædâ ditiores domum redierunt. Fuit tamen ea res ipſis fœderatis ſeges litium, ac diſcordiarum; de ſpoliorum partitione diſſenſio inciderat, & quidem cum in octo partes diſpertienda eſſent Tigurini, Bernates, ac Lucernenſes maiores portiones poſtulabant, eò quod in eas expeditiones maiores etiam cæteris impenſas feciſſent; cæteræ verò quinque Reſp. quod æque ſe ſtre-

què rem gessisse, periculisue capita obiecisse dicerent, tribus illis Ciuitatibus inferiores esse nolebant, sibique de predâ nihil subtrahi patiebantur. Accedebant & Noithonum Legati, Friburgensis scilicet, ac Solodorensis Reip. qui confœderatorum animos solicitabant, vt in eiusdem fœderis societatem admitti cum cæteris Cantonibus possent. Dissentiebant etiam hic studia, ac vota; trium Ciuitatum sententia erat, non respuere tales socios, qui se vltrò offerrent; renuebant reliqui præfractis animis fœdera ampliare. Tigurini igitur Bernates, & Lucernenses, cùm cæteros à cōceptâ semel mente dimoueri posse desperarent, singulari sibi fœdere Friburgēses, & Solodoranos astrinxerunt, id quod permolestè sanè grauiterque Vranienses, Suitenses, cæterique fœderati acceperunt, atque eò denique lis deducta est, vt

ad

ad arma propè proruentes, nòn nisi ferro eam decidi posse sperarent. Displicuere meritò hi motus Nicolao nostro, quippe qui probè norat, quo incentore suscitarentur, quantæque illi Rerumpublicarum pestes essent. Bono igitur publico quietem suam postponens, operam vnicè dabat, vti Stantiam Subsiluaniæ oppidum communibus comitijs Heluetiorum Proceres coirent, ac de pace, fœderumque conditionibus æquis inter se animis disquirerent. Friburgensium etiam ac Solodorensium Legatos per internuncios hortabatur, ijsdem comitijs sese sistere, ac Ciuitatum suarum causam denuò vrgere. Incredibile dictu est quanto studio tota Heluetiorum natio viri tam magni consilium arripuerit, prosperumque iam inde omnes comitiorum exitum augurabantur, quod tanti viri auspicijs conuocarentur. Ea passim popu-

popularium vna vox erat, Fratris Nicolai meritis, ac feruētibus apud Deum obsecrationibus omnem patriæ incolumitatem deberi, in prælijs illis Gransonensi, Murtensi, ac Nascensi, non suas vires, sed Nicolai preces vicisse, absentem ipsum in militum manibus pugnasse, actū se acturos fuisse contra tantum hostem, nisi diuinum ipsis Numen Nicolaus proprium fecisset. Ita sanè disertis verbis Henricus Gundelfingius, hac de re scribit. *Ea nobis*, inquit, *certè sententia est, vt indubitatò credamus, Maximum, Optimum, Omnipotentemque Deum suos mites, atque benignos oculos conuertisse iam tandem ad robustissimos de magnâ Ligâ fœderatos, velleque hoc Religioso, Beatoque Eremita Nicolao intercedente à quamplurimis eos molestijs, perturbationibus, morbisque sanare, in eaque Liga conseruare, ác saluos facere. Quem sanè intercessorem in Burgun-*

gundi onum circa Granſan, & Murihen, aliiſque bellis fœderati noſtri habere alium potuiſſent, hoc uno Nicolao grauiorem, deuotiorem, religioſioremque, & in omni abſolutæ religionis genere præſtantiorem? Actum fuiſſet profectò de fœderatis noſtris, niſi Nicolai, aliorumque deuotorum orationes apud Deum illuxiſſent, cuius feliciſſimo ductu, firmiſſimaque religione perpetua quædam ſalus cunctis Fœderatis noſtris orta cenſetur. Hæc ille.

Anno igitur eius ſæculi octogeſimo primo, indicto communibus ſuffragijs, quo Nicolaus loco, ac tempore ſuaſerat, conuentu, cùm frequentes conſediſſent, antequam quidquam tractandum proponeretur, ipſe Nicolaus damnatâ pro tẽpore, quiete, ac tugurio ſuo, quatuor horarum iter emenſus, Stantium contendit, ac curiam ingreſſus præſentiâ ſuâ coronam illam illu-

ſtrem mirificè exhilarauit. Cupidiſſimè aſpiciebant virum famâ, ac Sanctitatis nomine toto orbe celebrem, elucebat ex totius oris, corporiſue habitu eximius quidam ſplendor, qui omnium oculos perſtringebat, nec iam quidquã aliud, niſi vt comitijs ipſe præluderet, taciturni omnes oculis in eum defixis deſiderabant. Tum verò Nicolaus modeſto, ac graui vultu pauca præfari, propoſitiq; ſui rationẽ exponere, cur deſertum eo tempore deſeruiſſet, cur comitiorum author fuiſſet; cur in tanto conſeſſu dicturus ipſe acceſſiſſet; de patriæ nimirum ſalute agi, deque popularium incolumitate, quorum vita, ac fortunæ animorum diſſenſione in diſcrimen vocaretur; decuiſſe vtique priuato publicum bonum anteponere, ſuaſurum ſe, non quæ ſuopte ingenio aut humanâ prudentiâ, qua ipſe minimè polleret, ſed quæ cœlitùs

Deo ſuggerente didiciſſet; diſcordiam Rerumpublic. pernitiem eſſe; fœdus eorum concordia coaluiſſe, eiuſdem vinculo rupto, nihil firmum, nihil ſtabile ſupereſſe; diuinum ipſis hactenus fauorem aſpirâſſe, non quod viribus, ſed quod animis coniunctis militâſſent; pro patria vtique illos, non pro præda vitam expoſuiſſe; turpe id ſanè videri, quod nunc patriam perditum ire velint, ob leuis lucri cupiditatem, pro qua tanta prius alacritate proprium ſanguinem profundiſsēt, Hæc aliaque id genus de tanta re momenta grauia tanto ardore, tantaque oris libertate in medium vir Dei producebat, vt animis auditorum altius infixa hærerent, ipſique de pacis, vnioniſque redintegrandæ conditionibus mox feriò circumſpicere, omneſque ſimultates ponere non dubitarent, idque, vt Ioſias Simlerus, quamuis à fide Catholica alie-

alienus historicus refert, *Solius Fratris Nicolai pij illius in Siluania Anachoretæ interuentu, qui iam tum à tota Heluetia, imò ab omnibus passim veluti Sanctus habebatur*. De Friburgensium verò, ac Solodorensiũ Rebus pub. in fœderis societatē admittendis, certò sibi constare dixit, id ex Dei mente, ac voluntate esse: *Ego*, inquit, *vos fœderati mei, non hortor solùm, ac moneo, sed etiam oro, atque obtestor, vt eas Ciuitates vestro fœderi adiungatis, erit enim, erit profectò tempus, cùm vos earum ope, atque præsidio oppidò indigebitis, habuistis hactenus Cantones octo, posthac decem numerabitis. Nec quæso plures admittatis, hisce contenti estote.* Obtinuêre igitur Ciuitates illæ à reliquis Cantonibus nonum decimumue locum, cùm ante hac per ipsos centum viginti quinque annos nonnisi octo, vt dixi, Heluetico fœdere comprehenderentur. Re-

tule-

tulere non ita multis ab hinc annis viri Friburgi Nuithonum Conſula-res Henricus Lamberger, & Petrus Falck, quorum hic etiam num gran-dæuus viuit, in Comitijs Lucernen-ſibus, quibus Legati ab eà vrbe in-terfuere, legiſſe ſe in faſtis eiuſcè vrbis, miſſos olim eſſe ab ea ciuita-te in gratiarum actionem ad Nico-laum quinquaginta nummos au-reos, quod eius tranſactionis ipſe vnus, ac præcipus auctor, actorque fuiſſet, quos tamen ille magno ani-mo remiſſos reſpuiſſet, quod diceret ſe nec petere quidquam, neque eâ pecuniâ vllo pacto opus habere. Et experiuntur nunc ſanè ij, quibus hoc tempore per Heluetiam auitæ religionis ſtudium animo ſedet va-tidici ſui Eremitæ veras fuiſſe præ-dictiones, ipſæque adeò Ciuitates illæ peculiari huic Patrono ſuo etiã hodie pro eo vaticinio gratias refe-runt, quo eas in fide veteri man-

ſu-

ſuras, cæteriſque Cantonibus opitulaturas prædixit.

Sedentibus etiam in eodem conuentu patriæ Primatibus prophetico ſanè ſpiritu futuras religionis causâ turbas vaticinatus eſt: *Religio*, inquit, *O Patres patriæ, ſciſſuras patietur non multo poſt obitum meum, vnde damna toti Reip: ingentia emergent. Cauete igitur, filij, cauete ſedulò, ne nouitatibus eiuſcemodi, ac verſutis fallatijs decipiamini. Manete coniunctis animis in verâ fide veſtrâ, nolite inſtar arundineti quouis flatu circumagi; inſiſtite recto calli, à maiorum veſtrorum veſtigijs pedem ne latum quidem vnguem mouete; quam fidem cum lacte materno hauſiſtis, eam ratam, ſanctamque habetote; perſtate in fidei cõcordia; Seductores fugite, atque à vobis arcete, ſic enim imminentium tempeſtatum procellæ vos non turbabunt. O Deus immortalis, ſubdit his omnibus magnus noſter Caniſius, quà*

vtile

vtile quamque necessarium esset, si fœderati nostri prophætias has Fratris Nicolai, paternasque admonitiones æquis auribus, animisque excipere, eiusque cautis consilijs acquiescere, ac parere vellet? quam facilè non temporaria tantum, sed etiam æterna animarum detrimenta ex mutata religione oriūda caueri, amouerique possent? cæcus profectò est, ipsaue talpâ exoculatior, qui ex præsenti patriæ statu nō aduertit Nicolai vaticinia euentu iam pridem comprobata esse. Hęc ille.

Talia igitur Vates noster non tantùm in Stantianis illis Comitijs vaticinia edidit, sed etiam in eremo, cùm patriæ Magnates ad eum visendum sæpe venirent, eadem ipsis, aliaque plura repetijt, atque iterum, iterumque inculcauit. Illud interim etiam hisce futurarum hæresum vaticinijs addere solitus dicitur, sperare se de Dei bonitate, sectas illas supra centum

annos

annos nõ multùm duraturas. Quin etiam anno comitia hæc ſequente literis ſuis ad Bernenſes datis de ijſdem periculis eos iteratò cõmonefecit: quas ego pro rudi ſimplicique, quo datæ ſunt ſtylo, latinè redditas ſic ad verbum interpretatus ſum.

Venerandis, pijs, ac conſultiſſimis Prætoribus, Senatuique Ciuitatis Bernenſis.

V*Enerandi &c. Nomen* Iesv *ſit ſalutatio veſtra, precorque vobis omnia fauſta atque felicia, & Spiritus Sanctus ſit vltima mea merces. Principio gratias ago vobis magnas pro dono veſtro, ex quo paternum in me veſtrum amorem cognoſco, qui mihi ipſo munere gratior eſt, cum quo me optimè contentum eſſe velim vobis perſuadeatis; imò ſi dimidiato minus eſſet, abunde tamen*

mihi

mihi ſatisfeciſſet. Illud igitur vt caritati veſtræ apud DEVM, hominesque compenſare poſſim, promptiſſimè elaborabo. Nuncius, cui donum tradidiſti, in manus meas illud fideliter reſignauit, quem vobis, vt ex amore mei commendatum habeatis, etiam atque etiam rogo. Scribo itaque vobis ex obedientia, quæ maxima virtus eſt in cœlo, & in terra; ideoque curandum vobis eſt, vt mutuum inter vos vigeat obſequium, idque cariſſimum vobis eſſe noueritis, à quo res omnes feliciſſimū ducunt exordium. Semper in Deo pax eſt, imò Deus ipſe pax eſt, nec vnquam conturbari poteſt. Diſcordia autem cōturbatur. Laborandum ergo vobis, vt pacem ſectemini, viduas, orphanoſque tueamini, quemadmodum huc vſque feciſtis. Quod ſi cuiuſpiam fortuna ſuper terram in melius augeſcit ſit gratus Deo, vt ea etiam in cœlis creſcat. Sceleribus publicis reſiſtite, iuſtitiam

ſemper adminiſtrate. Chriſti tormenta pectoribus veſtris fixa retinete, quæ in extremis ſummo ſolatio eſſe ſolent. Multi circa fidem vehementer dubitant, & circa eandem plurimos tentat diabolus, nos autem in fide ne dubÿ ſimus, ita enim ea ſe habet, uti hactenus instituta eſt. Hæc autem non ideò ſcribo vobis, quod de vera veſtra fide dubitem, vos enim bonos Chriſtianos eſſe non ambigo. Scribo autem vobis pro cautelâ, vt ſi fortè malus genius in hac parte quenquam tentare velit, eo fortius conſtantiuſque reſiſtat. Hæc hactenus; Deus Opt. Max. ſit vobiſcum. Date feſto die ſanctæ Barbaræ, Anno octogeſimo ſecundo. Has eaſdem etiam proprio meo ſigillo muniri feci.

Ego Frater Nicolaus de Rupe.

Hæc Nicolaus ad Bernenſes; Qui in Comitis Confœderatorum gene-

generalibus non ita pridem, cùm de his literis mentio incideret, ingenuè fassi sunt: Earum autographum etiamnùm apud se in Curia, atque ingentis thesauri instar in pretio esse; cumque illud catholici Cantones enixè donari sibi peterent, negarunt id quidem, exempli tamen eiusdem se copiam facturos spoponderunt, eo loco apud se Fratrem Nicolaum esse dictitantes, vt inter Sanctos viros eum adnumerare minimè dubitent.

Accesserat aliquando ad virum sãctum insigni pietate nescio quis homo, quo cum de rebus diuinis multus ei, diutinusque sermo fuit, ita vt admirabundus denique in hæc verba prorumperet. O quam, inquit, mi pater felix, ac perbeatus es tu? Cui mox vir Dei, Noli, inquit, mi filij, me beatum prædicare, soli enim Deo pijssimus quisque notus est, atque impijssimus;

ſed progreſſu tẽporis religio quædam, ac fides noua orietur, cui, qui ſe murum, ac veluti rupem oppoſuerit, næ ille tandem beatus dici poterit.

Honeſtus quidam ciuis Kernenſis Siluanus, cùm filiolum ſuum decennem ad viri Dei tugurium ſecum deduxiſſet, & colloquium cum viro Dei in horas aliquot iam protaxiſſet, puerulus denique ad parentem accedere, domuitionem vrgere, lapſi temporis admonere cæpit. Tum verò Nicolaus, poſitâ ſuper caput pueri dexterâ, blandis verbis, pietatem, inquit mi puſio, ac cumprimis erga parentes obſeruantiam diligenter cole, Deus enim ætatem tuam longæuo in terris ſenio condecorabit. Nec aliter quàm prædixerat diuinus vates poſt eà euenit, nam puer ille nonagennario maior vitâ denique exceſſit.

Hone-

Honesta quædam matrona nutum suam ad eundem deduxerat, quæ nouam vestem ex peregrino quodam panno confectam induta, cùm magnificè, ac veluti iactabundè se illi ostentaret, vir Dei ad illam seriò conuersus: Si, inquit, hac veste ad superbiam vteris, licet in cœlo iam constituta esses, inde tamen te, quà cum hisce induuijs deturbandam certò nôris. Quod si etiam liberos tuos, qui ex vtero tuo egredientur, pretiosè vestiendo superbieris, faciem certè Dei nunquam videbis. Et quidem benignus Deus multâ te prole donabit, multam tamen ab eadem tu patiêre molestiam, quod tum tandem experiêre, cùm titionem foco subtractum in rixantium liberorum globum abiectura vaticinij mei mæmor eris. Respondit vaticinio euentus, vndecim enim liberorum facta mater, cùm post

multos annos ad focum ſedens mi-
nimam natu prolem gremio foue-
ret, cæteræque petulantiùs con-
certantes moleſtas matri turbas
cierent, arrepto titione pacem fa-
ctura, tum denique viri Dei præ-
ſagium in mentem reuocauit.

Atrox per idem tempus peſti-
lentiæ lues inter Siluanos exorta,
latè jam vulgari, ac graſſati cæpe-
rat, ita vt vir quidam conſularis de
duobus filijs, quos efflictim depe-
ribat, periculo eximendis vehe-
menter laboraret. Morti igitur
mortales ſubtracturus, aliò illos,
vbi aërem purgatiorem eſſe intel-
lexerat, mandat, donec domi con-
tagio deſæuiſſet. Cumque id fa-
ctum deinde Nicolao narrâſſet,
ipſe ſeuero vultu eum intuitus, vi-
de, inquit, ne filios tuos cœlo ſub-
ductos in infernum fortè ablega-
ueris. Horrendum dictu; non lon-
go temporis interuallo vterque re-
pen-

pentinâ,ac præproperâ nece extinctus est, ac prior quidem in foro Sarnensi popularis sui sicâ confossus interijt; posterior verò equi ferocis tergo excussus, fractis ad arboris ramum ceruicibus, vel, vt alij referunt, lapsi currûs fœno onusti pondere oppressus, animam exhalauit.

Rebus diuinis absentem Nicolaum in templis longè dissitis adfuisse, id quod nunc narro, testatum facit. Ad D. Nicolai procul ab eis cellulâ germanus eius Petrus vnà cum alio honesto viro, officio diuino cùm assisterent, vidit subito Petrus è templi pauimento arborem proceram pulcherrimè efflorescere, seseque per omnes ædis angulos diffusis ramis exporrigere, mox verò flores ex arbore deciduos in hominum capita defluere, atque in diuersorum quidem capitibus partim e vestigio

exarescere, partim verò vigoris sui pristini retinentissimos esse. Eâdem visione Deus etiam absentem (alij præsentem fuisse referunt) impertiuit Nicolaum, cùm enim viri illi peractis sacris in reditu ex itinere ad eum diuertissent, rogatus ab eo Petrus, quid illo manè in æde D. Nicolai sacrificij tempore vidisset, spectaculum totum ex ordine percensuit. Tum enimuerò eiusdem se spectatorem fuisse protinus Nicolaus prodidit; arbor, inquit, quam vidisti, Petre, diuinæ in homines liberalitatis ob incruenti illius Sacrificij oblationem circumquaque sese diffundentis erat symbolum; flores illi Dei dona, ac fauores designabant, quin in capita mortalium decidentes, quo animo quisque rei diuinæ assisteret, significabant, aridi quidem, aridos, frigidosque, ac nulla scelerum pænitudine ductos; cæteri verò,

rò, quibus ſuus manſit vigor, pietate, ac piaculari næuorum ſuorum dolore feruentes homines, qui proinde, contra quàm cæteri, à Deo quondam ingenti etiam in cœlis gloriâ erunt præmiandi.

Sæpius etiam prædixiſſe fertur Nicolaus, exteris, peregrinisùe negotijs Heluetios ſeſe olim nimirum oneraturos, atque eo quidem tempore frugũ terræ inopiâ tanto grauius eos laboraturos, quanto ſeſe impenſius externis turbis immiſcerent. Plura talia referre noſtri inſtituti non eſt, tum quia priuata ſunt, tum etiam quia hoc caput in immenſum excreſceret.

CAPVT XV.

Miracula Nicolai ante mortem.

CVM etiam & adhuc inter viuos degeret Nicolaus, vo-

luit ipſius amantiſſimus Deus ſanctitatis eius teſtimonia miraculis edere, quorum nonnulla huc referre operæ pretium eſſe duxi. Filium habebat vir Dei ſibi cognominem, quem ſupra natu minimum eſſe diximus; hunc altiori ab ſe vitæ generi deſtinatum, liberalioribus diſciplinis imbui voluit. Vnde ad Baſileenſem Vniuerſitatē eiuſdem æui anno quinquageſimo nono à Pio II. Pont. Max. ſtabilitam ac priuilegijs ornatā amiſſum, Friderico Guarleto Eiſtettēſi I.V. D. viro pietate iuxta, ac diuitijs claro, Baſileæ tum commoranti, commendauit: Is, vt erant Anachoretæ noſtri perſtudioſus, quippe quem in eremo pietate ductus inuiſerat, magnamque de eius innocentiâ, ac vitæ ſanctitate exiſtimationem conceperat, commiſſum ſibi Nicolai pignus in ædes ipſe ſuas beneuolè; ac liberaliter ſuſcepit
ſuis

ſuis alendum impenſis, enimuerò magni beneficij loco cenſebat ſuæ menſæ alumnum habere eum, cuius parens ſolius Dei alumnus, non niſi cœleſtibus ferculis veſceretur. Quamobrem Nicolaus ille Nicolai tanti Mæcenatis profuſa liberalitate ſolerter vſus ad politioris literaturæ ſtudia tantâ ſedulitate incubuit, vt breui, humanioribus ſuperatis, ad altiora ſeſe aptum, promptumuè demonſtraret. Lutetiam deinde Pariſiorum ab eodem Mæcenate ſuo amandatus, adeo ſeuerè illic ad ſeueriores etiã diſciplinas animum applicuit, vt tandem in ſolemni illius celeberrimæ Vniuerſitatis theatro ſupremâ Philoſophiæ laureâ donatus fuerit. Eo fortè tempore iuuenis quidam natione itidem Germanus in eâdem Vniuerſitate literis operam dederat, ac denique in patriam rediturus à contubernali

ſuo Nicolao binas acceperat, optimo eius Parenti, quem ex itinere conuenire decrêrat, deferendas. Accidit autem neſcio quo caſu, vt earum alteras ad ipſos Burgundionum fines imprudens amitteret, ideoque cõſternatus viro Dei præſentem ſe ſiſtere formidaret, atque eius offenſionem aliquam vereretur. Recepto tamen ſubinde animo iter proſecutus, cùm iam non procul Sacello Nicolai abeſſet, eundem ipſum ſibi obuiam prodeuntem conſpexit. Mirùm dictu, oſtentabat vir Dei elatâ manu literas procul perditas, ac iam prorſus tabellioni deſperatas, vultuque ſereno, ac hilari ſtupore defixum rogabat iuuenem, num quas alias item à filio ſuo Lutetiâ perferret. Recreatus hoc prodigio ſolicitus hoſpes, virum Dei magis ſuſpicere ac venerari cæpit, ad quem haud dubiè cœleſtibus in-

ternuncijs literæ illæ amissæ peruenissent.

Interlacensi è Bernensium ditione viro consulari pes ita graui tumore intumuerat, vt grauissimis doloribus iactatus, nullam quietis parté capere posset. Et iam defecerant humana præsidia, vnde conuersus ad diuina vir religiosus Deiparæ Virgini; quæ tum in Sacello Nicolai multis propitia erat, è cerâ pedem deuouit, Nicolai precibus se vnice commendauit, itaque breui sanitatem pristinam recepit. Receptis tamen viribus, vt est mortalium ingratitudo beneficiorum plerumque immemor; oblitus voti se reum, anathema deferre, quò debuerat, neglexit; vnde vindex Dei manus veteri eum plagâ ad votum exsoluendum coëgit. Mox igitur vbi neglectæ religionis vltionem sentire cæpit, quantâ æger potuit ad Sacellum

cellum

cellum viri Dei celeritate iter maturauit, ac ſuſpenſo anathemate Nicolai pia apud Deum ſupplicia pro pedis incolumitate popoſcit. Dictum, factum, fuſus in preces vir Dei e veſtigio pedem ægro ex integro reſtituit, inſpectante Sàcellano ſuo; alioque honeſto viro Bernate, qui cum conſule ſe eò contulerat. Prodigio fidem facit res in publicas tabulas continuò relata, atque his teſtibus oculatis abunde teſtata.

Præcipuus ſupra Siluam pagus, Sarnen dictus, ad extremum aliquando diſcrimen delatus pij popularis ſui etiam abſentis opem præſentem expertus eſt. Incendio is graui flagrare neſcio quo caſu, cæperat, itaque jam flammæ in multas ædes graſſabantur, vt nulla eas vis aquæ, quantumuis profuſiſſimè incendio ingeſta, obrueret, paſſimque de eo ſopiendo, pa-

goùe conſeruando deſperaretur. Tum verò in tantâ trepidatione nonnullis ciuibus in mentem venit, per certum internuncium tantam neceſſitatem Fratri Nicolao ſuggerere, eiuſque opem rei deploratæ implorare. Mittitur nuncius, denunciat, quod iuſſus erat; nec mora, vir Sanctus relicto domicilio ſuo vnâ cum nuncio ad locum editiorem, vnde ad incendium proſpectus erat, properat, manuque ſublatâ crucis ſignum contra ignem per aerem ducit. Quo facto flammarum globi confeſtim minui, in ſe redire, ac non multo poſt prorſus deſinere cæperunt.

Plura alia, quæ viro Dei ante obitum miraculosè euenerunt, prudens prætereo, ne nimis longus ſim. Vnum coronidis loco adiungo, vnde quo nutrimento crebrius Nicolaus refici ſoleret, abū-

de

de teſtatum fiet. Multi aliquando ad eum conſilij causâ confluxerant, quibuſcum ſermonem habuit vir Dei foris ante templi ſui fores. Mox verò interrupto colloquio, petitaque venia, cùm ſe propediem rediturum ſpopondiſſet, veluti rem grauem confecturus, intro in cubiculum ſe ſuum recepit. Redijt non multo pòſt tempore vir pius, ſecumque ex ſuo tugurio tantam odoris ſuauiſſimi fragrantiam ad aſtantium nares detulit, vt nemo eſſet, qui non judicaret, cœleſti interim nectare, diuinâque ambroſiâ refectum Nicolaum, eam fragrantiam ore exhalare.

CAPVT XVI.

Nicolai mors, ac sepultura.

ANNVS jam voluebatur Nicolao ætatis septuagesimus, qui ei postremus, cœlesti, vt supra meminimus, vaticinio futurus erat. Mense igitur Martio eius anni in grauem, ac fatalem incidit morbum: qui cum toto corpore male pessime acceptum penitus tandem prostrauit. Peruasit vis morbi ipsas omnium membrorum fibras, ossa, ac medullas, ita vt acerbissimis doloribus exagitatus huc illucque lamentabiliter volueretur. Erat tamen doloris patientissimus; quamuis ipsos octo dies sine vllâ quiete, ac remissione cum grauissimis illis cruciatibus conflictaretur. Octiduanis igitur hiscè tormentis exantlatis, to-

to

to pectore ad supernam illam, felicemque Patriam anhelare, instanterque diuinum epulum, quo ad iter illud veluti viatico Christiani homines munire se solent, expetere cœpit. Ex allato cùm suauissime etiam plus quàm solebat, magnaque animi demissione, ac reuerentiâ præfruitus esset, mox composito super consuetum asserem corpore, ac protensis pedibus, inter profusas Dei laudes & gratiarum actiones placidissime in Domino quiescens, animam Conditori suo reddidit. Id factum anno æui eius octogesimo septimo, duodecimo Calend. Apr. qui dies D. Benedicto quotannis sacer ac festus est; quo eodem in hanc lucem ante annos septuaginta editum supra commemorauimus. Fertur in extremis, antequam animam exhalaret, circumstantibus hisce paucis quidem, sed pietate

ac

ac religione plenis verbis extremùm vale dixiſſe: *Quamuis inquit,* Fratres mei, *dolores, qui animam à corpore eÿciunt, graues ſint, grauius tamen, terribiliuſque eſt, mihi credite, incidere in manus Dei viuentis. Studete igitur, ita vitam veſtram ac mores componere, vt hilari, lætoque non pauido, ac trementi vultu Iudicem veſtrum intueri poſſitis* Placet ſubijcere de hac morte verba Henrici Gundelfingÿ: *Mortuus ſanè eſt,* inquit, *Nicolaus noſter, cùm haud quaquam corpore immortalis fuerit. Neque tamen morte eius pro morte ducamus, eum namque mortuũ præmiſimus, exiſtimantes illũ præcedere, nobiſque apud Deũ ſuffragio, eſſe non emori. Et quamuis eum mortem obÿſſe nobis nunciatum ſit, gaudio tamen ſummo, & lætitiâ affici debemus; neque cum mortuum appellare audemus, ſed viuendi in terris finem feciſſe dicimus. Optemus om-*

nes

nes, & singuli nos talem vitæ habere finem, eoque modo huiusce sæculi ærumnis excedere, Christumque intueri. Hæc ille. Petrus verò Canisius de eius morte sic loquitur: *Est quod gaudeamus nos Catholici, & de tanto nobis* Heluetio *gratulemur, ipsius fide religionem nostram firmemus, eius etiam hodie intercessione nos solemur, eiusque gloriosam memoriam in benedictione celebremus, ac præcipuè die festo* S. *Benedicti vicesimo prima Martij Deũ in ipso laudemus, & honoremus; hoc enim ipso die vir pius, per quẽ Deus miracula multa operatur, ex hac lacrymarum valle piè, religioseq. decessit, tãque sua sãctitatis signa hic in terra reliquit, vt procul dubio iam in Ecclesia triumphãte pro nobis ipse Deo supplex fiat, nostrisque precibus in hoc mũdo nullo modo indigeat.* Ita Canisius. Cęterorum de hoc viro testimonia, paulò pòst pluribus referemus.

Vul-

Vulgatâ viri Dei morte, dici non poteſt, quantus luctus popularium animos occuparit, nullus niſi de eo ſermo erat, communem patriæ parentem ſibi ereptum, omnes quiritabantur, flebant orbitatem ſuam, eius vitam mores, miracula, vaticinia, conſilia prædicabant. Poſtera dies funeri eius dicta omnem circa Siluaniam exciuit, ita vt totâ illâ regione Sacerdotum nemo eo die domi ſacris operaretur. Celebrata ſunt funebria cõſuetâ ſolenni pompâ in Saxellenſi D. Theoduli æde, vbi vir Dei tumulari ante obitum petierat; humatus eſt ante D. Virginis aram, tectuſque lapide viri Dei imaginem affabrè inciſam præſeferente. Eodem etiam die, quo iuſta ipſi perſoluta ſunt magnus ægrorum confluxus ad eius exequias ſanctitatem eius mirificè illuſtrauit, multi enim à varijs libe-

berati morbis ſubitò integrę reſtituti ſunt ſanitati; duo certè viri primarij ex Lungerenſi pago, quorum alter etiam ſupremum illic magiſtratum gerebat, febrili ardore diu, multumque vexati, ab ijſdem exequijs prorſus incolumes domum rediere. De alijs eius prodigijs poſt mortem ad eius tumulum diuinitus oſtenſis, dicemus parte ſequenti. Nunc aliquid de viri Dei ſocio Vdalrico ſubijciamus.

CAPVT XVII.

Socius Nicolai in eremo fuit Vdalricus nobilis Bauarus.

HViuſcè viri vitam, ac res geſtas compendioſâ enumeratione complexus eſt Matthæus Raderus Societatis noſtræ ſcriptor, in ſanctâ ſuâ, quam typis edidit, Ba-

Bauariâ, cuius proinde verba huic narrationi inserere placuit principiò, ac deinde quæ ipse præterijt subnectere: Sic igitur ait.

BEATVS VDALRICVS Nobilis Boius Anachoreta, Nicolai Subsiluani Socius.

Fames auri, & sitis opum cogit genus humanum ire in viscera terræ, & rimari venas argenti, fulgentesque metalli globos quantouis cum periculo perscrutari. Imus & nos in rupes, & hiatus montium non vt thesauros inde euocemus, sed auri contemptores in lucem proferamus. Notus est in orbe Christiano impransus ille & incænatus Heluetiæ *gentis miraculum, & oraculum Nicolaus Subsiluanus, qui ipsos prope viginti annos in secessu montis ritu cælitum*

non esuriјt, nec quidquam cibi è terrâ nati, laticisque gustauit, satur ambrosiâ panis, qui de cælo descendit, & nectare cælestium contemplationum inundatus. Huius tanti viri famâ afflatus, lætique sideris fulgore circumfulsus Vdalricus, maiorum in Boica terra imaginibus clarus, & nobili Baiorum familia natus (sunt, qui Monacensem fuisse putent) ad Nicolaum visendum, colloquendumque venit, inuenitque sanctitatem famæ celebrati respondentem, aut etiam superantem, captusque & inflammatus (vti Sanctorum voces calent, incenduntque) oratione, & consuetudine Nicolai, infimis precibus obnixissimè ab eo contendit, ne se ab vitæ societate, seiunctum vellet; deliberatum sibi ipso illo puncto temporis rebus humanis nuncium remittere, & in ipsius contubernio, & magisterio perseuerare, neque domum vnquam reuisere. Cessit tandem quantum-

tumuis ægrè exoratus Nicolaus, quod ipse mollet sibi vitæ sanctioris Magistrum quærere, quàm aliis viuendi præcepta tradere. Iam sibi perbeatus videbatur Vdalricus, quod in disciplinam Nicolai esset receptus, æmulusque morum & vitæ, altius ordiri cæpit, quam finire, neque vna omnium est dignatio Numinis, aut via, qua mortales ad sanctimoniam deducit: Hunc per modestiam, & silentium vult incedere, illum per aperta, & ingentia prodigia, & ostenta, alium continentiâ, sapientiâ alium, alios aliis donis cælestibus illustrat, prout ipsius prouidentiæ visum, quæ exploratissimè nouit, quid ad cuiusque salutem expediat. Vdalricus ergo primùm ad Doctoris sui exemplum omnia stomachi fomenta remouit, nihil obsonii, nihil etiam panis ad mensam adhibuit, diesque tredecim totos omnino ieiunus, & sine labore, fameque sanctissimis cogitationibus initia-

tus, in mapali, quod Nicolaus, primùm ipse, deinde æditnus coluerat, transegit. Tum deinde Nicolaus cœlesti consilio doctus dimidiatum illi panem Melcha riuo tingendum, edendumque submittit, quem Vdalricus quãuis auersante iam stomacho (adeò citò se ad famem tolerandam composuerat) tamen ieiunium obsequio posthabendum ratus Nicolai mandata exhausit, indeque postero die alterum dimidiatum sumpsit. Tum demum sentire tantam cœpit inediæ molestiam, vti nullis placare ventrem epulis sibi posse videretur. Iam hoc futurum præceperat animo Nicolaus, suisque domesticis in mandatis dedit, vti copiosam Vdalrico cœnam instruerent, quo tredecimdialem famem expleret. Miratus tamen Vdalricus exempta iam fame, quid ita non passus esset se cœptum ab abstinendo cibo institutum prosequi, cùm totis illis diebus nullum ab inedia in-

com-

commodum accepisset. Sufficiebat, inquit Nicolaus, hoc tibi, itaque Dei nutus præscribebat, quem exquirere porro desine. Id in quem finem (inquit auctor vitæ) mi lector considera, nempè vt miraculoso dierum tredecim ieiunio Angelica semideuiginti annorum sobrietas Nicolai, ceu sigillo obfirmaretur. Exin Vdalricus Ioanni custodi templi casa restituta, sub cauæ, & exesæ rupis saxum trans Melcham secessit, propterque specum ædiculam sacram cum tribus aris posuit, cælestium Legionum Ductori Michaeli, Bartholomæo Apostolo, Annæ Christi Liberatoris nostri Dei genetricis optimæ parenti inscriptas. Ibi palæstram constituit religiosæ exercitationis, ibi corpus frugalissimo, tenuissimoque victu tuendæ vitæ causa sustentabat, chaumenijs, vigilijsque, & excubijs assiduè vexabat, & precando, meditandoque torquebat. Septennium ad supremum vsque diem

sanctissimè exegit, quadriennium Nicolao superstes cum trimestri, decessit ipso die, quo triumphum corporis Christi agitabat Ecclesia, in Paræcia Kernsina conditus. Magno natu diem obijsse ex habitu corporis intelligi potest, veneranda quippe canitie visendus erat, cæterum statura inter proceram, & breuem media, barbitio lato, denso, promissoque, corpore vasto, sed macie, palloreque deformato, cultu, vesteque Nicolaum æmulabatur, pedes nudos, nullo socco muniebat, somnum humi subiecto capiti saxo capiebat. Admiranda & ab obitu patrasse fertur, sed enarrator rerum ab illo gestarum, nullum exprimit singulatim. Cippus è saxo in modum aræ corpori impositus huiusmodi refert Epitaphion.

HIC SEPVLTVS IACET,
FRATER VDALRICVS,
QVI OBIIT FAELICITER.
ANNO M. CCCC. XCI.

Hæc

Hæc de Nicolai ſocio Raderus, Iconem eius ſubſignat idem Auctor hoc epigrammate.

In ſolos ſaltus, & inhoſpita teſqua recedit,
Et mundi pelagus, naufragiumq; fugit.
Immanes inter ſcopulos, rabiemq; ferarum
Tutior, humanas, quàm ſedet inter opes.
Nam temerant animũ fœda contagia turbæ,
Aut trahit in mores aula ſuperba ſuos.
Qui ſolus celſo metitur pectore cœlum,
Hic terram pedibus calcat, & aſtra ſuis.

Placuit his adijcere quæ ex Henrico Gundelfingio decerpſimus, qui de hoc Vdalrico agens ſic ait: Abſtinentia *Nicolai id etiam effecit, vt quendam nobilem virum Vdalricum vocatum ex agro Norico natum, ad ſe traheret. Is Eremitæ Nicolai integerrima, religioſiſſimaque religione auditâ, viſendi eum deſiderio captus, hoc euangelij elogio motus, Nihil habentes, & omnia poſſidentes, omnia pro Chriſto conſanguineis ſuis reliquit, ad Nicolai e-*

remum concessit, perbenigneque ab eodem susceptus longas, quas in hoc lubrico sæculo molestias sustinuisset, ipsius religionis rigorem aduentus sui causâ Nicolao perquirenti Vdalricus fuisse dixit, eumque ob hoc inuisendi desiderio captum, ad hanc altam, inuiamque vallem venisse, neque eremitarum quenquam in religione eremiticâ, atque abstinentiâ religiosiorem adhuc offendisse, ipsumque per siluas, nemora, inuiaque iuga peregrinando tanquam in suæ vitæ refugium, animæque suæ salutem perquisisse; omnia etiam in mundo turpia, dira, infanda, execranda, fera, barbara, inania, omneque mortalium genus impudens, pestilensque esse, perspicatius effatur. Atque Nicolaum tam manifesta virtutis suæ, ac demùm amoris signa inter loquendum sibi demonstrasse, maioremque in modum in ipso sermonis aggressu admiratũ fuisse, eum vnum

ex omni eremitarum turba iam mitem, pium, rectum, omnique religione eremiticâ præditum inueniſſe teſtatur. Hæc ille. Subdit deinde paulò pòſt: *Vdalricus ad omnem eremi auſteritatē, præter hoc quod ob omni corporali cibo abſtineret, ſeſe obtulit; cùm ſuam naturam iamiam ad veſperum declinantem, ſenioque confectam pane, & aquâ duntaxat, iuxta eremitarum antiquam religionem, obſeruantiarumque refocillandam cenſuerit.* Ita Gundelfingius.

Subſeciuis horis hunc Achatem ſuum Nicolaus ſub rupe ſua latitantem conuenire ſolitabat, deque ſummis rebus cum eo colloqui, huic vni obitûs ſui horam, prout iam pridem de eâ edoctus fuerat, manifeſtauit; imò vterque quidquid pectore clauſum habebat, mutuâ ſibi, ſynceraque confidentiâ aperiebant; quæ tamen à

Nicolao acceperat Vdalricus vſque ad eius obitum ſilentio tegens exinde primùm in plures evulgauit. Eo anno, qui Nicolao poſtremus fuit, Vdalricus Romam contendit Principum Apoſtolorum limina, cæteraque ſacra vrbis lòca ſalutaturus. Retulit inde venèranda multorum Sanctorum lypſana, variaſque à Sede Apoſtolicâ aſceterio ſuo indultas gratias, quæ vel hodie jbidem publico diplomate comprehenſæ, adhuc leguntur. Id Romæ ſecundo Februarij anno ſuprà milleſimum quadringenteſimum octogeſimo ſeptimo datum, ſedecim grandioribus ſigillis appenſis etiam hodie munitum manet. Offendit domum redux Vdalricus pium parentem ſuum Nicolaum in extremâ jam luctâ conſtitutum, ac fortiter dimicantem, cuius ſpiritum non ſine ingenti luctu ipſe excepit, atque

ocu-

oculissimi sui Magistri oculos denique fluentibus lacrymis mœstâ clausit manu. Iustis denique persolutis sub cauâ suâ rupe instar turturis deserti orbitatem suám ingemiscens deplorauit. Atque hæc de Vdalrico Nicolaj socio pro nostro instituto breuiter superioribus addidisse sufficiant.

CAPVT XVIII.

Nicolai nepos, einsdem in eremo pius Successor.

IS FVIT Conradus Scheüber ex Dorothea Nicolaj filia VVolfenschiessij in Subsiluania natus, atque ab eâdem piè educatus. Iuuenis erat præstanti corpore, egregiâ formâ, ac forti animo; vnde jussu magistratûs inter suos militiæ operam dedit, atque ex vndenis, quibus interfuit, expedi-

tionibus gloriosum nomen reportauit: In ijs conflictibus, quos Capellanos à Capellensi quondam cœnobio vocant, etiam Conradus iste circa annum M. D.XXXI. heroëm se præstitit. Certabat illic cum auitâ fide nouiter exorta hæresis; multi cum paucis; sed vicêre pauci, vicit æquior causa, jacuit inter cadauera ipse etiam impiæ tum sectæ, tum militiæ caput, ac princeps Vdalricus Zuinglius, infelix apostata, prostrauit globo trajectum ciuis Saxellensis Andreas Ander Halten Subsiluanus, quod certissimâ fide compertum est, cumque humi jacens, rogatus an per confessionem animã eluere & in gratiam cum Deo redire vellet, ipse abnueret, alius eiusdem Siluaniæ ciuis (sic refert Basileense Chronicon) postratum bipenni terræ affixit, animamque infelicem orco transmisit. Ex hoc præ-

prælio Conradus cum suis victor in patrias alpes redit, militisque clarius facinoribus senatoria primùm, mox etiam consulari dignitate meritò cohonestatur. Functus aliquamdiu hisce functionibus magno patriæ bono, suaque ipsius gloria, longè alia paulatim animo concipere, mentem in diuersa vertere, atque se Nicolaj nepotem meminisse cæpit. Inanias mundi, eiusque instabilitatem, ac pronos in sublimi fastigio casus quotidie meditabatur, dum tandem in ipsa sui aui vestigia insistere, mundoque ac pompis eius nuncium mittere decreuit. Relictis igitur vxore, liberisue auito exemplo eandem eremum vni deinceps Deo seruiturus adit, eodem se tugurio includit, atque incredibili austeritate inibj corpus exercet. Carnium, ouorum, ac piscium esu prorsus abstinuit, ac nihilominus dies

plerosque esuriales habuit. Ipsos decem & octo annos, quibus eremitam egit, ab hoc rigore nihil remisit; mentem interea diuinarum rerum commentationibus assiduè pauit. Diros Christi cruciatus, eiusque crucem ita animo complexus est, vt crucem aliquam post Christum etiam corpore ferre auidè concupisceret: cuius voti tandem compos factus est. Cùm enim vice quadam more solito in Nicolaj aui sui cella precibus ad Deum fundendis intentus esset, magna vi tartareus hostis irrumpens alterum eius femur afflixit tanto tamquam immedicabili vulnere, vt nullo malagmate curari vnquam posset, ipseque perpetuò claudus quidem corpore, animo tamen erectus ad extremum vsque spiritum maneret. Triennio in sui aui tugurio pium nepotem loci religio, & sanctitas tenuit, ad mor-

tem vſque retentura, niſi tanti quotidie mortalium jam non tam Nicolaj memoriam; quam eius aſſeclam Conradum inuiſentium concurſus fierent, quibus ipſe, non ſine graui moleſtia à ſancta ſua quiete crebrius auocabatur. Abditiorem igitur ſeceſſum quæſiuit in nemore ſuo ſupra montem primo à patria ſua lapide diſtantem, illic humile caſale ſibi erexit; vbi Deo quidem ſeruire, homines verò latere non potuit; omnis ætas, ſexuſue ad eum excurrit, inſtrui ab eo, moneri, ſolatio impertiri omnes certatim petierunt, quibus ille tandem refragari amplius non auſus, ſed ſingulis patienter audientiam præbens, pro cuiuſque neceſſitate adiutos à ſe dimittebat. De abſentibus, ac futuris rebus ita ſermocinabatur, ac ſi eas præſentes inſpiceret. Sed neque viuorum tantùm aſylum

fuit

fuit Conradus, ipsi etiam vita functorum manes nocturnis horis cellulæ ipsius fores pulsare, ác lamentabili vlulatu piacularem opem flagitare, ac dicere solitabant. Fer-opem, Conrade frater; quia immane quantum ignibus purgatoriis excruciamur. Diuina mysteria adijt Conradus sacratioribus, ac solennioribus diebus in sua Vvolfenschiessiana parochia, atque ita demum grandæuus natu emaciato per ieiunia corpore felicem vitam beatiore etiam fine clausit. Plura de hoc viro DEI eâque admiranda referuntur, quæ tamen hic insere re supersedeo, cũ hæc de pio pijssimi aui nepote ad vtriusque commendationem dicta sufficere videantur. Nunc ad ipsum auum redeo, eiusque honorem posthumum quàm possum paucissimis expedio

PARS TERTIA.

Vitæ ac rerum gestarum Nicolai de Rupe Eremitæ Elvetij.

CAPVT. I.

Nicolaus statim post obitum apparet, & in sua imagine colitur.

POSTRIDIE eius diei, quo humi conditus est Nicolaus, gloriosus ipse tum coniugi suæ, tum etiam ciuibus alijs honoratis, ac fide dignis visus est. Stabat supra eam rupem, quæ ipsi gentilitium nomen dederat, splendor clarissimus ex eo sese longè, lateque diffundebat, atque oculos intuentium perstringebat; gestabat manu vexillum candidum vrsini pedis picturam præseferens, illudque per auras ventilans victoriam, ac triumphum concinebat. Magnũ id spectaculum attulit mœstæ co-

niugi solatium, magnam apud populares suos ipsi viro Dei commendationem, ac æternæ felicitatis fidem. Vt primùm enim hæc res vulgata, certisque testibus cõprobata innotuit, noui animorum motus erga virũ Dei cunctis oboriri cæperunt. Is passim inter omnes de eo sermo erat, vicisse Nicolaum, triumphum diuînitùs quondam promissum reportasse, hunc se Ducem, hæc signa se sequi atque sub his viuere, pugnare, ac vincere certos de futuro triumpho velle. Atque hinc etiam pafsim, palamque vir Dei cœlestibus honoribus coli cæptus est, vnde & imagines eius inter reliquias Diuorum iconas publicæ positæ, atque appensæ sunt. Quinquennio post eius obitum, id est, nonagesimo secundo supra millesimum quadringentesimum, in Saxellensi æde, vbi conditum diximus Ni-
co-

colaum, cùm princeps ara recen-
ter poneretur, in altera alarum eius
eleganti, ac nobiliore pictura ima-
go viri Dei viſa eſt primùm vola-
re. Quo eodem anno etiam in
æde Diui Nicolai *Myrenſis* Pon-
tificis, haud procul inde jam an-
tiquitùs in Kernſiâna Curiâ poſitâ
vtriuſque Fratrum, Nicolai, ſci-
licet, atque Vdalrici imagines
ſummæ aræ appictæ, piorumque
venerationi propoſitæ ſunt. Quæ
cùm in dies accreſceret, magni-
que vndique ad vtriuſque aſcete-
ria quotidie confluxus fierent, ita
vt non raro toti pagi, oppidaque,
& parochiæ plures effuſæ longo,
decentique ordine eò ſupplicatum
procederent, multos neceſſariò à
diuinis officijs audiendis anguſtiæ
locorum excludebant. Quapropp-
ter anno ſæculari proximè ſecuto
deſignatâ inter vtramque cellam
eremitoriam in eâdem valle amœ-
nâ

nâ, ac capaci areâ nouum, augustiusque cæpit excitari templum, quod tertio post anno ope potissimùm, ac liberalitate Bernensium, Lucerinorum, ac Vallesianorum absolutum est. Fama non obscura est, ipsum Nicolaum, dum adhuc viueret, eodem loco Deiparã Virginẽ aspectabili specie vidisse, atque ab ea templi ibidem olim construẽdi præsagium, ac delineationem accepisse. In arâ eius templi principe è ligno posita visitur bicubitalis viri Dei imago opere statuario raro, ac operoso, quæ formam eius ad viuum censetur exprimere, ideoque præ cæteris in sui admirationem, venerationemque intuentium animos, oculosque rapit.

Non multò post in æde Saxellensi ad latus altaris erectum est tabernaculum, quod vocant, seu reconditorium SS. Eucharistiæ viginti

ginti pedes editum; cuius impensas confluẽtium mortalium pietas, lapides verò, atque manum artificẽ Basilea dedit. Multis statuis præclarè ornatur hoc opus, inter quas suum etiam Nicolaus locum habet. Eidem diuino epulo constructum est etiam illo ipso tempore ferculum argenteum pro eâdem æde, Basileensi manu, opere planè regio, siue artem, siue pondus spectes. Circumstant eam turrim veluti excubitores Diui multi inauratis statuis effigiati, quos inter etiam Nicolaus cum baculo suo, globuisue precatorijs stationem suam tenet. *Vnde facilè* colligi potest, quis hominum sensus, de hoc viro statim, post obitum fuerit. Ex eo enim, tempore, qui tot annis in eremo latuerat, per totum Orbem videri cæpit, cum varijs modis artifices eius effigiem expressam passim spectandam exhiberent, ita vt etiam,

 Chri-

Christianissimi Galliarum Regis intuitum conclaue (quod certa relatione compertum habeo) penetrarit, atque illîc inter amplissimi eius regni tutelares Diuos affixa cernatur, atque honoretur. Ipsi etiam Belgæ ære suo expressam huius Sancti viri effigiem sparserunt, eamque eleganti hoc epigrammate subscripserunt.

Nicoleos hic est, impransus & incanatus
Qui solus quinas vixit olympiadas.
Heluetica cautes, & conscia saxa loquantur,
Quot biberint lacrymas, audierintq; preces.

Alijs eius imaginibus nonnullis hanc epigraphen inscriptam legi:

Nicoleos hic est, qui pastus corpore Christi,
Cætera ieiunus bis duo lustra fuit.

Atque hæc de eius in sua imagine cultu dicta sunto.

CAPVT II.

Reliquiæ Nicolai post eius obitũ cultæ.

EXEMPTO ex humanis Nicolao, iustisque omnibus rite exa-

exactis, hæredes eius relictam sibi à tanto parente hæreditatem adire, atque inter se partiri properârunt. Totum patrimonium tunica talaris fuit, globuli precatorij, scipio, quo gressum regere consuêrat, nixus humilibus scabellis asser, ac superpositus in culcitræ locum lapis, siue truncus, cui in dormire solitus fuerat; hic eius apparatus omnis, ac tota supellex erat, nam cætera, quæ olim possederat, iam pridem hæredibus reliquerat. Hũc igitur thesaurum permagni vtique æstimatum, vt inter se diuiderent, hæredes conuenêre. Et iam baculus ille quidem peregrè migrârat, nam celeberrimi Murensis Monasterij Præsul, cùm viri Dei exequias etiam ipse præsens cohonestare vellet, eum baculum multis precibus obtinuit, atque in Cœnobium suum pro ingenti thesauro delatum argento concinnè orna-

nauit. Is nunc Friburgi Heluetiorum in thesauro D. Petri Techterman eiusdem Reipub. Senatoris viri Consultissimi conseruatur, maximaque in veneratione, ac pretio habetur. Cætera itaque inter hęredes hoc modo distributa sunt. Vestis viri Dei filio eius Gualtero de Rupe olim *Siluaniæ* Consuli obtigit, ac post eius decessum Nicolao de Rupe, quem Gualterus parens tum consulatûs sui tum etiam paternorum bonorum successorem, ac hæredem reliquit.

Fertur hic Nicolaus Nicolai nepos complures annos summâ cum prudentiæ, justitiæ, ac pietatis laude vsque ad extremam senectam, ad clauum Reip. in patriâ sedisse, & cùm nonagenarius è vitâ decessisset, sacras illius exuvias filio suo eiusdem nominis, ac dignitatis viri Dei pronepoti, transcripsisse. Is denique sacrum

illud indumentum, ne longiùs à Saxellensi æde abesset, filio suo haud procul illinc habitanti commisit, vt eò peregrinantium pietati, ac religioni commodius satisfieret, qui sacram hanc togam videre, exosculari, ac religiosè contingere certatim cupiebant. Et certè etiam hodie in magnâ adhuc veneratione habetur, quotquot eam aspiciunt boni, singulari religionis sensu, sacroùe calore pectus accenduntur, mali verò salubri horrore, ac rubore exterrentur, vt ad frugem se recipiant. Atque hæc de ea veste, quà indutus vir Sanctus ex hac vita ad meliorem migrauit.

Superest enim etiam altera quędam, in qua sanctioris vitæ suæ institutum inchoâsse, multosque annos transegisse creditur, Seruatur ea, magnoque in pretio habetur iam multis annis *Lucernæ* in tem-

plo S. Saluatoris Patrum Societatis IESV, ibi enim ex superiore odæo statua Nicolai, eius qua ille fuit proceritatis, vitreo loculamento concinnè inclusa in subiectam totius templi aream prospicit, quæ hoc amictu circumfusa, & templo ornamentum affert, & viro Dei venerationem auget donauit. Hunc thesaurum Collegio Lucernensi D. Vttenberger per honestæ familiæ, ac senatori Ordinis vir, ad quem ille à maioribus hæreditario iure deuolutus fuerat. Quo autem modo ad vestis ad illam familiam peruenerit, sic narrat vetus,& non vana traditio.Erat quondam nescio quo fato,casùue vrbs Lucernensis crebris obnoxia incendijs,ita vt totis nonnunquam vicis vastationem inferrent, imò toti sæpe ciuitati voraces flammæ cineres minarentur. Senatus, populusque ad omnem pietatem re-

ligionemue iam tum ficti, factique, cùm humana tantis cladibus auertendis remedia deficerent, ad diuina confugerunt, votumque ſolennis ſupplicationis annuatim per omnia circum vrbis pomæria pridie ſalutatæ Virginis Deiparæ inſtituendæ nuncupârunt, quo die præcipuam Dei opem in incendiarijs illis calamitatibus experti erant. Ea ſupplicatio cùm iam multis annis maximo indigenarum, aduenarumque confluxu, ac religione celebrata eſſet, vt maior inde animorum fructus emergeret, in commune decretum eſt, à Summo Pontifice piacularem aliquam gratiam expetere, quæ etiam ſponte currentes ad ſacram illam pompam alacriùs ornandam extimularet. Sedit eo tempore ad ſupremum Reip. Chriſtianæ clauum Iulius Secundus eo nomine Pontifex Max. qui anno tertio

ſupra milleſimum, ac quingenteſimum claues Petri moderandas ab Alexandro ſexto deceſſore relictas acceperat. Is cognito pietatis ardore, quo Reſpub. Lucernenſis ſupplicationem illam ad Deum placandum proſequeretur, pia liberalitate motus, annuum ſupplicibus indulſit iubileum, quod eius ſubinde ſucceſſores Pōtifices huc vſque ſinguli ſingulos decem, quindecimuè annos non tantùm confirmarunt, ſed largiſſimè etiam auxerunt, atque ad plures dies annuos extenderunt. Id fecerunt Clemens ſeptimus, Paulus tertius, & quartus, Gregorius decimus tertius, Sixtus quintus, Paulus item quintus, ac denique Gregorius decimus quintus, qui eas Indulgentias poſtremâ ſuâ bullâ ad duo luſtra anno milleſimo ſexcenteſimo vigeſimo ſecundo, ſui Pontificatûs primo conſignauit.

uit. Hiſcè autem gratijs quibus Pontifices, vt dixi, eum cultum diuinum exornârunt, ipſe etiam Lucernenſis Senatus liberalem ſuam manum adiecit. Sacerdotibus enim incolis, accoliſue, quotquot ad eam confluerent, ſingulis vini duos Lucernenſis menſuræ cyathos, piſciumque ſex pondo aſſignauit. Solet ea pompa ex æde principe D. Leodegarij SS. Euchariſtiâ, ſacriſque Sanctorum lypſanis, Clero item ingenti, populoq; comitata, procedere, & lacum quidem vicinum, amnemùe Ruſam nauigio ſuperare, reliqua verò vrbis mœnia ita ambire, vt poſtquam in ſuburbano monte ſub dio Eccleſiaſtes ad clerum quidem Romano ſermone, ad plebem verò vernaculo perorauerit, eò demum redeat, vnde exierat. Huic igitur ſupplicationi Lucernæ quotannis interfuiſſe Nicolaum no-

ſtrum certiſſima extant argumenta; teſte Eichornio, ſed oportuit id factum eſſe priùs, quàm ea Pontificijs indulgentijs, quas ſupra memoraui, exornata fuit, vt facilè intelliget, qui rationem temporum diligenter examinauerit. Diuertit vir Sanctus Lucernæ apud Vttembergios, quorum maiores ex Subſiluania ortu traxiſſe feruntur; cumque togâ iam tritâ ac lacerâ amictus eſſet, oblatâ nouâ, ſed non minus ex rudi, griſeoque panno confectâ, veterem ſibi relinqui, donariùe pij hoſpites petierunt, atque impetrârunt; hanc deinde honorificè, ac religiosè aſſeruatam, js, quem ſupra nominaui Vttenbergius templo Societatis IESV recens Lucernæ excitato piè conſecrauit. Atq; hęc de Nicolai veſtibus.

Ad cæteram ſupellectilem redeamus. Grandiuſculos eius orbiculos,

culos, quos precatorios appellitamus, quosq; vir Dei aſſiduè manibus verſare, ac percurrere precando ſolitabat, inter ſe cæteri hæredes amici, ac familiares diſtribuerunt, magnique theſauri inſtar recondiderunt. Ligneus denique illius lectulus in minutiſſima ſegmenta conciſus ab indigenis, aduenisùe ſenſim aſportatus, magni etiam theſauri loco habitus eſt. Tanti nimirum reliquiæ viri Sancti vel ab ipſo eius obitu æſtimatæ ſunt. Hodie verò incredibile dictu eſt, quanto in honore habeantur oſſicula, puluiſculi de eius corpore, fragmina item de eius tumbâ, atque de eius veſte vel tenuiſſima fila; auro conduntur, margaritis æquantur, inter alia ſacra amuleta ex collo ſuſpenduntur, lypſanothecis includuntur, pro ſacris aris ad venerationem, ac tanti viri memoriam,

conſtituuntur. Certè Illuſtriſſimus, ac Reuerendiſſimus Dominus D. VVuladislaus de Aquino S. R. I. Cardinalis, & ad catholicos Cantones quondam Nuncius Apoſtolicus, ad ſepulchrum Nicolai profectus, non niſi poſitis humi genibus venerabundus de eâdem veſte fragmentum à Curione Saxellenſi accipere voluit. Ioannes krummenacker ciuis, & totius Subſiluaniæ Labariſer inter ſuos theſauros numerat, nummum aureum, qui quondam ad Nicolaum pertinuiſſe dicitur, quem ille non tantùm ſummâ in veneratione habet, ſed etiam ægris expoſcentibus pro impetranda ſanitate ſæpius commodatò mittit, non ſine fructu, vt multi teſtantur. Ex quo denique patet, communi catholicorum omnium, pióque ſenſu, ac conſenſu hunc virum inter Diuos iam pridem habitum eſſe.

CA-

CAPVT III.

Nicolaus magnificentius conditur, & colitur à Magnatibus.

VErum enim non voluit committere præpotens, ac benignum Numen, vti ab hominibus tantùm ſeruus ſuus poſt obitum honoraretur, ſed & ipſe manifeſtis ſignis toti mundo demonſtrare voluit, quibus ipſe eum in cœlis fauoribus proſequatur. Iacebat adhuc ſacrum eius corpus eo, quo tumulatum dixi, humili loco, terra defoſſum, ac grandi lapide conteƈtum, atque interea Deus ingentibus quotidie prodigijs, quæ illic fiebant, oſtendebat, honoratiori tumulo dignum eſſe tantum pignus; idque vnum ſe velle, vt oſſa, ac cineres abſque terreſtri alimento tamdiu ſuſtentata, è terra ſu-

blata eleuatiori mausulæo sustentarentur. Id ergo demum agere decreuêre Subsiluani anno post Christum natum supra millesimũ quingentesimum decimo octauo, post viri Sancti decessum trigesimo primo. Inuitarunt ad id operis perficiendum Illustrissimũ, ac Reuerendissimum Dominum D. Benedictum De monte Ferrando S. R. Imperij Principem, ac Lausanensis Ecclesiæ Pontificem, virum egregium, ac Nicolao per quam deuotum, collectoue per omnem Subsiluaniam Clero eã diem huic solennitati nominarunt, quæ D. Benedicto annuatim festa ipsi verò Nicolao in terris quidem postrema, in cœlis autem initium æternitatis fuit. Eo igitur die præsentibus, quos dixi, alijsque frequentissimis spectatoribus, lapide semoto, tumulo aperto, reperitur corpus, imò iam non corpus, sed ci-

cinere operta oſſa leuantur humo, ſacrique Antiſtitis manibus nouo reponuntur ſarcophago, quem eius rei gratia quernum fecerant, receptaque ſacra lypſana ferreis clauſtris, ac repagulis clauduntur. Eodem deinde loco, quo primo defoſſa iacuerant, excelſum erigunt mauſolæum è ſolido Lucernenſi lapide, celatum vndique, & affabre figuris ornatum; in hoc lapidem collocant, qui prius monumentum texerat, huic ſarcophagum imponunt, adiuncta capſa, quæ litteras memorati Lauſanenſis Antiſtitis ad rei memoriam complectebatur; totum monumentum ingenti denuo ſaxo claudunt, quod auguſtum ſerui Dei ſimulachrum egregio opere inciſum præſeferebat, ac totum corpus ferro cancellato circumueniunt, muniuntùe, & ſeptem lampadibus perpetuò arſuris exornant. Addita eſt

epitaphia inſcriptio his verbis: *Frater Nicolaus de Rupe relicta coniuge, ac liberis, in eremum ſeceſſit, ſeruijt Deo ſine corporali cibo annis decem & nouem, ac menſibus ſex, obijt feſto die D. Benedicti anno Domini* 1487.

Apertum eſt denuo hoc mauſolæum anno ſæculari ſexcenteſimo ſupra milleſimum, poſt eius erectionem octogeſimo; cùm Saxellenſis ædes neceſſariò dilatanda eſſet, eoque quo diximus, ordine reperta omnia, niſi quod litteræ Pontificiæ vetuſtate, ac murorum humiditate conſumptæ, legi amplius non potuerunt. Qui tum præſentes fuêre, ſuauiſſimo ſe odore ex tumba prorumpente afflatos faſſi ſunt; inter quos id conſtantiſſime ſemper aſſeuerauit Iacobus Antiſtes celebris in Subſiluania Cœnobij, quod à monte Angelorum nomen habet, qui tum, cùm
hæc

hæc fierent, Parochiæ Saxellensi vicariam operam impendebat. Sũt, qui in singulare omen trahunt, quod circa id tempus, quo in Saxonia enormes, omnibusque retro sæculis inauditæ aduersus auitam religionem hæreses exortæ pullulârunt, Saxellæ in Subsiluania sacrum Nicolai corpus translatum, eximioque honore affectum sit, tum quia idipsum sic fore vates ille veri dicus prædixerit, tum etiam quia nascentibus atque ex ipso orco prorumpentibus Hagiomastygibus, Deus etiam recentes suos Sãctos honorare, atq; illustrare voluerit, vt apertè doceret, eã esse nouam illam, alienamùe fidem; quam orituram Nicolaus, caneque peius, & angue fugiendam sæpius iam olim præmonuerat. Hæc de viri Dei in nouum mausolæum translatione dicta sufficiant:

Illud quoque non in postremis recensendum est, quod iam inde ab eius propè obitu Sacerdotes catholici, qui frequentes Saxellam confluebant, diuino Numini ad viri Dei honorem proprio sacrificio incruentam hostiam, quod peculiaribus, ac perspectis Dei amicis ab Orthodoxis Sacerdotibus fieri solet, litauerint, idque totos sexaginta duos annos, donec scilicet anno denique 1603. Illustrissimus, ac Reuerendissimus Dominus D. Ioannes Georgius ab Halvvil Cõstantiensis Præsul, cùm diœcesim suam lustraret, re compertâ, præcocem nimis religionem inhibitione publicè factâ suspendit, quod diceret: Agnoscere se quidem, eximiâ sanctitate virum fuisse Nicolaum, eoque honore minimè indignum, veruntamen absque supremâ in rebus sacris authoritate permittere se non posse, vt viro,

etiam Sancto, nondum tamen solenni ritu inter Diuos relato is honor decernatur. Quamobrem ab eo nihilominus vsque ad hæc nostra tempora, dies ille quo cœlo natus est Nicolaus, festiuus per totam Siluaniam quotannis coli, eodemque die in æde Saxellensi celeberrima Sancti viri memoria haberi cœpit. Solet eo die celebrior, ac frequentior, quàm toto anno, omnium ordinum concursus fieri, ita vt multitudinem vix dimidiam templum, quamuis capax, capiat. Procumbunt summi infimique ad viri Dei sepulchrum, vestem eius demisse venerantur, ascesterium obeunt, & obrepunt multi, pauimentum exosculantur, lacrymis rigant, & nullum denique religionis, ac pietatis genus omittunt, quo animum suum erga tantum virum testari se posse arbitrãtur. Cultus autem diuinus eo die

in illa ęde hoc ordine solet institui. Ornantur aræ quàm fieri potest festiuissime, ac præter priuata sacrificia, ter horis antemeridianis solenni ritu Deo litatur, primùm pro liberandis ex pœna purgatoria, qui de familia Nicolai vitâ functi sunt, ipsum enim Nicolaum tali ope haud quaquam indigere pro certo habetur; secundùm in D. Benedicti, ac denique tertiùm in SS. Trinitatis honorem, vbi etiam Diuorum omnium commemoratione Nicolai memoria comprehenditur. Ad circumfusam concionem, qui eo die perorant, vt plurimum in viro Dei exornando, atque ad exemplum vitæ, ac virtutum mortalibus proponendo se occupare solent. Altero statim, qui eius obitum insecutus est, annò, id est millesimo quadringentesimo octogesimo octauo authore Henrico de Hundelfingen Canonico Beronensi,

ſi,compoſitum eſt de hoc viro Dei integrum, quod vocant, Officium, qualia de præſtantioribus cœli incolis quotidie à Clero catholico decantari,recitatiùe ſolent, quòd cùm maximopere ad viri Dei commendationem totum faciat,totum tamen huc transferre nimis longũ viſum eſt. Spero interim Lectori minimè moleſtum futurum, ſi ex eo officio ſimplicem ei antiquitatem, ac ſincerum affectum authoris erga hunc eremitam vel extremis labris delibandum propinem, id quod deſcripto vno, alteroùe hymno ad calcem totius operis agam, vnâ item, alterâue ſuffragij formulâ, qua Deum in hoc viro Dei honorauit, atque inuocauit.

Fuit autem Nicolaus etiam post obitum ſuũ non plebeijs tantùm, ſed etiam principibus viris in ſummo pretio, ac honore. Il-

lustrissimus certè, ac Reuerendissimus S. Romani Imperij Princeps Matthæus Schinerus Sedunensis Pontifex, ac Vallesiæ Præfectus, &c. qui anno millesimo quingentesimo nono inter purpuratos Patres Romæ cooptatus est, cuius eximias laudes, Paulus Iouius insignis historicus tom. 1. lib. 11. fusius exequitur, is, inquam pius Princeps pio, religiosoque prorsus affectu in hunc virum Dei ferebatur, id quod præclarè testatum facit, eius tum liberalitas, quâ noui templi ædificium iuxta Nicolai asceterium anno millesimo quingentesimo primo, vt dixi, erigi cęptum, ipse suis impensis cum primis promouit, tum etiam Henrici Lupuli Canonici Bernensis præfatio, qua libellum suum de vita Nicolai eodem iam nominato anno cõscriptum, vt infra pluribus tradam, Principi huic Nicolai amantissimo

mo dedicauit, vbi inter alia eum his affatur: *Cùm etiam me minimè lateat, quanta non solùm ad hunc Nicolaum, atque totam illius propaginem, sed & ad omnes Vnderuualdenses ciues affectione mouearis, eum libellum, ornatissimè Princeps, tuæ excellenti dignitati supplex, & offero & dedico; non vt incultum verborum contextum tuæ politissimæ censuræ vllâ parte placiturum insaniam, sed quò intermissis nonnunquam maioribus negotijs, tam Sancti viri probatissimos mores lectitando fatigatas interim vires recolligas, atque ipsa historia proprij authoris robore parum suffulta tanti iudicis castigationem subiens à detractorum calumnijs minus explodatur.* Hæc Lupulus ad illum Principem.

Inter alios etiam Primates qui Nicolai sepulcrum religiosè inuiserunt, fuit Carolus Borromæus Archiepiscopus Mediolanensis, ac

S. Romanæ Ecclesiæ Cardinalis, vir ille sanctimoniæ, ac prodigiorum famâ toto orbe decantatissimus, qui anno septuagesimo supra millesimum quingentesimum Saxellam venit, magnaque animi; corporisue demissione ad viri Dei mausolæum procumbens preces suas ad Deum supplex profudit, atque ex eo tempore quamdiu superstes fuit, singularem se Heluetiorum Patronum, ac Patrem exhibens, omnes animi conatus in eorum salutem obnixe impendit, vt eius acta publicis tabulis signata abunde declarant. Nec dubium est, quin etiam postquam hic esse desijt, Heluetiæ tamen vnâ cum Nicolao, quem vnicè, vt dixi, coluit, Patronus esse nunquam desierit. Ferunt hunc eundem Sanctum virum conspectâ Nicolai icone publicè professum esse, iudicare se eximiæ vtique sanctitatis hunc vi-

rum

rum fuiſſe, quem etiam iteratò viſere in Subſiluania iam decrêrat, niſi prematura mors iter ipſi intercidiſſet.

Sereniſſimus Auſtriæ Archidux Sigiſmundus, apud quem ſupra memorauimus magno loco, ac honore Nicolaum fuiſſe, vbi de eius obitu nuncium accepit, centum Sacerdotum Sacrificijs eius pijs Manibus parentauit, non quod, vt ipſe fatebatur, tali eum ſubſidio in pœnis egere crederet, ſed vt ſuum erga eum amorem, atque exiſtimationem, quam de ipſo cõceperat, etiam poſt eius fata teſtatam faceret.

Cæterorum Principum, illuſtriũque virorum nihil attinet longum catalogum attexere, qui ex omnibus Europæ partibus longis itineribus Nicolai tumulum interuiſére, ſupplices ei accedere, magniſque muneribus templo oblatis,

suam in eum pietatem hactenus testari voluerunt, cum eo vel in hunc diem nihil communius sit, nihilque frequentius; ad alia igitur eius sanctimoniæ testimonia nunc gradum faciemus:

CAPVT IV.

De Nicolai canonizatione quid hactenus actum sit.

Vix dū Nicolaus mortali positâ sarcinâ ad superos in cælū euolârat, cū multus iam passim rumor de eius solenni, ac publico inter Diuos cultu, ac veneratione spargi cæptus est, id quod ex eo velmaximè fit manifestum, quia eoipso tempore preces de illo horariæ, quarum iam supra memini, à magni nominis, ac religionis authore compositæ, ac vulgatæ sunt, quas nonisi nijs Diuis persolui

cer-

certum eſt, quos ſuprema authoritas colendos eſſe decreuerit. Verùm, vt ego quidem reor, iniquitas temporum obſtitit, quo minus res tanti momenti, vti par erat, vrgeretur; & quamuis tum Romæ, tum etiam Tridenti magni illius Concilij tempore multa eius negotij mentio ſæpè incideret, grauiſſimæ tamen Eccleſiæ calamitates, quæ quotidie nouæ incidebat, quorum intererat animos adeò aliò auocârunt, vt quæ inter priuatos parietes de hac re diſceptata fuerant, in publicum vrgeri, & ad Sedem Apoſtolicam deuolui non poſſent; atque ita res hæc ad alterum vſque ſæculum à viri Dei obitu dilata eſt, nam circa annum denique milleſimum quingenteſimum no nageſimum inſtinctu Illuſtriſſimi, ac Reuerendiſſimi Domini D. Octauii Parauicini Epiſcopi Alexandrini S.Rom. Eccleſię Cardina-

dinalis, atque ad Heluetios eo tẽpore Legati Pontificij, Comitia Catholicorum Cãtonum in Subsiluaniam eam ob rem in dicta sunt, vbi communi consilio conclusum, in sanctam Nicolai vitam solerter inquirendum, omnia in tabulas publicas referenda, testibusque omni exceptione maioribus stabilienda; itaque ad pedes Summi Pontificis consignanda esse: Deinde solenni supplicatione ordinata, ipsi ad Comitia collecti Heluetiorum Proceres, sequente omnium Ordinum ingenti multitudine, ex Sarnensi oppido ad ædẽ Saxellensem processêre, ibique ad tantum opus, imploratâ diuinâ ope, ac re diuinâ celeberrime peractâ eodem ordine, vnde abierant, redière: lectis denique ex omni Subsiluania quindecemuiris fide, religione, atque authoritate præstantibus ad hoc negotium præfe-

cere Petrum Embergerum pro tē-
pore Lucernæ Canonicum, ac po-
ſtea Beronæ Prępoſitum, Iacobum
Kruſium Rectorem Collegij So-
cietatis IESV Lucernæ, & Ren-
uardum Cyſatum ſeniorem, No-
tarium Apoſtolicum, S. Latera-
nenſis Palatij Comitem, Equitem
auratum, atque Reip. Lucernen-
ſis Archigrammateum, quibus mā-
dârunt, fide publicâ omnia tra-
ctare, diem dicere, conuocare quos
vellent, ſingulis aures dare, ſcru-
tari, iuſiurandum exigere, ac de-
nique nihil omittere, quod perti-
neret ad fidem faciendam ijs, quæ
hactenus de vita, morte, ac mira-
culis Nicolai ſiue famâ ſiue ſcripto
vulgata fuiſſent, aut recenter in-
dagari poſſent. Solutis Comitijs,
ij, quibus negotium datum, illud
ſine dilatione aggreſſi ſunt, menſe
ſcilicet inſequentis anni primo,
vbi auditi cum primis ij, quorum
vel

vel parentes, vel sanguine proxime iuncti Nicolaum in eremo quondam & viderant sæpius, & cum eo collocuti, testes oculati eius innocentiæ, ac sanctimoniæ fuerant. Narrabant illi ea, quæ hactenus de viro Sancto in chartas congessimus, simplici sanctâque fide, quæque enumerassent; datis dextris confirmabant, qui ritus ijs locis iurisiurandi vim obtinet. Accessere deinde plures alij longo ordine, qui prodigiosa beneficia viri Dei ope sibi suisque impetrata eadem fide testabantur, quibus referendis paulò infra suus erit locus. Exacti plures in eo examine dies, relata omnia in tabulas; ac publico Procerum Subsiluaniæ addito decreto stabilita & roborata sunt. Renvvardus verò Cysatus, quem supra nominaui, Notarius Apostolicus, quæ probatâ fide adnotata fuerant, in compendium breuemq;

com-

commentarium retulit, vt ipse de se testatur his verbis: *Peracto denique, & concluso præsenti actu, ac processu, modo & formâ, quibus supra cum omnibus clausulis, & solennitatibus adhæc requisitis, & necessarijs, omnia per me infrascriptum Notarium in notam sumpta, & fideliter præsenti hoc libello comprehensa fuerunt, præsentibus, venerandis religiosis, ac perdoctis viris DD. Ioanne Melitore Artium, & Philosophiæ Magistro, Parocho Lucernensi, ac venerabilis Beronensis Collegij Canonico, & P. Martino Leubenstien supra memoratæ laudabilis Societatis IESV Collegij Lucernensis Sacerdote testibus ad hoc specialiter vocatis, & requisitis. Qui quidem actus, & processus in hoc præsens instrumentum, & præsentem hanc formam ad petitionem præmemoratorum Dominorum Vndervualdensium redactus, & ipsorum Dominorum examinato-*

rum, qui eundem actum, ac processum solito iuramento proprijs manibus tactis Sacrosanctis Dei Euangelijs, suarumque dictarum manuum, nec non testium, & mei Notarij publici subsequenter nominati subsignatione roboratus, & confirmatus fuit, in ædibus præfati Collegij Societatis IESV Lucernæ Calendis Februarij anno reparatæ salutis 1591.

Subscripsere hisce omnibus, quos supra nominaui Inquisitores, ac iureiurando testati sunt, nihil in hunc actum doli mali, fraudisue irrepsisse, sed sanctâ sinceraque fide, quantum humanitùs fieri potuit, negotium susceptum, atque expeditum esse. Acta denique omnia in commentarium, vt dixi, relata concludit hic epilogus: *Ex hac igitur breui, & verissima relatione vitæ, & miraculorum tanti viri Sanctissimus Dominus, Dominus Papa colligere poterit, quid*

catholicæ Heluetiæ votis, quid totius populi sententiæ, & tot probatorum hominum testimonÿs de admirabili huius nostri Nicolai abstinentia, & vitæ sanctimonia, deque euidentibus, & in vita, & post mortem miraculis, quid denique horum temporum necessitatibus ad catholicæ pietatis, & fidei in hiscè regionibus catholicæ Heluetiæ amplificationem debeat. Quare Potentes, ac clarissimi Domini Cantonum siue Pagorum Heluetiorum Catholicorum humilibus precibus per Legatos suos deputatos à sua sanctitate contendunt, vt intuitu huius viri, & tot fidelium pientissimis votis annuendo, præmissis diligenter inquisitis, & exploratis, ad eiusdem consecrationem, & canonizationem procedere dignetur, ne quem tam Deus in cælesti gloriâ Sanctorum choro dignum fecisse pluribus, ac manifestis indicÿs, & miraculis ostendit, in terris debito Sanctorum

honore defraudetur. Misêre Siluani Romam Legatos viros illustres Melchiorem Lussium,& Melchiorem in Campo, vtrumque equitem auratum, ac Siluaniæ vtriusque Consulem, quorum prior etiã catholicorum Cantonum ad Concilium Tridentinum Orator fuerat. Suscepit illos peramanter Pontifex Gregorius quartus decimus eiuscè nominis, Lussium præsertim, quem jam Tridenti nôsse cæperat, magnamque illis spem fecit liberaliter obtinendi, quòd piè, religioseque petijssent. Et certe spes hæc illos non fefellisset, nisi mors interueniens promptissimum in hanc rem Põtificem è viuis subtraxisset. Itaque negotium denuò reiectum est in annum è vicesimum primum supra millesimum sexcentêsimum, quo suapte sponte Congregatio, quæ Rituum appellatur, eò quod prior illa in-

inquisitio requisitis nonnullis solennitatibus caruisset, annuente Pontifice Max. Gregorio decimo quinto decreuit, de nouo inquirendum in vitam, mores, ac miracula Nicolai, quod decretum, Pontifice breui ex humanis sublato, S. D. N. Vrbanus Octauus modernus Pontifex catholicorum Cantonum rogatu non modo confirmauit, verùm etiam proprijs ad eosdem Cantones datis literis abundè demonstrauit, quo animo erga Nicolaum sit, quantùmue piorū in hoc negotio hominum desiderio satisfacere cupiat. Literæ eius sic habent.

VRBANVS PAPA VIII.

DILECTIS FILIIS SCVLTETIS, Lantammannis, & Senatui octo Pagorum Heluetiorum, Lucernæ, Vraniæ, Suitij, Subsiluaniæ, Tugij, Friburgi, Solodori, & Abbatis Cellæ; Ecclesiasticæ libertatis defensoribus.

DIlecti filij, Salutem & Apostolicam benedictionem, Sanctorum cultus, non solùm Christianæ pietatis officium, sed etiam principatûs omnis propugnaculum; si enim cum Christo regnantes iudicant nationes, & dominantur populis, atque eos potissimum cælestibus beneficijs muniunt, à quibus in se omnipotentis Maiestatis gloriam coli gaudent. Quare in Alpes vestras videmini elicere auxilia Angelo-

rum,

rum, & patrocinia Sanctorum, dum cœlestes honores, & radiata diademata petitis Nicolao deFlue Vndervualdensi, quem sanctimonia in eremo creditur educâsse cælo. Grande hoc Heluetiæ gentis decus, non modo quærere in acie trophęa Regibus, & custodire in stationibus Principatus, sed etiam in castris Christianæ pœnitentiæ vim cælo inferre, & mereri triumphos beatitudinis. Tam pia nationis fortissimæ vota pronis auribus excepimus. Quare expectamus Eremitæ Nicolai tum mores, tum miracula publicis consignata monumentis, vt cæleste hoc negotium solitis pietatis, ac prudentiæ consilijs perpendere Pontificia authoritas quamprimum possit. Orabimus autem illum, qui Sanctorum principatum tenet, vt id tam graui in deliberatione decernere Nobis præcipiat,

quod catholicæ Ecclesiæ salutare sit, & Heluetio Nomini gloriosum, Vobisque Apostolicam benedictionem impartimur. Datum Romæ apud S. Mariam Maiorem sub annulo Piscatoris, die 13. Septembris, 1625. Pontificatus Nostri anno secundo.

Io. Ciampolus.

His acceptis à Pontifice literis, quibus mandatum est ab eodem Pontifice, illo adhuc anno ad nouam, eamque postremam inquisitionem processerunt, idque per quam solertissimè accurârunt, vt eorum nihil prætermitterent, quod vniuersalis Ecclesiæ consuetudo, tantique negotij magnitudo exigere videretur. Atque hic demum processus solemni, consuetaque formâ confectus Romæ acceptus, approbatusque dicitur ab his, quorum interest de huiuscemodi ne-

negotijs diſquirere, ac pronunciare, adeò vt jam ſupereſſe aliud nihil videatur, quàm vt tanto negotio extrema denique Summi Pontificis authoritas, ac manus imponatur, quod propediem fore ſperamus.

CAPVT V.

Vita Nicolai iam olim à varijs conſcripta.

VITAM Nicolai, primus omnium, compendiosè tamen conſcripſit Reuerendus, & Doctiſſimus D. Henricus de Gundelfingen artium, & Philoſophiæ Doctor, ampliſſimique Collegij Beronenſis in Heluetia Canonicus, eamque inclyto Lucernenſium Senatui altero poſt obitum viri Dei anno dedicauit. Titulus libello præfixus eſt; *Nicolai Vndet-*

valdensis Heremitæ præconizatio. Ipsius verò opusculi exordium, quia virum Dei non parum commendat, placuit hìc descriptum oculis tuis Lector subijcere: sic ergo orditur: [Qui omnia in solâ virtute posita esse iudicârunt, quæ ad benè pertinent, beateque viuendum, hi mihi sensisse temerè nihil videri solent. Nam quid est in corpore, aut fortunâ ipsâ, quam vocant, aut bonum, aut expetendum, si honestate vacet? Id certè solum, quod honestum est, & secundùm virtutem, bonum censeri oportere, non solùm Stoici verbo vsurpârunt, sed longè magis re etiam Frater Nicolaus de Saxelon Vndervualdiæ religiosissimus declarauit. Quid enim Nicolaus noster aut cogitauit, locutus est, aut egit, quod non ex mediæ virtute, ac religione proficiscatur? Qui, si vel in corporis

vel

vel in fortunæ bonis, commodiſque præclarum quiddam, aut præcipuum poſitum eſſe arbitratus fuiſſet, tum quieti, voluptatique ſtuduiſſet, tum cumulandis diuitijs poſt ſe liberis, vxorique ſuæ relictis. A quibus omnibus ita abhorruit, vt nihil à ſe magis alienum exiſtimarit, quàm diuitiarum ineptum ſtudium. Nouit ſanè Frater Nicolaus Heremita noſter religioſiſſimus, iſtiuſmodi omnia eſſe ſeruilia, & animo ingenti, excelſoque indigna, intellexit eum hominem, qui extrinſecus ſit, interiore homini obtemperare, parereque debere, huius autem eſſe ita imperare, vt ratio, intellectuſque præſcribit. His enim duobus quaſi luminibus mentem humanam omnia aſpicere, omnia videre, omnia dilucidè cernere, ſiue ea ſint temporis, ſeu eternitatis, ſiue ſit in mundo, ſeu ſupra mun-

dum. Itaque desinant mirari, si imperiti rerum aliqui fortassè cæperint, cur Nicolaus Heremita quum primum solitariam, anachoriticamque vitam cum consensu contoralis suæ quæsiuerit, ad nihil aliud magis animum conuerterit quam ad restaurandam eremiticam religionem, ab Antonio, Paulo, alijsque Patribus institutam penitus iam tam oppressam. Sciebat sanè Nicolaus se natum esse non sibi soli, sed multò magis etiã eremiticę religioni, suæque animæ saluti, alijsque eremitis exẽplo: cuius ærumnosam oppressionem pati diutius aliorum eremitarum desidia, existimabat non minus perniciosum ac funestum, quàm indignum, & dedecorosum. Inprimis quare quem morari circa conchoralem, liberosque suos educare oportebat, in tanta corporis validitate, & permolesta vxo-

tis viduitate, id non modo neglexit, sed etiam contempsit cùm satis diuitiarum eis reliquerit, nihilque nisi peram, & baculum secum receperit &c.] Hæc ille; quibus deinde subiungit ea pleraque, quæ nos de ortu, vitâ, Obituue viri DEI iam exposuimus.

Eodem ipso etiam anno, eiusce scilicet decimi quarti à Christo sæculi octogesimo octauo, qui mortem viri Dei secutus est ciuis quidā Norinbergensis, Nicolai eiusque prodigiorum famâ excitus, Subsiluaniæ in rem præsentem venit, quæcunque ipse compertissima de eo habere potuit, propriâ manu, ac simplici stylo in membranas retulit; quorum exemplum etiamnum inter monumenta Saxellensia superest. Constat item illo ipso iam tempore maiorum authoritate certos fuisset tabelliones constitutos, qui non nisi testatissima ac iureiuran-

ran-

rando stabilita de viro Dei in illa monimenta referrent. Tertius inter Nicolai Biographos locus debetur Henrico LupuloBernæNuithonum Canonico, viro ætate suà eruditionis, virtutisque laude claro,magnæque apud Heluetios existimationis, dicauit hic industrium laborem suum Matthæo Sedunensium Antistiti, de quo superius facta est mentio. Eidem verò libello suo non inelegariti procemio prælusit, quòd cùm egregiè faciat ad eius historiæ confirmationem, placuit verbatim describere.

Henrici Lupuli Bernensis in B. Nicolai deSaxo vitam ad Vndervualdenses ciues præfatiuncula.

QVum ea per vos mihi, Vndervualdenses Viri primùm iniungeretur prouincia, vt in excudenda seriatim Diui vestri Ni-

Nicolai vita diligentius elaborem, fore nonnullos ſubuerebar, qui vel ignoti authoris eiuſque cæcutiente vſi calamo, nomen, vel inaudita his noſtris ſæculis Hiſtoriæ nouitatem abhorrentes noſtrum potius (vt eſt inuidentium latratus) calumniarentur quàm approbarent inſtitutum. Eoque fiebat, vt me inuitum, atque tardum iniuncto iam operi accingerem. Verùm vbi mentem parumper domeſticis ereptum curis quietius collegiſſem, intellexi ſanè res geſtas nullius cenſendas momenti, ſi ſcriptorum dumtaxat innixæ viribus atramento fidem cogantur mēdicare. Vnde meo quidem iudicio veritas ipſa ſufficientiſſimam ſibi ſuo iure vſurpat autoritatem. Nihilque refert dum vera ſcribat ignotus Author, elegantiſſimo Aurelij Auguſtini adſtipulante elogio: Fiat, inquientis, ipſa veritas,

au-

authoritas, sinè qua nec valet authoritas. Neque adeo ipsa insolita est historia, vt cuiquam fidelium veniat respuenda, cùm & eiusmodi religionis, ac abstinentiæ quam plurimos non solùm virilis sed etiam muliebris sexus, fuisse prioribus illis Ecclesiæ temporibus nemo Christianus ignoret. Quod si fortè rarius nostræ nunc eueniat ætati; non id benignissimi atque optimi Conditoris tenacitati, qui volentibus affluenter elargitur, sed nostræ potius inueteratæ malitiæ, qua boni simul cum malis affliguntur, venit imputandum. Quapropter audacior factus volui demum vestrę morem gerere petitioni, eaque vt ita dicam fragmenta varijs hinc inde codicillis absque ordine fide tamen dignorum testimonio conquisitis ad me nuper delata in vnam componere lectionem: quæ in multas dissecta particu-

ticulas, huius Nicolai tam ætatem, quàm etiam mores commendatiſsimos ſerie quadam ita complecteretur, vt nihil in ſe includeret, quod non iuriſiurandi Sacramento veſtra prius opera conſtaret exploratum. Cui deinde & ipſa, quibus Dei famulus hactenus claruit miracula ſubiunxi, vt ſi qui viuo (quod & iuſtiſsimis maximè euênit) æmuli præſumpſiſſent inſultare, mortuum ſaltem prodigijs corruſcantem perdiſcerent revereri. Qua in re longius etiam ſumendum erat exordium, quo ipſa veſtra laudatiſsima Ciuitas, inter Heluetij fœderis partes non minima, quibuſdam tamen exteris adhuc ignota regionibus, Diui huius Nicolai fama eminus illuſtrata, noſtris quoque ſcriptis, dum locum ipſum ac gentem pandimus, fidem augmentaret. Hunc igitur libellum, optimi viri, noſtri

laboris primitias ęquo suscipite animo; quo meam in vos obseruantiam, atque vestrę Patriæ Speculum cunctis Vndervualdensibus intuendum facilius positis perspicere.

Hoc exordio Lupulus Nicolai vitam descripturus Siluanos alloqui voluit; addo etiam exordio perorationem; qua commentariū suum clausit: [Hæc mihi viri Vndervualdenses, de Diuo patre, atque conterraneo vestro Nicolao conscribenda sunt oblata. Quę tametsi verissima sint, nullam tamen temerè quid aut ineptè gloriandi, sed amplexandæ potius, & augendæ diuinæ religionis occasionem vobis debebūt administrare. Quid enim potuit à Summo DEO vestræ Ciuitati donari gratius, quam huius Eremitæ ditatam patrocinio, incolumem atq; pacificam Remp. in tam dubijs fortunę euentibus

con-

conseruari? Nemini profectò ambigendum est, nedum suis conciuibus, sed & toti Heluetio fœderi, illius interuentiones persæpè hactenus fuisse suffragatas. Quapropter summa vobis videtur impendenda opera, quo cuncta tanti aduocati beneficia in Dei laudem ac vestram ędificationem cumulatissimè conferatis. Quod si feceritis non erit cur vnquam illius vos adiutorio conqueramini destitutos. Reliquum est hoc nostrum opusculum hilari fronte atque integro in omnes Vndervualdenses animo exaratum maturius per Vos diuulgari, vt & deuotæ Nicolao mentes aduersantium (si qui sint) ęmulorum maledicentiam facilius occludant, & ipsi sibi pietatis exēplar proponentes in Dei, ac famuli eius obsequium ardentius inflammentur. Vbi etiam benignum lectorem velim exhortatum, ne mihi

hi ſuccenſeat, ſi fortè ineptius aliquid, aut minus politum offenderit excidiſſe, cùm magis ad edicendam veritatem, quàm in trutinando limitatæ orationis labore deſudârim.] Hęc Lupulus, cuius opuſculum adeò iam olim probatum, acceptumque fuit, vt etiam à fidei catholicæ hoſtibus pręter morem, atque ingenium eius farinę hominum laudatum ſit, vt breui fuſius docebo.

Circa annum deinde *inſtauratę* ſalutis milleſimum quingenteſimū viceſimum primum Sebaſtianus Rhætus Sacerdos, qui noſtri Nicolai Sacellum multis annis curauit, vir antiquę fidei ac ſinceritatis, etiam ipſe eius res geſtas ex Lupulo cæteriſque vetuſtis monimentis, vnâ cum viri Dei ſacris, ſpirituque plenis apophtegmatibus, & vaticinijs, in libellum congeſſit, qui hodieque manuſcriptus

ptus in Subsiluania apud R.D.Ioachimum Eichorn, de quo paulò post, superstes custoditur. Fuitq; adeò hic quartus vitæ Nicolai scriptor.

Huic deinde in hoc labore succeſsit vir integritate, ac prudentiâ eximius Ioannes Salatus ciuis, ac publicus Lucernensium Notarius, cuius opus anno reparati orbis millesimo quingentesimo trigesimo sexto typis editum, ac Senatui Lucernensi dicatum etiamnùm extat. Commendatur eius historia in ipsa eius libelli præfatione his simplicibus verbis: *Atque hæc vera est, authentica, Deoque placita historia, quæ fidei Christianæ Catholicæ patrocinari egregiè queat, scitu utilis, ac necessaria, nulloque modo tegenda amplius silentio; exemplum pietatis, honestatis, ac veræ fidei, quod nemo vnquam eleuare fuit ausus, imò quod subuersu, & refutatu impoſsibile est*

prer-

prorsus. Hęc aliaque plura ibi, quæ tamen lubens omitto. Et quamuis hi, quos dixi, commentarij copiosè satis pręlo subiecti in lucē prodijssent, tanta tamen erat erga Nicolaum in hominibus pietas, ac religio, vt eius vitam legere cupientium feruori exempla, quamuis copiosa, minimè sufficerent. Vnde primo supra septuagesimum eius æui anno Vdalricus Vvitvvilerus Ecclesiastes celeberrimi Cœnobij, quod à Deiparæ Matris eremo nūcupationem sortitur, piorum desideria impleturus ex iam nominatis authoribus, quos ipse probatos agnouit, Nicolai historiam recenter concinnauit, ac Dilingæ Sueuorum impressam quinque Catholicę Heluetię Cantonibus eruditâ præfatione nuncupauit. Cumque ne sic quidem omnium votis exēpla illa responderent, idem deinde eiusce Monasterij Pręsul, ac S. Ro-

mani Imp. Princeps appellatus, eandem à se conscriptam historiã maximo numero recudi spargiue fecit, ac denique hic ipse Princeps Illustrissimus Reuerendissimusque Prçsul, eo anno, quo supra dixi sollenniter in Nicolai vitam inquiri cçptum, id ipsum, quod de eo publicis tabulis ediderat, luculento testimonio designatis Censoribus, totique orbi stabiliuit. Et quamuis illud longiusculum sit, quia tamen & nostræ etiam historię, & viro Dei authoritatem non exiguam facit operę pretium visum est, illud ipsum Lectori hic descriptum dare. Sic habet.

[F. Vdalricus Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Abbas celeberrimi Monasterij, ac Sacelli Diuæ Mariæ Virginis Heremitarum diuinitus consecrati, Sacrę Apostolicę Sedis immediati subditi, Ord. D.Be-

D. Benedicti Constantiensis Diœcesis, prouinciæ Mogunt, &c.& Sacri Romani Imperij Princeps omnibus, Christi fidelibus ad notitiã salutem. Deum Opt. Max. iam inde ab orbe condito, ad nostra vsq: exulcerata tempora, contra ruinas, scelera, scelerumque pœnas, calamitates, & flagella humano generi in vniuersum vel etiã priuatis partibus impendentia ipsum prius varijs miraculis, ac virorum Sanctissimorum cum monitis, tum vitę exemplis pręmonere solitum fuisse, in sacris literis, historijsque Ecclesiasticis vel mediocriter versato patebit. Protoplastum enim ipsemet casus sui, per Noë mundum vniuersum diluuij per Moysem lege data viuendi rationis, per Prophetas variarum captiuitatum, & angustiarum, per Christum & Apostolos eorumque sequaces varios probatissimos hęresum, ac errorum

rorum peſtilentiſſimorũ,qui in Eccleſia Dei (id hominum peccatis extorquentibus) orituri erant, præmonuit, atque contra præmuniuit. Hinc quoſdã poſuit in Eccleſia ſua Apoſtolos, alios Prophetas, quoſdam Doctores, alios virtutes, gratias curationum alios, in ædificationem Corporis Chriſti, vt illi contra omnes nefarios in vniuerſum occurrentes hoſtium inſultus ſua non deeſſent præſidia, ac munimenta. Inſtabant ſæculo poſtremo longè omnium periculoſiſſima tempora, quibus infinitis propemodum hæreſum, atque ſectarum portentis rete Petri hominum perfidia ſciendendum erat, in quæ nos infeliciter admodum nati incidimus. Quo itaque hominum iniquitatem maiorem, & pericula grauiora futura Deus prouidebat, eò maiora etiam, ac plura prouidere voluit malorum re-

media. Supra vetera igitur, & nobis cum alijs communia dedit nouum aliud, & peculiare salutis adminiculum. Necdum enim exortis, ac præ foribus instantibus, & quæ iam inuiti videmus, ac patimur in Heluetiâ nostrâ, ac passim alibi funestissimis religionis Catholicæ naufragijs, nascitur in eadem Heluetia Cantone Catholico Subsiluaniensium sub annum Domini MCDXVII. Nicolaus de Flue, vulgò Frater Nicolaus dictus, quem Deus in matris vtero vita, & morte spiritu prophetico, virtutibus, inuicta in fine Catholica constantia, miraculis item, Angelis, & hominibus admirabilem pariter, ac venerabilem fecit, prout eius rei multa Orthodoxi viri, qui adhuc nostrâ memoriâ in viuis extiterunt, oculati, & fidelissimi testes: Insuper vitæ ipsius omnium passim manibus trita, notissimaque

manu ſcripta, & prælo etiam commiſſa hiſtoria, indubitatam fidem faciunt; Fuit eius vitæ ſeries primò, quod vidi, circa annum Domini MCDLXXXVIII. publicis typis in Ciuitate Catholica Lucerna Heluetiorum excuſa: poſtmodum deficientibus exemplaribus à plurimis bonis viris, & Catholicæ Eccleſiæ coniunctiſſimis iterata ipſius editio auidè, & importunè admodum tum ab alijs, tum à me etiam præfato Fratre Vdalrico VVittvuilero eius temporis prædicti Monaſterij mei Decano, & Parocho inſtanter petita, & exſpectata fuit. Coëgit honor Dei, & viri Sancti gloria variè manifeſta, impulit ſalus patriæ publica, vrſit demum eiuſdem miſerâ ob graſſantes hæreſes, ac perturbatiſſima conditio, inſtigauit rei quoque ipſius, tum grauitas tum veritas, deſiderijs piorum pro vi-

ribus morem gerere, donec ab alijs viris doctioribus, vel ab Ecclesia Dei aliquid præclarius, aut sublimius ederetur. Ope ergo gratiæ diuinæ, & viri justi, cuius historiam scripturi eramus, patrocinio implorato, ac vetusto admodum originali manuscripto exemplari ex Subsiluania accepto, cum impresso typis vnâ cum multorum fide dignorum fidis relationibus diligentissimè collato, cum ea per omnia in vnum conuenire, & nihil contra fidem Catholicam aut bonos mores in se complecti conspiceremus, opus aggressi sumus & libellum edidimus, eumque nos hisce præsentibus edidisse testamur hoc titulo prodeuntem. Verè mirabilis historia & vita, integerrimi, pij, deuoti ac nominatissimi Nicolai de Rupe germanicè *von der Flüc* dicti vulgò [*Bruder Claus*. Qui supra sil-
uam

uam in Subsiluania Heluetiorum natus est, renouata, & aucta per Frat. Huldaricum VVytivuilerum Decanum Heremitarum: vna cum præfatione, & admonitione Christianâ eiusdem, ad laudatam Heluetiorum Gentem, cum priuilegio Cæsareæ Maiestatis impressa, Dilingæ per Sebaldum Mayer, Anno Domini MDLXXI. Recusa postmodum ibidem per Ioannem Meyer, An. Domini MDLXXXV. In ea editione (sic enim Deum & Sanctos eius testamur) falsi nihil aut ficti, nihil noui, nec de nostro profecti, quod ad rem non esset, adiecimus inseruimusque, sed solum id in lucem misimus ordine nonnihil immutato, quo clarum omnibus, quod vetusto manuscripto originali, quod veteri excuso exemplari, quod fide hominum integerrimorum, senumque relationi, quod demum quasi à maio-

ribus de manu ad manum traditum veritati conſonabat. Quidni ergo in lucem prodiret rarum hoc noſtro afflictiſſimo ſæculo, diuinæ potentiæ, ac benignitatis, & veterum Heremitarum non abſimile exemplum? Quid ni vir iſte Heluetius noſtris temporibus ceu Antonius, & Hilarion alter Floridus Heluetiæ turbulentæ ac caligine hæreſum oppreſſæ ceu ſtella limpidiſſima iterum oriretur? Nobis ſiquidem peculiariter natus, nobis datus, & paulò ante nos intermortales mortalis, & ipſe ſanctiſſimè conuerſatus eſt. Non profectò decebat ſub terra latere tantum à Deo traditum theſaurum; eruendus erat, & ex profundis obliuionis humanæ fodinis in lucem vindicandus; non debuit ſupprimi nec ſub modio abſcondi tam limpidum, tam lætum, tam venerabile verè Euangelici viri lumen; in

in candelabrum publicè cunctis proponendum fuit, quod à Deo datum erat ad illuminandum magnam Ecclesiæ domum, ad illuminandos quotquot in tenebris errorum, & in vmbra mortis peccatorum lethalium sedent, ad dirigendos item pedes omnium in viam veritatis, iustitię, salutis, & pacis. Bonis quidem & qui à Catholica fide non deuiârunt, hactenus proponi debebat, vt in religione auita, ac Catholica, in vnica Christi orthodoxa Ecclesia, in sanctissimorum Sacramentorum fide veneratione vsu, ac frequentatione tanti viri exemplo viuo immoti, fixi, constantes, & imperterriti persistant, nec vllis hęresum procellis, ac schismatum monstris se concuti, ac percelli sinant, à quibus tam frequenter, tam seriò, tam solicitè, tamque fraternè nobis cauendum viuens adhuc suis

coæuis simul, & sequacibus insónuit, & inculcauit. Illis verò qui à Catholica fide vel ipsi nefariè desciuerunt, vel ab impostoribus fraudulenter, ac miserè decepti, & seducti in errorum tenebris agitantur, ad propriam ipsorum confusionem, quæ tamen (si sapere velint, & ex vitæ ipsius serie, vnde & quo miseri delapsi sint, diligentius secum cogitare) ipsis cedere possit in errorum suorum cognitionem, eosque ad illud, vnde deuiârunt, & in quo vixit, ac mortuus est Nicolaus noster, amicum Christi & Ecclesia Catholicæ ouile Romanum reducere. Gloriantur isti se clarum Euangelij lumen, ac Verbi Dei subscamnis inuenisse, veniet certè tempus, nisi ad Fratris Nicolai vestigia reuertantur, quando irreparabilis, ac æternum lamentabili suo damno experturi frustraque deploraturi sūt,

quando ex craſſiſſimis, ac pluſquã cymmerijs perfidiæ errorũ ac hæreſum tenebris, ſcelerumque terræ caligine, quibus obuoluti, & oppreſſi iam tenentur, in exteriores, atque ſempiternas illas præcipitabuntur. Nobis hæc gloria ſit, hoc noſtrum gaudium, & exultatio, hoc præconiũ libertatis, & nobilitatis noſtræ, Dei beneficiõ tantum nobis virum eſſe donatum eius fidem, vitam, mores, Dei mirabilia in ipſo iugiter non contemplari modo, nec ore tantùm de eius ſanctimoniâ gloriari, ſed fidem fidei, vitę vitam, moribus mores coniungere, & conformare; ſicque verè Deum in Sanctis ſuis mirabilem ore, & opere hîc, & in æternum prædicare. Atque hæc editionis noſtræ, eiuſdemque cauſarum motiuarum apud omnes Catholicæ veritatis amantes noſtra teſtimonia ſcripto & ſigillo

noſtro munita luculenta ſunto. Datum in Cœnobio noſtro Heremitano 13. Calend. Martij, Anno ſalutis MDXCI.

Idem qui ſupra teſtor propriâ manu meâ.

Hæc Princeps Illuſtriſſimus, qui Nicolaum noſtrum hiſcè alijſque ſuis monimentis eximiè ſanè illuſtrauit. Ioannes Ioachimus Eichorn Sacerdos Subſiluanus, Belhemio inter Nemetes oriundus, hoc noſtro tempore colophonem denique, atque extremam manum impoſuit ijs laboribus, quos jam nominati ſcriptores, vt dixi, in Nicolai vitâ ſcribendâ impenderunt; Collegit hic vndique diligenter quæcunque de Nicolao probatiſſima, teſtatiſſimaque reperire potuit, eaque in commentarios congeſta, vernaculâ, latinâue linguâ non ſemel edidit, quæ omnia reliquus Subſiluaniæ Clerus di-

diligenter inſpecta, veteribus monumentis, ac ſcriptis, quæ viro Dei extant, prorſus conſentire propria manu teſtatus eſt. Hæc de Nicolai antiquis, recentibuſque Biographis paulò fuſiùs ideò commemoraui, vt ampliorem etiam huic meæ narrationi fidem facerem, quam non ex obuia quauis ciſternâ, ſed ex hiſcè ipſis fontibus limpidiſſimis potiſſimùm hauſtam Lectori libandam propino.

CAPVT VI.

Indigenarum encomijs Nicolaus celebratur.

FVERE, præter memoratos, plures alij indigenæ, qui ſuis ſcriptis Nicolai noſtri nomen, famamque, quamuis ſuccinctius, celebrârunt, quorum paucos ſuperioribus attexere placuit. Ag-

men ducat Poëta ille laureatus Henricus Loritus Glareanus Glaronensis patricius, cui idem annus vitæ primus, qui Nicolao vltimus fuit, cuius auus, cæterique maiores cum eodem bellis interfuêre, parens verò in eremo virum DEI allocutus est, ipseque Poëta filium eius anno 1510. in Subsiluania Consulem conspexit. Hic igitur Poëta in breui, quo totam Helvetiam depingit, opusculo, dum Subsiluanorum genti accinit, inter alia sic modulatur:

-- Huic est vastæ pius Incola eremi
Nicoleos, qui vno & viginti sobrius annis
Nil potus, esúsue tulit, mysteria cœli
Edoctus, sacro viuebat corpore Christi.

His paucis multa complectitur Glareanus, quæ pluribus nihil hîc attinet exponere, quia ab alio jam exposita paulò inferius declarabimus. Huic succenturiare placuit prænobilem, ac strenuissimum Dominum Sebastianum à Beroldin-

gen Equitem auratum, qui sua ætate supremum Vraniensiũ Reip: domi, militiæque magistratum gessit, cui anno millesimo quingentesimo ac nonagesimo prolixiore Mineruâ in viri Dei laudem ludere visum est modulis, quos ego vtpote prolixiores ad calcem libri Lectori admetiar.

Anno hunc insequente Nicolaus egregium etiam Encomiasten habuit, quem supra nominaui, Renvuardum Gysatum seniorem, virum eximiæ virtutis, atque authoritatis, qui in suo, quod de hoc Diuo confecit, instrumento omnium calculis approbato, tum plurimis alijs, tum maximè his verbis eum deprædicat: *Laudatissimi, beatissimeque Anachoretæ nostri Nicolai de Rupe vitæ integritas, morum sanctitas, abstinentiæ rigor, ac miraculorum cùm in vita, tum post mortem patratorum vis, ac splendor,*

ita

ita omnium, non indigenarum modò, sed etiam alienigenarum mentes oculosque perstrinxerunt, vt inter præcipuos Dei amicos, & colatur à multis, & numeretur à quam plurimis, & habeatur ab omnibus. Multis etiam alijs præclaris nominibus vir ille doctus, piusque eundem compellat, Dei amicum, sanctissimum Eremicolam, sanctum Heremitam itendidem vocat, ac demum nihil omittit, quod ad singularem viri Dei apud omnes, ac præsertim Romæ apud Summos Religionis auitæ Antistites, commendationem facere posse videatur.

Eidem Nicolao nostro etiam annales Eremi Deiparæ Matris à R.P.F. Christophoro Hartmanno celeberrimi eiusdem Asceterij Professo, ac Bibliothecario conscripti applaudunt, sub Geroldo enim eiusce loci Præsule, ac Principe sic de eo loquuntur: *Anno o-*

cto-

ctogesimo primo controuersiam inter Confœderatos Heluetios propter diuisionem prædæ Burgundicæ exortam Beatus Nicolaus Eremita Siluaniensis composuit. Friburgum, & Solodorum in fœderis societatem à cæteris recepti, eiusdem Eremitæ suasu, & authoritate. Mox deinde sub Conrado Geroldi successore, quem tertium hoc nomine Eremitani Antistitem censuerunt, rursus de Nicolai obitu hæc memorant: *Obijt ipso quoque anno postridie D. Benedicti patroni nostri Nicolaus à Rupe, quondam officialis Siluaniensis, qui cùm se in solitudinem recepisset, & in ea annos viginti haud procul à Saxula Sarnensium vico nullo humano cibo vixisset, solâ SS. Eucharistiâ, quinto decimo die susceptâ miraculis, & prophetiæ dono clarus, patriam, & uniuersam Heluetiam maximè illustrauit.* Hæc ille.

Franciscus verò Guillimannus

Fri-

Friburgensis Nuitho lib. 1. cap. 15. Antiquitatum Heluetiæ, vbi de alijs Heluetiæ Sanctis viris multa differit, de hoc nostro ad extremum hæc adnectit: *Superiori demum sæculo protulit Heluetia apud Siluanios Nicolaum Eremitam, cuius vitæ integritudinem, & continentiam summâ animorum contentione admirari, & obstupescere magis conuenit, quam ingeniorum culpa deterere. Satis enim constat annos viginti nullo humano cibo transegisse, solo SS. Eucharistiæ Sacramento quinto decimo quoque die sumpto contentum. Passim eius circumferuntur acta, oracula, & admonita, quibus, si obedire, quam quorumdam nouitates amplecti, non pauci Heluetiorum præoptassent, non eæ animorum, religionumque dissensiones essent, & Heluetia nihil clarius, nihil formidabilius sustineret Orbis.* Hæc ibi. Alibi etiam de Friburgensibus lo-

quens

quens hæc addit: *Ita fui omnino iuris, & libertatis, in octo Ciuitatum fœdus venire, vti & Solodorenses petiere. Admiserunt spectata bello praterito virtute, & fortitudine nonnulli, sed alij contra nitebantur. Donec tandem consilio, et authoritate Nicolai apud Siluanos Eremita per id tempus celebrata sanctitudinis, et continentię cum omnium applausu, et magna lætitia Stantiano conuentu cooptarentur, nonamque et decimam Ciuitatem componerent. Huius rei literæ datę sabbatho post festum D. Thomæ Apostoli. A.D.N. CIↃ CCCC LXXXI.* Ita Guillimannus.

Cæteros lubens prætereo; Petrum videlicet Eterlinum Curiæ Lucernensis Amanuensem; Sebastianum item Verronium S.T. Doctorem Friburgensem, aliosque, tùm ne longior sim, quàm par est, cum etiam ne eadem sæpius repetendo fastidium Lectori pariam.

Vnum

Vnum adhuc de eo elogium ex Saxulensis templi Fastis deprom-ptum appono, quod ipsi adhuc in-ter viuos existenti datum. Sic ha-bet ad verbum: *Notum sit vniuer-sis ac singulis, quod sub annum Do-mini M.CCCC.LXVII. erat quidam bonus homo, nomine Nicolaus de Flue, natus, & nutritus in Parochia Saxlensi, in monte vulgariter* vn-dem Berg, *qui reliquit Patrem, & Fratrem, & propriam vxorem, fi-lios, & filias, filios scilicet quinque, & totidem filias, & transiuit in ere-mum, quæ appellatur* der Kanfft, *vbi Deus eum sustentauit absque cibo, & potu ad longum tempus, scilicet octo-decim annos, quando hæc scripta sunt, & ipse erat adhuc bonæ rationis, & sanctæ vitæ, quod vidimus, & sci-mus in veritate. Oremus ergo, vt cùm eum contigerit exire de ergastu-lo sui corporis, perducatur ad locum, vbi Deus absterget omnem lacrimam*

ab

ab oculis Sanctorum. Amen. Hæc ibi. Ab indigenis ad exteros me nunc conuerto.

CAPVT VII.

Nicolaus etiam exteros encomiastas habet.

SVſpectum eſſe poſſet indigenarum de Nicolao noſtro judicium, niſi etiam exterorum calculis, atque authoritate probatum confirmaretur; vnde viſum eſt, etiam alienigenis teſtibus locum ſuum aſſignare, qui de inſigni viri Dei famâ, ac nomine toto orbe celebri ſententiam ſuam dicant. Ioannes Thritemius Spanheimenſis quondam Præſul, celeberrimus ſuo æuo ſcriptor annum deſcribẽs milleſimum quadringenteſimum octogeſimum ſeptimum, hiſce verbis Nicolaum commendat: *Hoc* inquit,

quit, *anno vigeſimo quinto die menſis Martij* (vigeſimo debebat dicere) *obijt Nicolaus ille famoſus Eremita in pago Suitenſium, ſiue Suicerorum, non longè ab oppido Lucernâ in ſolitudine veſtrâ; qui multis annis in magna paupertate, humilitate, patientia, & ſanctitate Domino in eadem Eremo ſtrenuè ſeruiuit ſolitarius, & ante mortem ſuam per annos viginti continuò ſine cibo corporali vixit, quemadmodum hoc Epiſcopi Conſtantienſis, in cuius Parochia morabatur, & aliorum compluriũ fide dignorum teſtimonio compertum habemus. Spiritum quoque Prophetiæ habuit, & nonnulla genti ſuæ (quæ poſtea contigerunt) futura prædixit. Magnus ad eum, etiam ex remotis regionibus, peregrinorum fiebat concurſus, quoniam non procul à Monaſterio B. Mariæ Virginis Eremitarum eius manſio fuit. Hic homo Dei nobis ſuo tempo-*

re

re miraculum fuit; qui cùm eſſet omnium literarum penitus ignarus, intellectu tamen, ſcripturarum mirabili ſubtilitate vigebat, dabatque ad interrogata quorumlibet eruditorum reſponſa, non ſecus, ac S. ille Antonius Eremita Philoſophus doctiſſimus quondam ſine literis reddidiſſe fertur. Quanquam non omnes paſſim ad colloquium ſuum admittebat, niſi quos cognouiſſet diuino ſpiritu ad loquendum concitari. Denique miraculis fertur coruſcaſſe. Hæc Ttithemius eo loco. Homiliâ verò decimâ quintâ de abſtinent: & jeiu. hoc de eodem prædicat: *Ecce annus agitur vigeſimus, ex quo famoſus ille Nicolaus Suitenſis ſolitudinem ingreſſus cibum non ſumpſit humanum. Omnibus notiſſima loquor, nec hominem in Germania viuere puto, qui famam huius miraculi non audiuerit.* Ita de Nicolao vere non minus, quàm magnificè Præſul ille.

Anno

Anno deinde eius æui nonagesimo primo Argentinę prodijt in lucem Fasciculus temporum, incognito Authore colligatus, qui inter alios ab orbe condito viros eximios etiam nostrum Nicolaum complectitur, atque his verbis laudes eius amplissimas colligit: *Heremita quidam deuotus in partibus Suicerorum propè Vndervualden in magna humilitate, solo corpore Dominico singulis mensibus refectus quindecim annis, & vltra, absque corporali cibo vixit.* Hæc ibi.

Biennio post Norimberga Romano, ac vernaculo idiomate conscriptos annales edidit, quorum authores præcipui Hartmannus Schedelius I.V. Doctor, Sebastianus Camerarius, & Sebaldus Schreierus nominantur, de nostro Nicolao prolixè etiā mentionē faciūt inter acta anni MCDLXXX. quę

locum Ioannes Nauclerus Iuris, & ipse Doctor, ac Præpositus Tubingensis in suæ Chronographiæ volumen alterum compendio transtulit in hæc verba: *Apud Suitenses montanos in Alemannia, haud longè à finibus Lucernensium, in loco vastæ solitudinis, homo senex solitariam vitam, & abstinentissimam hoc tempore degebat.* *QVI PER ANNOS VIGINTI SINE CORPORALI CIBO VIXIT; quem Fratrem Nicolaum appellabant. Habebat vxorem, & liberos, à quibus secessit ob frugem melioris vitæ. Vir corpore aridus, & exaustus sola cute neruisque, & ossibus compactus.* HIC HOMO QVASI COELESTEM VITAM EGIT IN TERRIS, *immaculatam absque sorde: quamuis nonnulli iniqui iudices aliorsum ac deceat interpretati fuerint. Sed mirum; cur virum calumnientur, qui longam vitam in arctissima paupertate*

tate

tate, & solitudine duxit; in abstinentia extrema, & humilitate perseuerans: qui nihil appetiuit, qui nulli iniurius fuit, qui auaritiam calcauit: honores spreuit, nullum superbiæ fomitem ostendit: OPTIME DE FIDE SENTIENS; *paucorum verborum cùm esset, ad interrogata tamen salubria semper, & consolatoria respondit, ita quod rarò quisquam ab eo non ædificatus abscessit. Is igitur* BONVS, IVSTVS, AC SANCTVS *à bonis semper est habitus. Sciebat se mortali culpa liberum, bonis operibus, ac contemplationibus intentum. Indicauit hoc perpetua hominis alacritas, atque lætitia, quem nemo mœstum vidit, sed vultu semper eodem. Per Antistitem quoque Constantiensem approbatus, ad cuius præceptum tres particulas panis, tanquam Obedientiæ Filius comedit, quas cum difficultate deglutiuit. Tandem senio, & viribus deficiens, eius se-*

ſenilem animam mollis diſſoluit ſopor. Sepultus eſt in Eccleſia ſui paſtoris, cum opinione ſanctitatis. Hæc Nauclerus : quæ apud Norimbergenſes ita finiunt : *Sepultus in Eccleſia ſui paſtoris non ſine miraculis quieſcit, qui & finitimis populis nonnulla Vaticinia prædixit.*

Quin etiam tranſmiſſis alpibus Nicolai fama in ipſam ſe penetrauit Italiam. Bonifacius Simoneta Cornu Abbas eidem ſeruo Dei coæuus, in epiſtolari ſuo opere lib. 3. epiſtolâ ad Nicolaum Palmerium ſic refert. *Vir probus Mediolanenſis, qui Donatus nuncupatur, qui per orbem ad lapides pretioſos ſæpè vagatur, duo præmiſſis mirabiliora addit, ſcilicet, quod in Germania (eſt autem Heluetia Germaniæ pars, quemadmodum Longobardia Italiæ) temporibus noſtris Eremita antro maxima obſeruatione incluſus, per viginti annos tam ela-*

ipsos non comedit; tum ab illo alium non longè distare, singulis diebus tres exiguos globulos è nucleis persi eorum edentem asserit: Hæc ille.

Gregorius de Valentia magnus olim Societatis nostræ Theologus præfationi lib. de Eucharistiâ Ingolstadij anno 1587. editorum, hæc de Nicolao nostro inserit: *Fuit aliquando communis Heluetiorum laus, quod apud illos maximè, si vspiam alibi, viguit, & floruit, & culta est vera erga SS. Eucharistiam fides, atque religio, quam & Deus ibidem, cùm alijs argumentis, tum insigni miraculo contestatus est, quum sanctissimo viro Nicolao Vnderualdensi (cuius anniuersaria memoria propter felicē è corpore annis abhinc centum migrationem hoc ipso die celebratur) vitam isto duntaxat cibo cælesti annos 20. prorogauit, vt vel ex hac re posset intelligi, eum ipsum in SS. Eucharistia verissimè contine-*

ri & percipi, qui verà Vita eſt, & cuius ex carne viuificâ, & ſanguine, ſanguis etiam, & caro noſtra quodam modo alitur. Meminit item Nicólai noſtri Thomas Murnerus I. V. D. Ordinis D. Franciſci Lucernæ quondam Parochus, in ſuà, quam ibidem conſcripſit, ac typis vulgauit hiſtoriâ anno à partu virgineo 1537. Matthæus Raderus ſupra memoratus Societatis noſtræ ſcriptor, in primâ viridarij ſui parte vitam S. Theodoſij Cænobiarchæ conſcribens, hæc de Nicolao noſtro interſerit: *S. Nicolaus Heluetus totis viginti annis omni prorſus cibo abſtinuit.* Alij denique plures non incelebres authores exteri de hoc viro Dei honorificentiſsimam faciunt in ſuis lucubrationibus mentionem, quos tamen lubens, ne longior ſim, quàm par eſt, prætereo.

Fuêre etiam viri magni, qui

jam pridem Nicolai nomen inter cætera Diuorum nomina in fastis suis recensuerunt; Gilbertus certè Genebrardus Parisiensis Theologus, diuinarum literarum, sacręue linguæ ibidem professor Regius, ei operi, quo in Regij quondam Vatis Odarium commentatus est, fastos, quos ipse Romanos appellitat, præfixit, in quibus Nicolao nostro diem vigesimum secundum Martij consignauit. Petrus item Canisius sæpè iam nominatus è Societate nostra Theologus, in suo, quod quondam Dilingæ vulgari fecit, Martyrologio, ad vndecimum calendas Apriles hoc encomio Nicolaum nostrum inter altos Diuos celebrat; *Item Fratris Nicolai Anachoretæ ex Siluania Heluetiorum beata recordatio; qui, consentiente coniuge sua, domum vna ac mundum deserens, vitam in eremo sepa-*

ratam, ac religiosam duxit, annos circiter viginti absque omni humano esu, potuùe vixit. Claruit viuus prophetiæ spiritu, mortuus verò multis miraculis. Quiescit in æde parochiali Saxulæ. Ita ibi de Nicolao lumen illud Catholici orbis, ac præsertim Germaniæ, Heluetiæùe nostræ clarum sidus Canisius, quem meritò inter inquilinos viri Dei laudatores ponere debuissem; tametsi enim in Heluetia viuere non cæpit, in ea tamen ingenti patriæ emolumēto, ac fructu, & multam ætatis partem degit, & æternitati viuere tandem cæpit. Et quia vir iste Sanctus pro Sancto nostro plurimum laborauit, nomenque illius suis fastis inseruisse, ac de eo breuiter disseruisse nō satis habuit, placuit etiam cætera in hunc locū congerere, quæ ipse peculiari opusculo de eodem patriâ linguâ tractat: sit ergo de hac re.

CAPVT VIII.

Quid de Nicolao omnino censendum Petri Canisij indicio.

PRincipiò, *inquit ille*, certum est, ac negari non potest hunc natum Heluetium in omnibus omnino fidej articulis verè, atque cõstanter catholicum fuiſſe, ac perſeuerâſſe, nec aliter, niſi in vnitate, atque obedientia eiuſdem Catholicę Romanæ Eccleſiæ, ac religione innocuum durâſſe, & ſalutem obtinuiſſe. Et quamuis noua hæc, ac non niſi quinquagenaria, atque ſexagenaria religio, eo quo ipſe viuebat, æuo incognita adhuc, atque inaudita erat, ipſe tamen Spiritu Dei inſtructus eam vaticinio prænunciauit, ſuoſque populares ſeriò, ac fideliter docuit, om-

omnes religionis nouitates fugere atque vitare. Laudabili etiam exemplo suo Frater Nicolaus confirmauit, quæcunque verè pios Catholicos omnes facere, atque in diuinis officijs, vsu diuinorum mysteriorum, cæremonijs Ecclesiasticis, in sacro, ac profano regimine, in auitis denique, & Catholicę Ecclesiæ vsitatis moribus, ac consuetudinibus obseruare conueniat. Sacerdotes ipse Catholicos diligebat, ijs omnes animi sui recessus detegebat, incruento Christi Sacrificio religiosus auditor assistebat, Seruatorem suum verum Deum, hominemue eidem sacerrimo mystetio vnâ cum corpore, ac sangnine pręsentem adorabat, atque in alterâ tantum externâ specie percipiebat. Deiparam Virginem Dominam nostram cum toto cœlestium Diuorum choro lubens ipse coluit, ac eorum

opem implorauit, pro vitâ functis æque, ac Deo supplicauit, atque vt compendio omnia absoluam, toto ætatis suæ decursu à puero Catholicæ Ecclesiæ ordinem mordicus tenuit, cæterosque, quos potuit, Christianos antiquum fidei tramitem sectari diligenter edocuit, atque induxit. Felices nos Catholicos, si etiamnum non ore tantùm forinsecus, sed toto etiam pectore, & opere ipso constantes veram nostram Catholicam fidem liberè toti mundo testaremur, tum enimuero verè cum Fratre nostro Nicolao, imo cum Doctore gentium gloriari possemus: Bonum certamen certaui, cursum consummaui, fidem seruaui; de reliquo reposita est mihi corona justitiæ 2. *Tim.* 4.

Laudandus deinde est hic Frater Nicolaus jure meritissimo, quia veræ, quam tenuit, fidei, mores

eius, ac vita Christiano, ac Catholico homine, digna perpetuò respondit; matrimonij jura intemerata seruauit, militiam fortiter gessit, liberos singulari curâ pietati innutriuit. Experiebatur interea per domesticas, aliasùe profanas curas plurimum sese in diuino cultu impediri, atque à cœlestibus rebus auocari, vnde cor eius amore diuino succensum secretius vitæ genus suspirabat, eò quod in pecunijs, cæterisùe fortunæ bonis, in amicis item, ac socijs, in illecebris denique, mundiùe pompis pro quiete, nil nisi perennem molestiam, tædium, atque acerbitatem sentiret; vni DEO famulari, inanijs mundanis prorsus emori, optimamque partem eligere decernebat, vnde temporalibus rebus, curisùe abdicatis, cum D. Paulo dicere poterat; Omnia detrimentum feci, & arbitror vt stercora

cora, vt Christum lucrifaciam, & inueniar in illo. Mihi viuere Christus est, & mori lucrum Phil. 3. & 1.

Illud denique maius est, magisque mirandum, virum hunc Dei nutu, ac ductu non aliam, quàm seueram illam, duramque Anachoreticæ vitæ rationem sibi proposuisse, ipsosque in eo instituto circiter viginti annos ad mortem vsque lęto, hilarique animo, ac spiritu constanter perseuerâsse. Imò se ipso teste supremo Numini se satis gratum esse posse negabat, quod ab vxore, liberis, domo, cęteris profanis negotijs liber, ac solutus, cœlestia tractare, pijsque exercitationibus perdius, & pernox vacare posset. Quemadmodum etiam Seruatoris nostri Prodromus Ioannes instinctu diuino eremum petijt, ac potissimam vitæ suæ partem solus inibi seuerè traduxit. Omnino miles hic Chri-

i illud Diui Pauli, vſupare pote-
it: Mihi abſit gloriari, niſi in cru-
e Domini noſtri IESV Chriſti, in
uo mihi mundus crucifixus eſt, &
go mundo. Viuo ego, jam non
go, viuit verò in me Chriſtus.
Gal.6. & 2. cap.

Nec mirum cuiquam videri de-
bet, Fratrem Nicolaum inſtitutum
vitæ coniugalis deſeruiſſe, domo-
que, liberis, ac coniuge migrâſſe,
mirabilis eſt enim Deus in Sanctis
ſuis, atque in ijs, & per eos tan-
quam per inſtrumenta ſua diuer-
ſimode operatur, pro nutu ſuo eos
ad hoc, illudue viuendi genus am-
plexandum trahendo. Voluntati
Dei quis reſiſtet? & quis reſpon-
debit ei? *Rom.6.* Quidquid hac in
parte Nicolaus fecit, præſciente,
ac conſentiente vxore fecit, Apo-
ſtolorum exemplum ſecutus, qui
Chriſti monitu, ac pollicitationi-
bus inducti vniâ cum fortunæ bo-

nis etiam vxores reliquerunt, vt primum ſpiritu diuino afflati ſementem Euangelij in omnem terram ſpargere cæperunt. Chriſtus enim apertis verbis illis predixerat: Omnis, qui reliquerit domum, vel fratres, aut ſorores, aut patrem, aut matrem, aut vxorem, aut filios, aut agros propter nomen meum, centuplum accipiet, & vitam æternam poſſidebit. *Matth.* 19. Vnde manifeſtum eſt, Nicolaum Dei, atque Eccleſiæ ordinationi nihil aduerſum tentâſſe, atque executum eſſe. Verum enim vt omnis de hoc Anachoretæ noſtri facto ſcrupulus penitus eximeretur, totique orbi pateret, ereміticum eius inſtitutum probandum potius eſſe, quàm vituperandum, præpotens Deus prodigiosè ſanè ex fructibus arborem, atque ex opere opificem cuiuis ſano homini demonſtrauit. Triplici enim

ir-

refragabili indicio optimus quisque conuincitur, Nicolaj institutum optimo niti fundamēto, Deoque acceptum fuisse, quidquid momi quidam, aut calumniatores oblatrent; eo enim ingenio peruersus mundus est, vt facilè falsa, fraudulenta, atque ab omni veritate aliena judicia de Præcursore Domini, cæterisùe Eremitis, imò de ipso etiam Domino concipiant ac prodant. *Matt.* 11.

Principiò igitur de hoc Christi agonotheta testatur mira, atque in exhausta tolerantia, in varijs suis, quas perpetuò sustinuit, fortiterque vicit, tentationibus atque insidijs, versutus enim, ac versipellis genius (quemadmodum gesta illius testantur, & anachoretæ plerique in sua vocatione experiuntur) nullam ei quietis partem reliquit, quin eum per se, aliosque aspectabili etiam atque in-

informi forma, inuaderet, vexaret, terreret, quemadmodum etiam DD. Paulo, Antonio alijsque euenit, quorum colluctatio non tantùm aduersus carnem, & sanguinem erat, sed etiam aduersus principes, & potestates, aduersus mundi rectores tenebrarum harum. *Eph.6.* Quantas Nicolaus dolorum acerbitates in hisce luctis per ipsas etiam emaciati corporis fibras, ac ossium medullas pertulerit dici non potest. Tacebo insultus, quibus eum noti, ignotiue, amici, atque hostes, incolæ, & accolæ, falsique fratres multis annis impetierunt, vnde graues sæpè molestias, ac tentationes decoquebat. Solari autem seipsum, & diuinâ adiutus ope vincere didicerat, memor eius, quod Seruator dixerat; In patientiâ vestrâ possidebitis animas vestras. *Luc.* 21. Et quod D.Iacobus scripserat:

Bea-

eatus vir, qui suffert tentatio-
em, quoniam, cùm probatus fue-
t, accipiet coronam vitæ, quam
promisit Deus diligentibus se.
ic. 1. Talis enim patientia verè
peratur probationem, probatio
erò spem, spes autem non con-
indit. *Rom.* 5. Imò veros Dei a-
icos designat, quos per multas
ibulationes oportet introire in
egnum cœlorum. *Actor.* 14.

Testantur deinde etiam de hoc
iro Dei eximia, totique mundo
ota prodigia, quæ Deus per eum
nte, & post eius obitum varijs lo-
is operatus est, saniqúe æque, ac
gri quam plurimi experti sunt,
uæque adeò non traditione tan-
ùm, sed etiam authenticis tabu-
s probari, confirmariúe possunt.
llud cum primis magnum, atque
ximium prodigium est, quod
Nicolaus iste viginti propè annos
mpransus, & incœnatus absque
omni

omni prorſus humano victu, ac fomento vitam in eremo traduxerit, ita vt ſuprà naturam non corporeo, ſed ſpirituali alimento etiam corpore incolumis conſeruaretur. Quæ res vtique non minus æſtimari debet, quàm quadragintadialis ſanctorum vatum Moiſis, & Eliæ vi diuinâ ſuſtentata inedia; & videtur omnino abſtinentiſſimus noſter Nicolaus cum Chriſto dilecta Magdalena comparari poſſe, quam ferunt triginta circiter annis pari abſtinentiâ in eremo Deo ancillatam eſſe. Quis igitur non fateatur, digitum Dei circa hunc Anachoretam operatum eſſe, eiuſque ſinceræ vitæ, ac moribus teſtimonium dediſſe, ità vt meritò de ea dubitari non poſſit.

Teſtatur denique de eo nobilis ille, magnique ab omnibus æſtimandus prophetiæ ſpiritus, quo prodigioſum hunc virum mirè

Deus

DEVS illuſtrauit; ornauitque ita
t magna, ac recondita myſteria,
 ſępius panderet, ipſeque cęte-
oqui rudis, atque illiteratus de
S. Trinitatis arcano plurima pe-
etraret, alioſque edoceret. Hoc
Numine inſtinctus, occulta multis
nanifeſtauit, imminentia pericu-
a prodocuit, monuit, ad ſalutem
nſtruxit, ſummos, infimos, te-
ues, opimos, aduenas, indige-
as; multi enim ad famoſum hunc
Anachoretam concurſus vndique
iebant; & quotquot ad eum ven-
itabant, optimis conſilijs inſtru-
ti quæſito fructu, ac ſolatio affecti
lomum remeabant. Hæc de Ni-
olao Petrus, cuius elogium tanto
luris eſt æſtimandum, quanto
ius vitæ ſanctitas, & doctrinæ ex-
cellentia notior, clariorque fuit.
Felix patria noſtra, quæ tantis lu-
minibus hiſce turbulentiſſimis tē-
peſtatibus irridiata fuit; eas Ni-

colaus prædixit, ac præcauendas monuit, Petrus tanquam firmiſſima petra fregit; Nicolaus in deſerto, in aperto Petrus; vterque prodigijs etiamnum hodie claret, vterque communi piorum ſenſu inter cœlites cenſętur, ac colitur, nihilque adeò toti Catholicę Helvetiæ magis in votis eſt, quàm vt tandem vtrique coniunctim ſuprema in rebus ſacris Authoritas publicos in terris honores, quos jam pridem merentur, decernat.

CAPVT IX.

Etiam à Catholicæ fidei aduerſarijs commendatur Nicolaus.

IN hunc poſtremum locum aduerſarios conijcere placuit, à quibus veritas, virique Dei virtus id expreſſit, vt ſui obliti, in Nicolao laudarent, quod in cæte-

is omnibus damnârunt. Aduer-
arios, inquam, auitæ fidei,& to-
us venerandæ antiquitatis, quos
ò vaga credendi quiduis, ac fa-
iendi libertas prouexit, vt quid-
uid ipsis in mentem, aut buccam
enit, id ex intima diuinitatis a-
ysso haustum profluere censeant,
uamuis nouum, absurdum, ne-
andum. Hi igitur hostes nostræ
dei,eam quā detestantur religio-
é in Nicolao probant;Catholicos
xécrantur, Anachoretas vnâ at-
ue seueriorem viuendi disciplinā
amnant, & Nicolaum tamen lau-
ant, prodigijs, oraculis clarum,
ätentur, eius preces, Synaxes,
xomologeses prædicant, quas ip-
tamen cane peius, & angue ode-
unt; verbo claudam omnia, me-
iora probant, deteriora sequun-
ur.. Verum enim ne id gratis di-
xisse videar, producam vnum,al-
terumue eiusmodi testem in am-
phi-

phitheatrum, vt Andabatarum more ſecum ipſos pugnantes ſpectemus, atque interim omnes Nicolai laudes exequamur.

Oſvvaldus Molitor cognomento Geishijsler, ac poſt patriam, patriæque religionem deſertam affectato nomine, Myconius dictus, primus in hanc palæſtra deſudet. Lucernam is patriam habuit, ſed Lucernâ eheu contemptâ Baſileæ in Zuinglij tenebras veſpertilionum, ac noctuarum more incidit, germanum nomen cum gręco permutauit, miſer Molitor in hæreſis piſtrino, cum reliquis eiuſdem farinæ transfugis, non niſi infelix lolium molere cæpit. In eo igitur commentariolo, quo ſupra memorati Henrici Glareani heroica, quibus Heluetiam depinxit, interprętatur, vbi de Subſiluanis, ipſoque vt dixi Subſiluanorum ſidere Nicolao diſertè canit, ſic ip-

ſe

poëtam illuſtrat: *Nicolaum ſi-*
nificat Eremitam. *Hic quidem na-*
one Siluanus, patre Henrico, *ma-*
e Hemmannæ *progenitus, diuino*
onitu eremum intrauit, cum de-
m liberis, quinque maribus & to-
dem puellis relictâ, vbi abſque ci-
,& potu humano 21. annos tranſe-
t. Solitus fuit aliquando dicere,
ngè gratius ſibi fuiſſe, quòd diuina
ratia potuerit penitus vxori ſuæ re-
untiare, quam quod cibo: Sepul-
s iacet apud Siluanos, in pago, cui
omen Sachklen. *Vir fuit admo-*
um procerâ ſtaturâ & formosâ, ſu-
ra quàm erat ſatis macie confectus,
t nihil aliud habere viſus ſit, quàm
tem oſſibus adhærentem. Color erat
uſcus, capilli nigri, canicie ſparſim
nterſperſi. Barba non prolixa, neç
ulto pilo, ſed in medio bifurcata,
uli apprimè nigri, & quibus ter-
re quis potuiſſet, ob venerandum
lgorem concuti. Colli, gutturiſque
venæ

venæ, dum loquebatur, non sanguine, sed aëre videbantur plenæ; veste vsus vnicâ & simplici ad talos vsque demissâ. Caput semper nudum, & nudi pedes. Vocem edebat virilem, sermonem tardum. Disputans de Deo videbatur omnia sacrarum literarum secreta esse rimatus, cùm tamen ne literam quidem nouerat. Illud addam; cellulam eius fuisse longam duobus passibus, & semis, latam vnius, & dimidij, altam, vti capite eius summitatem tangeret. Fenestrenulas hæc duas habuit, palmæ latitudinem referentes; nihil insuper videbas præter humilima scabella quibus haud dubiè pro ceruicalibus vtebatur. Hæc adscripsimus ob eam causam, quod hactenus non vidimus adnotata ab his, qui vitam eius viri literis mandârunt: quamuis Henricus Lupulus Canonicus Barnensis homo planè doctus nihil pæne omiserit: eius libellum propediem in lucem dabi-

nus. Nostri poetæ parens cum eo utus fertur, cum auo poetæ, ac eius ioribus bello interfuit. Poeta eo no natus est, quando Nicolaus mour, anno Christi 1488. Filium s Consulem vidit poeta Siluaniæ no à Iesu Christi natali 1510. Hæc icernas ille ad veterem Lucerm, quæ olim ei in patriâ luxit. Succenturiabo huic par nobile trum, alterum Tiguro, Basileâ iundum alterum; is est Ioannes umphius notus per Germaniam eluetiæ Chronographus; hic ve Henricus Pantaleon Prosopophus Heroum, atque illustrium ermaniæ virorum. Quorum or lib. 7. cap. 3. de nostro Nico agens hisce eum describit.

Bre-

Breuis enumeratio vitæ, formæ ac domicilij F. Nicolai de Siluania, viri sancti, ac præstantis Eremitæ.

CIRCA annum millesimum quadringentesimum octogesimum in Siluania supra siluam, adultus quidam ciuis relictis cognatis suis omnibus, in eremum vallis Melchæ supra Saxellam secessit, dictus Frater Nicolaus. Reliquit post se decem liberos, æquali numero mares fœminasque. In hac eremo vitam duxit solitariam, sanctamque viginti & vno annis absque omni corporali cibo, potuque. Aliqui radicibus eum victitâsse opinantur. Indigenæ sæpius omen, ad eum vias obsederunt, vt obseruarent, an aliunde occultè pasceretur. Certò tamen compertum est, hunc hominem Angelis consimilem, naturæ humanæ fragilitatem su-

erâsse, carneque vestitum, carnis
ien necessitatibus exortem, ac mi-
iè obnoxium fuisse. Precatio eius
ssima fuit: O Domine accipe me
i, & da me totum tibi &c. Inter
i dicere solitabat, longè sibi gra-
accidisse, quod Deo fauente vxo-
i deserere, quàm vitam sine cibo
ere licuisset. Vir erat erectæ, &
ceræ staturæ, exsuccus tamen, &
austus, ita vt sola cutis ossibus hæ-
et, ac neruis. Eius inediam etiam
Episcopus Constantiensis proba-
nullamque fraudem, aut simula-
nem deprehendit, ita vt non nisi
initus eum sustentari decerneret.
lore erat castaneo, capillis nigris,
icie insperfa, barba modicè pro-
ssa, rara, ac bifurcata, nigris,
risue oculis, ex quibus promicans
ror intuentes percellebat. Guttu-
es eius venæ, cùm loqueretur, ae-
potius, quàm sanguine agitari,
uerique censebantur. Veste vna,
O *ca-*

eaque talari vtebatur, capite, pedibusque nudus. Vox eius virilis, ac moderatus sermo. Ad se venientibus pænitentiam, vitæque emendationem suadebat. De Deo tam exactè, subtiliterque disputabat, vt si sacrarum paginarum arcana omnia penetrasset, cùm tamen rudis prorsus, ac illiteratus fuerit. Cordis eius serenitas index erat infallibilis eius certitudinis, qua spes eius firma, atque inconcussa nitebatur, ita vt cum D.Paulo gloriam suam omnem in testimonio conscientiæ suæ poneret; vnde sub tristis nemini vnquam, sed explicata semper fronte visus est. Futura sæpius præmemorabat; Heluetios monebat pacem colere, laborem amare, patrijs curis intentos, contentosque viuere, externa bella, Regum, ac Principum confederationes, obsequia, annuasque pensiones cauere, eò quod hæc libertati eorum, pacique publicæ inimica essent: Domicilium eius,
quod

od incolebat, ſeſquipaſſum latitu-
ne æquabat, vnoque tantùm paſſu
ngius erat; altitudo ſtaturam eius
æquabat, ita vt tabulatum vertice
ntingeret. Feneſtellæ duæ palma-
lumen intromittebant. Nulla il-
ſuppellex, niſi humilia ſcabella
o, quorum ei fortè ad capeſcendam
ietem vſus erat. Exceſſit è vita
ca annum 1502. (Error hic in
meros irrepſit) *ac Saxellæ in ſuâ*
rochiâ ſepultus eſt, quam ſemper
uiſit, neque vnquam ab ea ſe ſeiun-
t. Hęc de Nicolao Stumphius
l verbum latinè reddita.
Pantaleon autem Medicus par-
2. Proſopographiæ ſuæ anno
hriſti MCDLXXXVI. eundem
iam prolixè commendat. Miſ-
s autem ijs, quę ex Stumphio de-
mpſit, hęc inter alia de eo refert:
rat, inquit, *innocentiâ vitæ inſi-*
nis, qui ſtipendijs externorum Prin-
pum contemptis, ſuis laboribus, ſibi

 ac

ac familiæ victum comparabat. Cùm hac ratione aliquandiu perseuerasset, tandem quorundam fastu offensus secessum quærere, & huius mundi illecebras fugere cogitauit. Itaque consensu impetrato; vxorem cum decem liberis reliquit, & se in solitudinem conferens supra locum Saxlen exiguam cellam sibi parauit: Et paulò post: *Is ergo eo loco magna sanctitate absque vllo eibo, & potu vixit*. Plura alia, quæ lubens omitto, sic denique concludit. *Eius memoria apud Heluetios recentissima existit, ita vt parentes subinde pias huius viri admonitiones suis filijs, & nepotibus marito inculcent*. Hæc Pantaleon.

Adiungo his Iosiam Simlerum Tigurinum, qui, & ipse Nicolaj laudes, quamuis strictim perstringit. Cùm enim de Stantianis illis Comitijs, quorum superiùs pluribus memini, quibus ipse Ni-

co-

laus præſens interfuit, fuſius
ſceptaret, hiſcè tandem conclu-
t: *Negotia ea omnia multis agita-
Comitijs, interuentu denique v-
us Fratris Nicolai pÿ illius Siluani
emitæ, qui tum apud Heluetios
nes, tum vbique paſſim magnum
nctitatis nomen obtinuit, deciſa
nt.* Hæc ille. Ea igitur horum
iorumque hæreticorum, quos
euitatis cauſa tranſeo, de Ni-
olao fuit fixa ſententia, ſanctum
rum fuiſſe, Deo placuiſſe, id
rodigia ſupra naturæ vires facta
eſtatum feciſſe. Quid igitur de
de eius dicent? an neſciunt illud
Doctoris gentium, *Sine fide, im-
oſſibile eſt, placare Deo? Hebr.* 11.
Placuit Deo Nicolaus? & fides
tique eius Deo placuit; vera igi-
ur fuit, falſa enim quî poſſet pla-
are Deo? quod ſi denique vera
uit Nicolai fides, quemadmodum
mnino fuit, falſa ſit oportet illa

fides, quæ eius fidei aducrſatur, illamque damnat. Reſpicite igitur O miſeri! O excæcati? reſpicite, ne quem vos laudatis, ac probatis, Nicolaus ipſe vos reprobet, ac damnet.

CAPVT X.

Poſthuma Nicolai miracula.

INnumera ſunt illa, atque prorſus admiranda, quibus omnibus perſcribendis ingens volumen non ſufficeret. Id ergo ſolum hoc poſtremo huius hiſtoriæ loco agam, vt pius Lector probè cognoſcat, & multa, & magna, mirificum Deum ad Nicolai ſepulchrum hactenus operatum eſſe, atque etiamnum operari, quibus abundè ſatis declarauerit, quo loco apud ipſum ſit in cœlis, quoue cum etiam in terris haberi velit.

:. Priore igitur loco teſtes non-
illos producam, qui de porten-
s ijs generatim loquentur; po-
eriore verò prodigia quædam,
uſcemodi in paucas claſſes co-
am, maximeque ea, quæ ad te-
ificandam viri Dei ſanctitatem,
omanæ Curiæ diſcutienda, atque
onfirmanda tranſmiſſa ſunt.

Principiò igitur de primis poſt
ta Nicolai miraculis primum
ius vitæ ſcriptorem Henricum,
upulum breuiter ſic loquentem
udiamus. *Mortuo*, inquit, *atque
ublato iam Dei famulo, cuius tam
ulcis in terris conuerſatio vniuer-
s ad illum affluentibus Chriſti fide-
ibus virtutum ſpecimen extiterat,
olens miſericors Deus deuotum illi
opulum iucundiſſimo ſpoliatum al-
oquio diuturnâ quærela cruciari, non
eſſauit in hunc vſque diem, multis,
c varijs per eius ſuffragia conſolari
miraculis*, Percenſitis deinde inſi-

gnioribus aliquot eiusmodi prodigijs, hæc denique subdit: *Et vt summatim tandem concludam, vix auditu credibile videtur, quot aut quantis in dies miraculis felix ille Pater coruscat, cùm penè nullum morbi genus incuratum ad illius suffragia intermittatur. Maximè vero in febrientibus, quos illic ex audiri quotidie, atque pro votis obtinere, tam Curatori Sacerdoti, quàm etiam ipsius Ecclesiæ in Saxlen deuoto gregi palam constat.* Hæc ille. Audiamus, & alterum, Henricum Gundelfingium scilicet, in odis suis horarijs de Nicolao primo post eius obitum anno sic concinētem: *Iste verus Israelita est, qui Dei tabernaculum inhabitat absque macula; per quem in hoc mundo quamplures Deus ostendit virtutes.* Subiungit paulò post: *Cuius capiti Christus coronans circumdedit virtutibus consertam, dum per eum frequen-*

nenter languidis reddidit dona ſa-ntis. Sic ille breuiter de viri Dei iraculis cecinit. Omitto hic te-es illos reliquos, quos ſupra jam roduxi, qui vno ore fatentur om-es, multis poſt mortem mira-ulis Nicolai nomen perpetuò laruiſſe.

Renvuardus Cyſatus inter alia e hoc Dei amico diſertè ſic lo-quitur: *Prateritoſæculo F. Nicolaus le Rupe, vt Deo quietius ſecuriuſ-ue ſeruire poſſet, Mundo ſeſe ſub-luxit, atque in patria eremo multos nnos ſanctè ac ſobriè, imo ipſos pro-è viginti annos abſque omni corpo-reo alimento degit, ac demum ex-remum ſuum diem piè clauſit; quæ mnia toti orbi nota, ac ſubinde quam lurimis miraculis comprobata in ho-diernum etiam diem quotidianis pro-digijs confirmantur.* Plura eiuſdem generis ex eodem de hac materia libens prætereo. Sed, & ſupre-

mus Subſiluanæ Reip. Magiſtratus inter alia, etiam miraculis ad Nicolaj tumbam editis luculentum anno MDXCI. publicis tabulis teſtimonium dedit, quod ad verbũ ſuperioribus adnecto: *Viſum eſt matura inter nos deliberatione habita communi conſilio teſtificari, & confirmare, miracula, quæ præpotens Deus per hunc dilectum ſeruum ſuũ, dum viueret, & deinceps poſt mortem operari dignatus eſt, tam varia tamque multa exiſtere, vt Scriptorum incuria non omnia, ſed minima eorum pars literarum monumentis ſit commendata. Cæterum ab auis noſtris, & proauis ad nos vſque ſic pleraque perlata, non ſolùm in hac noſtra vniuerſa regione; ſed etiam in finitimis, alijſque longè diſſitis Prouincijs ſunt euulgata, quotidieque noſtro æuo nouis alijs ſuperuenientibus miraculis confirmantur. Quæ omnia bona, & veraci fide noſtra*

a, ac nostri attestatione comprobare ſsumus, præſentium literarum vi-re, quas communi noſtro, & pu-ico; noſtræque Reip. proprio Sigil-communiuimus, 20. Ianuarij, anno 591. Ita teſtantur Subſiluaniæ 'rimates. Eodem anno Andreas .bæren Parochus Stantienſis, & Capituli Sexvir, bonâ, ſanctâque ide affirmauit, ſe per annos octo, & viginti continuos Saxellenſium, vbi Nicolaj condita ſunt oſſa, Cu-rionem egiſſe, eoque toto tempo-re tot beneficia prodigioſa, tam indigenis quàm aduenis, ad viri Dei ſuffragia implorata à Deo conceſſa eſſe, preſertim circa fe-brientium liberationem, vt nu-merus eorum iniri nõ poſſit. Quod ipſum etiam peruetuſtus quidam codicillus, ante annos centum conſcriptus ab eiuſdem loci Cu-rione quodam confirmat, innu-meram nimirum multitudinem

hominum visitato viri Dei sepulchro, ac piâ stipe datâ à diuersis morborum generibus, & maximè febri, liberatos recessisse. Atque hæc generatim de Nicolai miraculorum testificatione. Nunc solemniora quædam speciatim in paucos quosdam, vt dixi, Paragraphos distribuam.

PARAGRAPHVS I.

Ad Nicolai tumbam cæci illuminantur.

CIVIS quidam Subsiluanus viro DEI cognominis ex pago Invvil oriundus, nescio quo casu in extremam inciderat cęcitatem, ita vt jam non paucis diebus oculi eius nihil omnino luminis admitterent. Venit igitur in mentem, Nicolaj tumulum inuisere, fusisque ad Deum precibus cœ-

ælum ſibi, vnaque etiam oculos
er viri Dei ſuffragia aperire. Is,
itigat ſeſe, Deumque profuſis
ipplicijs, lacrymiſue, ſed nihil
iouet, redit cęcus ad patrios la-
es. Proximè inſecutâ nocte per
uietem audire ſibi viſus eſt vo-
em ſeriò inclamantis, ſurgeret è
eſtigio, lectoque damnato vo-
àntem curriculò ſequeretur. Sur-
it, apertiſque oculis videre ſe
tiam per tenebras ſentit; atque
x eo tempore viſu longè acutio-
e, quàm vnquam ante, valuit.
Sedunum Calleſię metropolis
ſt, vbi honeſti cuiuſdam ciuis fi-
ia eodem infortunij genere ten-
ata, tres ipſos menſes exoculata
edit, ac cum tenebris luctata eſt,
uasêre familiares Nicolai opem
mplorare, ac peregrinationem
d eius cineres vouere. Implorat,
vouet, viſum recipit, paucisſue
poſt diebus voti reatu in Saxellen-
ſi æde,

si ęde, adducto secum parente, prodigij teste, se cum gaudio absoluit.

E Bernensium dominatu vir quidam incautus tam grauiter oculorum alterum parieti allisit, vt omnem ex eo sibi viuendi facultatem excusserit. Admotis varijs medicamentis cùm nihil cocles proficeret, cineribus Nicolaj supplex factus ex oculo cęcitatem, omnem extersit.

Prouectę quidam ætatis Lungerensis in Subsiluania pagi incola, multis annis talpâ magis exoculatus, tandem in Nicolaj sepulchro visum requirere, eique obfirmato animo tandiu inhærere statuit, donec voti se demnatum oculis videret. Dat igitur sese in viam, quam eodem quo pedibus premere cępit momento, etiam oculis vsurpare, quamuis haberi, & subobscurâ acie incipit. Pergit spe

ple-

nus, ac sensim tantundem videndo oculis proficit, quantum ndo pedibus promouet, pari e,visusue incremento, ita vt eunm, & viç, & cęcitatis quęsitum rminum tandem inueniret. Reperatâ ergo prorsus oculorum gratijs Deo, ac Nicolao actis omum redijt, multisque adhuc nis viuens,vidensque acceptum neficium deprędicauit.

Pictoris cuiusdam filius, cùm nus vesperi cubitum secessisset, anè oculos aperire non potuit, ò quod ingens tumor eos occlusset, qui nullis medicamentis leiri, aut abstergi poterat. Vouit arens de filij oculis solicitus ad Nicolaum peregrinari, quod, & ecit. Domum reduci in via ocurrit coniux, & jam alterum oulorum sponte reclusum nunciat, mulque cum marito cubiculum ngressa mox etiam alterum refe-

rari

rari cum gaudio conſpicit.

PARAG. II.

Surdi audiunt.

VIDIMVS videntes cæcos, nunc etiam de nonnullis ſurdis ad Nicolaj tumulum audiẽtibus audiamus. Henricus Zviſſenbach Sibenthalenſis è Bernenſi ditione, decennem habebat filiolum, cui aures neſcio quo graui ſymptomate ita obſurduerant, vt ſupra ſolidi anni ſpatium nec vocem, nec ſonum vllum perciperet. Subijt animum pij parentis, Nicolaj precibus ſurdum commendare; dumque id agit, filij interea aures nonnihil aperiri cæperunt. Mox igitur itineri ſe cum filio ad viri Dei ſepulchrum committit, vbi perfectam denique ipſi aurium audientiam impetrat.

Ho-

Honesta quædam matrona an-o partę salutis millesimo quin-entesimo octogesimo nono sur-am filiam quindecim annos na-am, ex voto ad Nicolai ascete-ium deduxit. Vbi Deiparam /irginem in ędę sacra prius pronę onsalutârunt, mox viri DEI reli-iosam cellulam ingressę; magno nimi sensu pauimentum, ac pa-ietes exosculatę sunt. Tum sur-da filia super ligneum Nicolai le-ctulum sese abijcere, caput super saxeum ceruical collocare, cor-pus velut ad quietem capessen-dam componere, atque interim quinquies Dominicam orationem, ac salutationem Angelicam per-currere. Mirum dictu, vix pre-ces illas exoluit, cùm surditas omnis exemplo abscedit, surgit auritis auribus, atque læta cum matre demum remeat.

Alteri cuidam honestæ matro-

næ vigeſimo ætatis anno graues aurium dolores, omnem alterius auris vſum ademerant. Metuebat illa, ne vis mali etiam alteram obſtrueret. Arrepto igitur ad Nicolai ſepulchrum itinere, Deo Diuoque pro aurium incolumitate aures cereas ſuſpendit, atque hac ratione abſterſo omni dolore aures ſibi plenè reſtitutas ſentit.

Sarnenſis pagi obſtetrix toto auditûs ſenſu deſtituta, tentatis incaſſum multis remedijs, in Nicolaj denique ope ſpem omnem ponit. Spondet tribus ſextis ferijs cerearum aurium anathema ſepulcro eius ſe daturam; & ecce primus ad ſepulcrum acceſſus aures illi aperit, alter auditum auget, ac poſtremus denique prorſus perficit. Hæc de ſurdis pauca ex multis audita ſufficiant.

PARAG. III.

Claudi ambulant.

BEnedictus Lausanensium Pontifex, ac S.R.I. Princeps jam diu alterum pedem grauissimè affectum habebat, ita vt vix claudicante gressu incedere posset. Et jam medicorum ars, atque industria defecerat, cum pio Præsuli noster Nicolaus incidit, à quo pes afflictus officio suo restitui posset. Vouet igitur peregrinationem ad eius sacra lypsana, atque euestigio dolorum lenimen experitur. Mox surgit è lecto, ad iter se accingit, equum conscendit, Saxellam, quamuis non sine dolore, attingit, ad viri DEI sepulcrum venerabundus procumbit, calidisque supplicijs omnem breui tumorem pedis vna cum do-

dolore abstergit. Atque hic est ille Pontifex, qui, vt supra memini me dicere, eximiam de Nicolaj sanctitate opinionem ex hoc beneficio, alijsque miraculis ad eius tumulum visis, collegit, ac postea præsens laborauit, vt vir dei honoratius tumularetur.

Mirandum est, quod subijco. Danum quendam piscatorem fædus tumor pedis ita claudicare coëgerat, vt non nisi fulcris nixus ægrè, quo vellet serperet, atque interim magnos dolores pateretur. Adhibet multa remedia, sacra, profana; frustra omnia. Decernit denique quocunque labore D. Iacobum compostellæ in Gallitia visere, atque ab eo sanitatem postulare. Venit ex Dania in Hispanias, sacra illa limina subit, precatur, sed non auditur, instat, sed nihil exorat. Cumque jam domuitionem meditaretur, nocte

qua-

ıadam per ſomnium admonetur,
ır ſuum in Germaniam adornet,
ter Helueticas alpes Nicolaum
eremitam quieſcere, eius ſe
ecibus commendet, ſic denique
re, vt ad priſtinum vigorem pes
deat. Experrectus Nicolaj no-
en inuocat, eius oſſa quanto-
ınque itinere, ac labore adire,
: venerari pollicetur, & extem-
lo cruciatum pedis mitigari ſen-
t. Deſiderio igitur recuperandi
edis incenſus, viam longinquam,
c laborioſam claudus ingredi-
ır, ac demum magnis difficulta-
ibus perfunctus Saxellam venit,
iuino ſacrificio aſſiſtit, ſuum etiam
ıunus offert, ac derepente pedis
ntegritatem recipit, exilit om-
ibus inſpectantibus, ac ſtupore
efixis, fulcra ſuſpendit, ſanuſque,
: alacer in patriam reuertitur.
Margaretam Rorbergin Hei-
delbergenſem matronam acutiſſi-
mus

mus pedis dolor ita lecto affixerat, vt octo circiter mensium spatio pedem inde efferre non posset. Vtebatur occultâ nescio qua flammâ, ita vt superfusa guttatim aqua, instar fumi euaporaret, nec ei ęstus ille partem vllam quietis relinqueret. Consulti Medici, nec morbum agnoscunt, nec inueniunt morbo medicinam salutarem. Ad Nicolaum igitur conuersa desperata mulier spondet, si per pedes liceat, sacram eius tumbam adire, statimque voti rea, quod ægra, pollicita fuerat, integris pedibus exequitur.

Rhetus adolescens trimestri pedum morbo impeditus gradi nusquam poterat, atque interim atroces cruciatus pertiebatur. Implorant pij parentes Nicolaj opem, & ecce sequenti diluculo strato surgentem filium, recteque ambulantem excipiunt.

Nata

Nata cuidam filia recuruâ at-
ıe inuersâ dextri pedis plantâ,
ıod vitium cùm mater nequic-
ıam ligando emendare conare-
ır, parens voto Nicolao facto
tra breue tempus coerxit.
Fœmina quædam crus alterum
rauissimè læserat, ita vt ad lectu-
m se jam penitus damnatam ar-
itraretur. In diuino tamen
ræsidio spem ponens, votum Ni-
olaj cineres visendi nuncupat. Ex
oto ita remittit malum, vt strato
ırgere, ac sustentaculis nixa ad
iri Dei tumbam claudicare po-
uerit, vbi inuocato Dei, ac Ni-
olaj auxilio omnem pedis infir-
ıitatem vnâ cum fulcris, quibus
gra adrepserat, abiecit.
Indigenæ cuidam nescio quis
rauior morbus alterius pedis
eruos ita contraxerat, vt illo pe-
le terram contingere nequaquam
ossest, imò vt non nisi ligneis pe-
di-

dibus ſulffultus, ac pede illo affecto ad collum ſuſpenſo ambularet. Per votum Nicolao editum id impetrat, vt quamuis contracto adhuc pede, niſi fulcris tamen eius oſſa inuiſeret. Cumque in genua non poſſet, in manus procumbens humi demiſit corpus, atque in ardentibus precibus perſeuerare deſtinauit, donec reſtitutis neruis erectus ſtare, ac domum redire poſſet; quorũ vtrumque breui impetrauit. Similia plura omitto, quia omnino ſimilia.

PARAG IV.

Moribundi reſurgunt.

EX alto præceps ruens puer in præacutam ſudem collum tam fortiter impegit, vt ex perforato gutture ſudes non niſi iterum

um iterumque adhibita magnâ iolentiâ velleretur. Secutus est ngens iuguli tumor, qui spiritum uero jam jamque interclusurus videbatur. Sustollunt filium parentes, atque ad Nicolaj sepulchrum delato vitam, sanitatemque exposcunt; subsidit continuò tumor, redit spiritus liberior, guttur faucium breui consanatur.

Matrona quædam suum ex sorore nepotem, infantem admodum, nutriendum susceperat. Euenit autem nocte quadam, vt eodem cum ancillâ lecto decumbens alumnum hunc mediùm inter vtramque collocaret, altoque somno mergeretur. Vbi demum euigilauit, infantem oppressum, ac penitus suffocatum reperit. Surgunt vtraque lecto, in exanimi corpusculo solicitè animam quærunt, totâ horâ lamentantur, ac demum vbi actum agere se vi-

dent, ad cœlestem conuertuntur opem, voto Nicolao se obstringũt, atque ita ex tempore exulem jam animulam vnâ cum integerrima sanitate in corpusculum reuocant.

Alius cuiuspiam matronæ filio nocte intempestâ dormienti grauis quidam, ac tam copiosus humor gulam occupârat, vt jam non procul à suffocatione abesset. Eum tamen noxium humorem votum Nicolao factum in momento abstersit.

Viro cuidam inter prandendum buccella bubulæ ita in bucca hæserat, vt neque traijci, neque egeri vlla ratione posset. Ipsos quatuordecim dies ęgrè trahebat animam, & jam non nisi tenuissima juscula, eaque modicè admittebat. Cùm itaque mortem jam propè præsentem intueretur, sub vesperam voto se obligat, postridie, si superuiuat Nicolaj cineres salu-

salutandi, atque ita cubitum discedit; somnoque arcto sopitur. Vt primum autem euigilauit, impedimentum gulæ, nescio, quâ viâ, prorsus abscessisse, eique liberos respirandi, cibique sumendi meatus reliquisse sensit.

Ciuis honestus gemina huiusce generis beneficia in geminâ suâ prole expertus est; trimulus ei erat qui ab æqualibus inter infantiles ludos exacerbatus adeò irâ excãduerat, vt epilepsi quadam sideratus sæpius humi prosterneretur, atque interclusis spiritibus propè suffocaretur. Mensem totum afflixit pusionem graue hoc malum, ipsumque ita denique terræ allisit, vt à circumstantibus jam prorsus cõclamatus, nihil nisi sepulchrum expectaret: Verùm pij parentes voto ad Nicolaum pro eo facto, vitam, quam ante jam dederant, nunc vnâ cum bona, ac constanti

valetudini restituerunt. Eodem etiam remedio filiam epilepticam, & jam cum morte luctantem, ex eius faucibus eripuerunt.

Decennis puer parentem ad ligna conuehenda comitatus, incautè nescio quo casu lapsus, sub bobus, qui arborem crassam, ac quindecim pedes longam trahebant, corruit. Pergebant nihilominus boues pondus, sub quo puer ingemiscebat, promouere, ita vt compressus miser, ac prorsus exanimis jaceret. Accurrit attonitus pater, in genua se demittit, Nicolai patrocinio filium commendat, vouet sepulchrum eius supplex visere, ac continuò cernit puerum reuiuiscere, ita vt resurgeret, ac denique semihoræ spatio totus sibi restitueretur.

Anno 1607. incuriius quidam paterfamilias filiolum manibus elapsum fortuito casu ita terræ afli-

flixerat, vt effracto craneo omnis jam vitæ expers jacere videretur. Et jam desperabundus parens metu Magistratûs in vicino Cœnobio asylum quærere meditabatur, cùm subitò subit animum, Nicolai nostri patrocinium explorare: Mandat igitur familiæ, in genua se protinus conijciant, ac singuli quinquies recitatâ Dominicâ prece, ac salutatione Angelicâ Nicolaum honorent, eiusque opem implorent. Et ecce interprecandum puellula solo afflictâ parentes viuâ voce inclamat, humoque sana, atque incolumis ab ijsdem sustollitur.

Ex quatriduanâ cœli intemperie in Subsiluaniâ aquę omnes immane quantum intumuerant, cùm eius quidam Alpnacensis domum rediturien in grauissimum vitæ discrimen deuenit: Ponticulus, quem transibat, vndarum violen-

tiâ disiectus, in rapidissimum torrentem eum precipitauit. In eo periculo Nicolao voto nuncupato se commendat, atque ita nixus asseri, ex pontis diffracti ruderibus euadere sperat; cùm ecce ingentis lapidis violentâ alluuione ab assere diuulsus, inter fluctuum inuolucra sine adminiculo diu luctatus, alterum votum concipit pro incolumitate sua, atque ita longius abreptus in arenarum cumulum medijs vndis extãtem eijcitur. Illic omni humanâ ope destitutus, metuens ne totus madidus frigore, aut alio infortunio per noctem periret, tertio se voto Nicolao adstringit, itaque rudi stipite duce vadum tentat, ac tandem per rapidissimos vndarum vortices non sine miraculo in littus euadit. Corpus eius totum vnus erat liuor, tumorque, eum saxa inter aquas contuderant, ve-

stes

stes eius arenâ, ac lapidibus tam erant ponderosæ, vt sexaginta libras excederent.

Viginti vectores vnâ nauiculâ lacu Subsiluaniensi Lucernam tendentes, exortâ graui tempestate, ventis se vnâ cùm naui, ac procellis frustrato omni labore permittere coacti sunt. Ingemiscebat sub aquarum pondere nauis, nec poterat etiam pileis exhauriendo leuari. Omnibus desperatis, votum denique Nicolao factum tẽpestatem sedauit, & jam deposios periculo exemit.

Fœmina Subsiluana Fravveneldio rediens Tiguri in grauem orbum incidit. Dolebat loco on Catholico inexpiatam se mo-; Nicolaj patrocinio vires exot, quibus ad Catholicam ditiom deuenire possit. Venit in gum Lucernensem, atque inde ibus denuò defecta in Vrbem

deportatur, vbi ex Medico intelligit, nullam diuturnioris vitæ spem superesse. Ad Nicolaum igitur denuò conuersa, vouet eius templo pileum, quem domi habebat, superbum, ac pretiosum, si conualesceret. Conualuit, sed aliquandiu voti immemor rursus ægrescere cæpit, vnde anathema quidem deuotum templo attulit, sed pretio tamen redemit. Redijt igitur grauior, quàm ante, morbus, eamque tam pertinaciter afflixit, vt denique apud Sacerdotem, & noxias, & anathema deposuerit. Atque ita triduo post longum iter, & arduum ad thermas Vallesianas pedes confecit.

PARAG. V.

Cephalalgici, epileptici, phrenetici curantur.

IOANNES Sartor Eistadij ad Almonium ciuis ipsos quinque annos graui capitis vertigine agitatus, plano sæpius solo affligebatur. Is, vbi ad eum fama de Nicolaj miraculis perlata est, relictâ patriâ, longo itinere ad alpes Subsiluanas contendere cæpit, atque inter eundum cephalalgiam omnem prorsus amisit.

Graui epilepsi laborabat filius Ioannis Rütiman, ita ut totos quatuor annos humi sæpius dejectus diu satis spumans volutaretur. Nullum ex humanis remedium profuit. Delatus ad Nicolaj sepulchrum bis terùe, tertiâ demum vice ita crudeliter comitiali mor-

bo abreptus, atque humi cõtortus est, vt de salute eius præsentes desperarent. Redijt puer ad se, sed morbus Dei, ac Nicolaj beneficio ad puerum deinceps non redijt.

In Lucernensiũ ditione vir quidam acerbos capitis dolores patiebatur; ferreo sibi claustro tempora constringi, aurem vtramque clauo perforari identidem clamitabat, amentiam omnes metuebant. Sed Nicolai imploratum auxilium vim morbi paulatim fregit, ita vt ipse breui sanus pro impetratâ incolumitate Deo, Diuoque gratias Saxellæ referret.

Comitialem morbum plurimis extinxit Nicolaj patrocinium. Id quod fassus est Furstenbergensis quidam Vdalricus Molitor, qui Nicolaum, dum inter viuos adhuc degeret, cónuenerat, itaque cũ eo familiariter egerat, vt vter-

que mutuum inter se sacrorum suppliciorum fœdus perpetuò stabilierit. Cùm igitur vir iste decennio post filiam suam molestissimâ epilepsi laborantem conspiceret, memor initi fœderis Nicolaum in vota vocauit, ac repente eam sibi penitus restitutam oblato ad viri Dei sepulchrum anathemate testatus est.

Eiusdem beneficij accepti testes literas dedit Henricus Krieg Burgdorfensis è Bernatum dominio, comitiali enim morbo laboranti filiæ suæ comes ipse, ad viri Dei sepulchrũ factus, incolumem eam domum reduxit.

Eandem gratiam à DEO Nicolaj suffragio se accepisse, vt primum vicini pro eo viri Dei nomẽ interposuerunt, Turicensis quidam adolescens confessus est.

Phrenitem etiam à multis pepulêre viri Dei implorata suffra-

gia. Duæ matronæ in Subſiluania ſub iiſdem laribus habitabant, & erat vtrique proles trima, quæ cùm veſpere quodam colluderēt, eodem temporis puncto periculoſa phreneſi correptæ horrendis motibus humi volutabantur. Miſerandum illud ſpectaculum quinas, ſenaſue horas matres, & vicinos accurrentes ſpectatores jam tenuerat, cùm ecce tibi alterius infantis germana ſoror natu grandior ad Nicolaj ſepulchrum afflictos deuouet; quod votum vixdum conceptum, quietem primùm, ac deinde etiam altum ſoporem ægris induxit. Mirum dictu, duabus horis dormitum, ac deinde vnâ cum ſomno omnis prorſus ægritudo excuſſa receſſit.

Alteri cuidam matronæ grauis cephalalgia oborta, in paſſiones denique phreneticas deuoluta eſt. Noctes fæmina ducebat inſom-

nes,

nes, impotens animi doloris magnitudine humi obluctabatur. Ridebat tamen ex interuallo ad mẽtem, atque interim Nicolaj memor, ad eius apud Deum merita confugiebat. Obſecrat valetudinem, vouet ad ſepulchrũ eius peregrinari, atque ex cerâ anathema ſuſpendere. Quo facto extemplo ſomno corripitur, phrenitim omnem, & poſtridie incolumis voti reatu ſe exoluit.

PARAG. VI.

Calculo, Stranguriâ, Herniâ laborantes liberantur.

BErchtoldus Feer ad D. Virginis in Eremo, vt vocant, Parochus, calculi, ſtranguriæque tormentis affligebatur, ipſas quater denas hebdomades ægerrimè lecto affixus hæſitabat. Fruſtra e-

rant remedia, dolores perpetui, ſpes vitæ prorogandæ exigua. Nicolaus incolumitatis ſpem deſperato fecit, poſtquam enim is in ſubſidium vocatus eſt, continuò vis mali ſolui, ingens calculus per fiſtulam volui, arena plurima ſequi, vnâ cum perfecta ſanitate cępit. Venit paucis poſt diebus ipſe huius miraculi teſtis Saxellā, ac viro Dei poſt Deum in acceptis vitam, ſanitatemque ſuam retulit.

Tigurina quædam fœmina filium toto jam anno cum calculo luctantem, atque ad extrema doloris intolerantiâ deductum, Nicolao, interpoſitâ ad eius ſacram vrnam peregrinationis, religioſique muneris deuotione, commendauit. Proximâ noctu calculus fabæ magnitudine egeritur, ac ſubſecuta ſanitas matrem deuotionis ream facit.

Nimio ſeſe ciuis quidam Subſil-

anus lignorum faſce onerauerat, ta vt ſub pondere gemens herniam contraxerit. Spopondit ſepulcro Nicolai cereum anathema, eademque nocte, quâ ſpopondit, vitio omni carere, omnique dolore vacare cæpit.

Filium ſuum parens quidam in Subſiluania fabro ferrario tradiderat, vt artem illam addiſceret; ſed hernioſum eſſe filium neſciebat, id enim vitium pueri verecundia celauerat. Verùm enim vbi laboris grauitate ad incudem malum ſenſim increſcere, ipſeque malleo ſuſtollendo magis, magiſque impar fieri cæpit, rem jam celari amplius non potuit. Conſuluntur Chirurgi, herniam produnt; ad Nicolaum parentes perfugiunt, ſacris eius cineribus aduoluuntur vna cum filio, eique extemplo omnem integritatem impetrant.

Li-

Ligniſeca quidam; operi ſuo grauius aliquando intentus, eodem morbo rumpitur; ſed apud Nicolai ſepulchrum fuſis Deo ſupplicijs ſupplicium deprecatur, ac damnum protinus reſarcit.

Septennis puer neſcio quo caſu, aut ſaltu hernia laborare, itaque in dies augeſcente malo deficere cæpit, vt in ſupremum denique vitæ diſcrimen vocaretur. Soliciti parentes ad Nicolaj mauſolæum excurrunt, caro pignori incolumitatem expoſcunt, & exorant, domi enim, dum ipſi abſunt, puer integrè conualeſcit.

PARAG. VII.

Venena, ac Veneficia pelluntur.

Contagioſa lue adoleſcens quidam ita correptus erat, vt vis veneni ex altero crure tri-

plici

plici vlcere protuberaret; conclamatus jam erat, nec apparebat nisi in Nicolai patrocinio medicina. Concipit votum parens, & crus cereum anathemati destinat; redit interim filio sanitas, persanantur duo vlcera, tertio remanente, sed innoxio, ita vt præsens vnà cùm parente filius sepulchro viri adesse, votoque se liberare potuerit. Sed quia votiuæ ceræ pretium persolutum nondum erat, tertium illud patens vlcus adeò sensim profecit, vt magno, altoque meatu tibia hiaret, nec prius coalescere cœpit, donec post aliquot menses apud creditorem debito se exsoluerent.

Vir quidam Seduno Vallesianorum metropoli oriundus, casu an veneficio toxicatus, derepente toto corpore ita intumuerat, vt tumorem thorace non ferente, dissectis manicis, cutis fœdè distenta

tan-

tantùm non rumperetur. Nicolai imploratum subsidium à præsenti interitu desperatum vindicauit. Mox enim, vt voto se obstrinxit miser, quâ datâ portâ, ore scilicet, auribus, naribus, vmbilico, ipsis etiam secretioribus corporis partibus mortale virus prorumpens, ita denique eum prorsus destituit, vt breui pristinæ incolumitati restitueretur.

Alius quidã hausto vnde vnde veneno, in morbum tam pestilentem incidit, vt in phrenesin itentidem abriperetur, validisque cruciatibus exhaustus à morte haud procul abesset. Nihil profuêre remedia varia, vndecunque quæsita; ventũm tandem ad Nicolai sacrum tumulum, ibique malo præsens medicamen inuentum.

Anno vndecimo supra millesimum sexcentesimum grauis pestilitas totam prope Heluetiam ita

afflixit, vt funesta ei prorsus vbique facies esset; sola Subsiluania eaque tota immunis fuit, quamuis peregrinis omnibus ad viri Dei mausolæum nullâ discriminis habitâ ratione aditus pateret. Imò quamplurimis sæuâ lue jam comprehensis saluti fuit, Subsiluaniam ingressos ad Nicolai tumulum adrepsisse. Quin etiam integræ Communitates, quas pestis infestabat, solemni pompâ eodem procedentes admissæ, non tantùm Subsiluaniam non infecerunt, sed etiam infectionem ex suismet finibus expulerunt. Atque ita patria incolumitatem illam solenni Medico, ac Patrono suo instituta ex omnibus pagis supplicatione acceptum retulit.

Iactabatur vir quidam è Glaronensium ditione oriundus nescia qua incognitâ inualetudine sæpe ad amentiam vsque; nihil valuê-

re medicinæ, veneficium omnes suspicabantur. Adductus is ad viri Dei monumentum, dum orat, fragmenta de ferratis equorum calceis, clauis, cultellis, alijsque id genus scrutis, quæ etiamnùm Saxellæ ostenduntur, per votum, vna cum tota ægritudine eijcit.

PARAG. VIII.

Parturientibus subuenitur.

VIRI in Sarnensi Siluanorum metropoli primarij coniunx in grauissimo partûs periculo præsentem Nicolai opem sensit. Transuersus in vtero hęrebat fœtus, nec nisi brachiolum inde promittebat, desperabant circumstantes vtriusque vitam, frustra erat, cùm puerperæ, tum etiam obstetricantium labor. Succurrit denique Nicolaum inclamare, vt tantæ ne-

ceſſitati ſuccurrat. Eo facto, protenta infantis manus trino motu vitale indicium dedit, ac viciſſim Curionis conſilio vitalis lauacri fontem ſacrum recepit; mox deinde exanimis fœtus haud magno labore eiectus, liberam parentem, ac innocuam reliquit.

Alia fœmina viginti tres annos nata, grauem jam vterum ferens, in grauem morbum, ac totius corporis tumorem inciderat, ita vt ipſi infelicem partum nemo prudens non ominaretur. Adit ipſa Nicolaj tumulum, eiuſque opem ſupplex rogat, paulò poſt mirantibus omnibus detumeſcit, viuamque, ac vegetam prolem ipſa etiam incolumis ſine magna difficultate in lucem edit. Eadem vndenis poſt annis denuò grauida eodemque tumore inflata, eandem opem in partu feliciter experta eſt.

Lu-

Lucernensis quædam matrona haud ignobilis quatriduum jam in partu frustra laborârat, accedebant ad partûs difficultatem etiam totius corporis grauissimæ conuulsiones, ita vt de eius vita jam conclamatum esset. Affertur interim indumentum illud Nicolai, quod in templo Societatis Iesu Lucernæ asseruari supra memorauimus, puerperæ inijcitur, eique intra semihoræ moram felicem affert, atque viuam parturitionem.

Alteri cuidam matronæ in partu ad necem vsque laboranti pius maritus voto Nicolao nuncupato succurrit, editus enim in lucem pusio vix pugno maior, priusquam sanguine suffocaretur, salutari fonte ablutus, matrem superstitem, ac incolumen reliquit.

PA-

PARAG. IX.

Febrientes recreantur.

Reuerendus D. Rudolphus Vttinger Tugij natus, Sarnensis ædis Sacellanus, ardentissima quondam febri correptus, ingenti ardore diu, multumque æstuabat. Subijt denique animum, à Nicolao remedium morbo petere, vouitque tribus sextis ferijs eius sacra lypsana venerabundus inuisere. Continuò deferbuit febrilis æstus, ac paulò pòst omnis languor euanuit.

Erat viro per Subsiluaniam noti nominis octennis filiolus, quem jam diu cum febri luctantem, ac morti quàm vitæ viciniorem, adhibitis nequidquam multis remedijs, tandem Nicolao deuouit. Valuêre preces, nam infirmus conua-

ualuit, totaque vitâ nihil amplius febrile sensit.

Idem beneficij genus cuidam è Societate nostrâ Theologo non ita pridem à Nicolao præstitum. Cùm enim is in Collegio nostro Lucernensi Theologiam moralem profiteretur, in grauem, ac periculosam febrim incidit, quæ Medicorum artem, ac diligentem operam diu pertinaciter elusit. Ad altiora igitur remedia pius Pater conuersus, Eremitæ nostro supplex accidit, sanitatem petit, spondet, quamdiu Lucernę per obedientiam degeret, ac beneuolis suis Superioribus liceret, quotannis eius sacra ossa religiosè visere, ac salutare. Voto hoc concepto, ex animi voto res cecidit, febrire desijt Pater, atque ex eo tempore sanitatem suam Deo, ac Nicolao in acceptis retulit.

PA-

PARAG. X.

Animi, corporisùe dolores mitigantur.

SVbſiluanorum quidam non infimæ ſortis homo grauibus odijs in popularium ſuorum quendam neſcio quâ ex cauſa exarſerat. Augebat incendium venenatis facibus, flatibusùe tartareus incentor, ita vt inimicitiarum æſtu abreptus ciuis ille jam ſibi à nece hoſti inferenda vix temperaret. Mordebat interim animum ſaluber conſcientiæ morſus, ac ſaniora ſuadebat. In eo igitur agone diu verſatus, oculos tandem ad eum conuertit, à quó olim prodigioſum beneficium accepiſſet. Et ſanè meritò ab eo ſperare poterat, etiam animi ſerenitatem, à quo quondam corporis integrita-

tem impetrâſſet. Is erat prodigioſus Anachoreta noſter; hic eum quondam cõtagiosâ lue corruptum morti eripuerat, vnde, & vipereis hiſce exacerbati animi motibus malaciam ab eodem petere non dubitauit. Petijt, & impetrauit; cùm enim in Saxellenſi æde ardentius oraret, ſubitò velut lux quædam ſuauiſſima menti oboriri, eamque totam ita perfundere cæpit, vt diſpulſis omnibus ſiniſtri rancoris tenebris, plena animo tranquillitas, ipſeque facta ſcelerum exomologeſi, extinctis odij facibus, in Chriſtiani amoris indices amplexus hoſtis quondam ſui, nunc amici lætus rueret.

Conradus Scheuber Glaronenſis Heluetius tam tetro, diroque morbo excarnificabatur, vt perdius, & pernox dolor os, oculoſque occludere vetaret. Annum in-

ntegrum emortuis planè artubus, exesâ carne, ac putreſcente jam ergo decubuerat, cùm tandem Nicolai memor, voto ſe obſtringit, ſacram eius vrnam inuiſere, vt primum per valetudinem poſſet. Tum verò ſedari dolor, quies redire, cibus ſapere, membra ſolidari. Damnato igitur poſt triduum lectulo, fulcris nondum omnino firma membra ſuſtinens, in Subſiluaniam venit, indeque ſine adminiculo regreſſus, perfectam corporis integritatem ſecum domum reportauit.

Erdfordienſis quidam ciuis Cõpoſtellam Gallitiæ peregrinus acceſſerat, vt D. Iacobi cineres illic veneraretur. Euenit autẽ, vt graui, ac diuturno morbo oppreſſus, integro propè anno illic lecto affixus diſtineretur, nec jam ſpes in Medicis, aut medicinis vlla ſupererat. Repertum denique eſt ſuffragium;

Nicolaj limina ex itinere salutare decernit æger, si viribus suis restituatur. Dictum, factum octidui spatio resumptis viribus Heluetiam versus iter adornat, ac feliciter tandem emetitur.

PARAG. XI.

Varij denique morbi curantur.

NOrimbergensis matrona menstrui profluuio ita exhauriebatur, vt viribus prorsus defecta, vix manibus, pedibusque prona reptaret. Commendauit se misera, omnique auxilio destituta Nicolai precibus, ac continuò sistente fluxu, ad sepulcrum eius incolumis properauit.

Ex eâdem vrbe Neophytus quidam, è Iudæorum fæce ad veram conuersus fidem, ita sacro, quem vocant, igne exurebatur, vt om-

nes de eius salute jam planè desperarent. Nicolaum igitur cæteris medijs desperatis inuocat, ac liquidissimis suis votis eueſtigio omnes illos æstus extinguit, id quod ipse paucis post diebus palam in æde Saxellensi incolumis prædicauit.

Matrona quædam Subsiluaniẽsis multa pro liberorum, ac nepotum incolumitate per Nicolaũ à Deo accepit beneficia. Filius eius bimus trimestri diarrhœâ animam jam propè effuderat; ei Nicolaus fluxum stetit. Filiolæ crura veneficæ contactu, seu fascino grauiter intumuerant, & carbone nigriora jam putredinem minabantur; Nicolaus veneficium omne breui sustulit. Nepoti eius graue vitium coxendicis, ac deinde non longo post tempore etiam tetram capitis, & faciei impetiginem emendauit.

Viri inter Siluanos primarij nepos vnum annum natus, ita grauiter exulceratum habebat dextrum genu, vt jam non tantum de pede, sed etiam de puero prorsus actum omnes censerent. Cùm ergo in medijs naturalibus nulla amplius spes superesset, ad diuina confugêre parentes, afflictumque filiolum ad Nicolaj sacram vrnam deportârunt. Euanuit euestigio vlcus in ipso itinere, absterso omni dolore, ac periculo, atque in pede non nisi cicatrix miraculi testis apparuit.

Kernsianæ Parochiæ æditimus omnium infra lumbos membrorum paralypsi ita languebat, vt totis quatuor annis lecto consurgere non posset. Vouet iterum, iterumque cerea Nicolao anathema, sed frustra, nullum inde leuamentum sentit. Equo igitur seipsum imponi curat, atque ita Saxellensis

ædis limen ſuccollantibus alijs in-
greſſus, continuò ſolidari nonni-
hil diſſolutos artus gaudet, quod
ſaltem duobus fulcris nixus domũ
redire poſſet. Elapſo menſe redit
eodem quadrupes, atque inter
calidas preces tam firmos, validoſ-
que pedes impetrat, vt anno inſe-
quente pedes, & B. Virginem Lau-
reti, & Romæ Apoſtolorum li-
mina inuiſeret. Oblitus deinde
vno, alteroùe anno ceram deuo-
tam offerre, in eandem paralyſin
incidit, nec conualuit, donec votũ,
quod neglexerat, compenſauit.

Contraho vela, infinitum enim
mare ingreſſus ſum, quod ſi tranſ-
meare prorſus velim, portum in-
uenire, ac tenere non poſſim. Pa-
tronus eſt Nicolaus, ac ſoſpira-
tor, & communis, vt vulgò ap-
pellari ſolet, Medicus non Pa-
triæ tantum, & popularium, ſed
omnium circa regionum, ac po-

pulorum. Accurritur etiam hodie, propè, ac procul ab ipsis etiam hæreticis Bernensibus, eius cineres, vouetur, supplicatur; mittuntur munera, suspenduntur anathemata; succenduntur faces; impetrantur, patrantur quotidiana prodigia. Enumeraui ex innumeris pauca, vt ex his paucis cætera siue paria, siue etiam maiora colligantur. Vndè facilè colligere est, si Deus huius Eremitæ nostri ossa, ac cineres in terris tam gloriosa, ac prodigiosa esse voluerit, quantâ in cœlis gloriâ, ac beatitudine animam eius perfundi fecerit. Et faciet, vti spero, Optimus Deus, vt etiam in terris Sancti huius viri honor amplius adhuc crescat, ad maiorem cum primis ipsius Præpotentis Dei gloriam, ad ampliorem item tum corporum, tum vel maximè animarum nostrarum incolumitatem.

HYMNI ET COLLECTAE NICOLAO DE RUPE ALTERO POST EIUS OBITUM

anno compositæ ab Henrico de Gundelſigen Canonico Beronenſi.

Prior ſic habet.

Nicolai pro meritis,
Eiuſque geſtis inclitis,
Claris quoque virtutibus,
Exultet cælum laudibus.
Natus qui Vnderualde,
Verbo firmus, & opere,
Feſtinauit ad eremum,
Deus Tuorum militum:
Tempus ætatis ſolidæ,
Non deducebat temerè,
Te diligendo intimè
Lucis Creator optime.

Hic mundana delicias,
Contempsit, & insidias,
Tuo fretus solatio
Iesus nostra redemptio.
Longo abstinet tempore,
Pœnas ferens in corpore,
Memor tuorum operum
Conditor alme siderum.
Noctes orationibus
Deduxit, & laboribus,
Nec cessauit ab opere
Iam lucis orto sidere.
Ieiunijs se macerans,
Abstinendo se affligens,
Desiderauit ingredi,
Ad cœnam Agni prouidi.
Virtutum tandem titulis,
Imbutus, & miraculis,
Migrauit ad te Dominum,
IESV corona Virginum.

Sit laus Patri cum Filio,
Semper in cæli ſolio,
Noſque reſplendi cælitus,
Veni Creator Spiritus. Amen.

Poſterior verò ſic canit.

Clara dies Domini
Suo dent laudes Nomini,
Canoro gentes carmine,
A ſolis ortus cardine.
Hac die Nicolaus
Ciuibus iungitur cæleſtibus,
Caterua cum Angelica,
Exultet aula cælica.
Hic cælebs cùm exiſteret,
Et vitam ſanctam duceret,
Erat in te ſua quies,
Chriſte qui lux es, & dies.
Mandatis tuis paruit,
Quamobrem ſignis claruit,
Ad ſalutem fidelium.

Rex Christe factos omnium.
Hinc Trinitati gloriam,
Honorem & victoriam,
Pangamus hymno pystico
Ex more Docti mystico. Amen.

Additur deinde hoc Saphicum.

Instat en solis reuolutus orbis,
Quo petit cælos Nicolaus Heros,
Atque Sanctorum numero locatus,
Gaudet abundè.
Ergo submissi Nicolae sancte
Quæsumus nobis veniam preceris,
Vt pio tecum liceat per æuum
Viuere Christo.
Præstet hoc nobis &c.

Preces, quas Collectas vocant, sic habent. Prima.

DEVS, qui B. Nicolao Eremitæ tuo per abstinen-

tiæ angelicæ, omniumque virtutum viam incedenti, gratiæ tuæ lumen ostendisti; concede propitius; vt ipsum intercessorem pro nobis sentiamus in cælis, cuius vitæ exemplo irradiamur in terris. Per Dominum nostrum Iesum Christum, &c.

Secunda.

DEVS, qui B. Nicolaum Heremitã misericordem fecisti Intercessorem pro peccatis omnium: da nobis ipsius interuentu peccatorum nostrorum veniam, & æternæ beatitudinis optatam lætitiam: Per Dominum &c.

Tertia.

COncede quæsumus, omnipotens Deus, nos sancti Nicolai Heremitæ exultare meritis, & eius beneficiorum attolli

ſuffragijs. Per Dominum &c.

Addam & quartam, quam cõmemorationi eius ſubnexuit neſcio quis author his verbis:

Antiph.

D *Ilectus Deo & hominibus B. Nicolaus, magnificatus benedictione Domini, in memoria ſuorum mirabilium, in panis cœleſtis dulcedine ſuæ peregit vitæ curricula, placita enim erat Deo anima illius, ideo ad gloriam trãſlatus eſt Sanctorum.*

℣. *Confortaſti Domine Beatum Nicolaum.*

℟. *Pane vitæ & intellectus.*

Oremus.

D *EVS, qui circa vſum Sacramentorum tuorum ſemper mirabilia operaris, & ma-*

ximè

ximè in B. Nicolao Eremita & Confeſſore tuo eadem mirabiliter illuſtraſti. Da nobis quæſumus, per interceſſionem ipſius, ita pretioſum corpus & ſanguinem venerari, & dignè ſumere; vt te panem verum in cœlis videre mereamur. Qui viuis & regnas Deus in ſæcula &c.

ENCOMION

In vitam & obitum F. Nicolai de Saxo Eremitæ Vnderuualdensis.

Contemptor mundi, naturæ victor, olympi
Æmule, diuitijs hostis, amice Deo:
Nicolee, astriferi potior pars vna Theatri.
Cui summus pretium se dat amoris amor.
Sancte Pater patriæ, veræ pietatis imago,
Heluetiæ custos, gloria, spesque tuæ.
En quibus expositi (facile est meminisse) periclis
Vitam agimus, præsens poscimus affer opem.
Nam quia tu Christo meritis adiuncte triumphas:
Credimus inde tuas robur habere preces.
Nondùm contigeras inuisi limina mundi,
Nec erat illustri fasce soluta parens;
Iamque tibi effudit sua dona benignius æther,
Astra vides infans, luce micare tua:
Heluetiæ Sidus, lux ò clarissima salue,
Candorem nostris insere pectoribus.
Tu, ne corrupto sorderet flore iuuenta,
Iunxisti ingenuo libera colla iugo.
Pignora quin etiam tuleras bis quinque maritus,
Et fasces, & opes, militiamque colis.
At postquam mulsit cœlestis gratia mentem,
Fasces, arma, aurum deseris & patriam,
Et quis te fugiat, quo spiritus impulit auctor
Corde sequi, prona est, aspera siue via?
Sancta quies melior circum spelæa ferarum,
Accepto felix hospite sylua viret.
Silua domus fuit absque cibo saxa aspera lectus
Ferre Deo puras vnica cura preces.
Bella moues mundo. secretæ cultor eremi,
Ac sublatus humi sidera mente capis.
Corporei sensus animi impetuosa voluptas,
Si qua nocens mentem passio turbat, abest!
Nil nisi diuinum mens cogitat ardua semper,
Nil nisi perpetuum clamat amatque bonum.
Hinc sese attollit supra se spiritus ingens,
Abstractus quæ humili corpore liber abit.
Quos non hausisti pro Christo sponte labores?
Quæ capiti illisa est non grauis vnda tuo?

Tela satan, artesque para, omnes exere vires;
Qui tua non metuit prælia miles adest.
Qualis Erythreis Antonius errat arenis,
Quique fugis Decij paule verende minas.
Quid te Macari iam nomine reque beatum,
Milleque commemorem, nomina sancta, senes?
Olim contemptos, nunc supplex orbis adorat,
Exoratores poscit habere Dei.
Continuent alij longos jeiunia menses.
Sint vita casti Peruigilentque sacris:
Magna licet sint hæc, at sunt communia multis
Hic citra exemplum vixit, & abstinuit.
Vix alias audita Deus miracula præstat,
Mortalem panis non moriturus alit.
Nicolee, antiquas tibi mutant sidera leges,
Expers quinque cibi vixit Olympiades.
Te Diuis virtute parem, sed gratia maior
Exemplum humanis te volet esse malis.
Angelicis æquate choris, qui liberum ab omni
Mortali corpus conditione geris.
O Mensa dignate Dei, conuiua senatus
Cœlitum humi dapibus vesceris æthereis.
Exacta donec longa sine crimine vita,
Multum optata tuis hora venit lachrymis;
Siue fuit somnus placidæ seu mortis imago,
Transitus ad superos commodus ille fuit.
Et cineres sequitur decus immortale superbos
Assiduo grata est parta labore quies.
Te patrono igitur quiduis sperare licebit,
Indulget facilis, tu modò posce, Deus.
Quisquis egenus opis cœlestia Numina voto
Sollicitat, fiet te tribuente potis.
Ire gradu firmo læsos pede vidimus ipsi;
Mirari cæcum marmora picta senem.
Ob vitium matris sacro qui fonte careret,
Incolumis viuit te reuocante puer.
Quis numero censere queat: sanaueris ægros,
Siue quot immundos dæmonas expuleris?
Re dubia populis Vates oracula pandis,
Diuinæ mentis conscia fata vides,
Per te parta frequens patriæ victoria bello,
Et per te pestis sæpè repulsa lues.
Nicolei rursus longo post tempore nomen
Oblitum nautæ te præeunte, vocant.

Cœlitis, haud vllus nomen præsentius vsque
Cùm febri rigeant viscera, thure colit.
Hoc quisquis merito veneratur honore sepulchrum,
Sentiet exemplò subuenientis opem.
Et dubitamus adhuc Albo te inscribere Diuum?
Nomine cessamus templa dicare tuo?
Spiritus æternam sublatus in ætheris arcem,
Assuetis fruitur nectare & ambrosia.
Inde fauens nostris pronas accommodat aures,
Supplicijs frustra ne pia vota cadant.
Huc ades, ò dubijs protector maxime rebus,
Verbaque pro patris prospera funde focis.
Pelle famem, pestisque luem, bellumque cruentum,
Pelle simultates, pelle & auaritiam.
Nec fortunam equidem fugimus, quæcunque ferenda,
Ista fatemur enim promeruisse mala.
At meritis, precibusque tuis lenire fauorem
Fidimus, vt feriat mitior ira scelus.

Hactenus elegia non inelegans, à viro nobilissimo Martis iuxta, Appollinisue, ac Musarum alumno edita, atque Illustrissimo Reuerendissimoque D. Octauio Parauicino S.R.E. Patri purpurato, Sanctissimæque Sedi ad Heluetios Legato dedicata.

IN-

INDEX CAPITVM TOTIVS OPERIS.

PARTIS PRIMAE.

PAR-

INDEX
PARTIS SECVNDAE.

PAR-

INDEX

PARTIS TERTIAE.

FINIS.

